Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka
Bielska Kraina

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2021-2027

Bielsko-Biała, wrzesień 2024 r.

Fundusze Europejskie dla Rybactwa
Rzeczpospolita Polska
Dofinansowane przez Unię Europejską

Spis treści

I. CHARAKTERYSTYKA RLGD 3
1.1. Nazwa RLGD 3
1.2. Forma prawna 3
1.3. Opis powstania i krótka historia RLGD 3
1.3.1. Historia powstania RLGD 3
1.3.2. Dotychczasowe doświadczenie RLGD oraz jej członków we wdrażaniu LSR 4
1.4. Opis struktury RLGD 9
1.5. Organ decyzyjny 10
1.6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie RLGD 11
II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REALIZACJI LSR 14
2.1. Gminy stanowiące obszar realizacji LSR 14
2.2. Mapa obszaru realizacji LSR 15
2.3. Opis obszaru będącego obszarem realizacji LSR 15
2.3.1. Uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe i historyczne ze szczególnym uwzględnieniem działalności rybackiej 16
2.3.2. Warunki gospodarcze 21
2.4. Opis ludności obszaru realizacji LSR 26
2.4.1. Ogólne informacje o ludności 26
2.4.2. Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR 27
2.5. Charakterystyka rybackości obszaru realizacji LSR 27
2.6. Zgodność obszaru realizacji LSR z zasadami horyzontalnymi 31
III. UDZIAŁ SPOŁECZNOŚCI W PRZYGOTOWANIU LSR 32
3.1. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces przygotowania LSR 32
3.2. Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze realizacji LSR wykorzystane do opracowania LSR 36
3.3. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR 37
IV. ANALIZA SWOT OBSZARU REALIZACJI LSR ORAZ WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY SWOT 39
4.1. Tabela SWOT 39
4.2. Wnioski wynikające z analizy SWOT dla całości obszaru realizacji LSR 44
4.3. Wnioski wynikające z analizy SWOT dla sektora rybackiego z obszaru realizacji LSR 46
V. OKREŚLENIE CELÓW LSR I ŚRODKÓW SŁUŻĄCYCH DO ICH OSIĄGNIĘCIA, W TYM OPERACJE PLANOWANE DO WSPARCIA 47
5.1. Cele główne wybrane do realizacji 47
5.2. Cele uzupełniające wybrane do realizacji 50
5.3. Środki służące do osiągnięcia poszczególnych celów głównych i uzupełniających, w tym operacje planowane do wsparcia 52
5.4. Operacje związane ze wspieraniem sektora rybackiego na obszarze realizacji LSR oraz operacje, w których beneficjentem będą podmioty sektora rybackiego 63
VI. WYKAZANIE SPÓJNOŚCI CELÓW LSR Z ANALIZOWANYM OBSZAREM 66
VII. PROCES WYBORU OPERACJI ORAZ STOSOWANE KRYTERIA WYBORU 70
7.1. Tworzenie procedur 70
7.2. Proces wyboru operacji 71
7.3. Kryteria wyboru operacji 71
7.4. Kwalifikowanie operacji jako realizowanych w interesie zbiorowym 76
VIII. PROCES REALIZACJI LSR I ZDOLNOŚĆ RLGD DO JEJ REALIZACJI 76
8.1. Proces realizacji LSR 77
8.2. Zdolność RLGD do realizacji LSR 79
IX. PLAN FINANSOWY (BUDŻET) LSR 80
9.1. Opis finansowania działalności RLGD 80
9.2. Powiązanie budżetu z celami LSR 80
9.3. Plan realizacji budżetu 82
X. WSKAŹNIKI REALIZACJI LSR 82

XI. MONITOROWANIE I EWALUACJA REALIZACJI LSR PRZEZ RLGD 90
11.1. Zasady i procedury monitorowania 90
11.2. Zasady i procedury ewaluacji 91
11.3. Wykorzystanie wyników ewaluacji i monitorowania 96
WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY 97

WYJAŚNIENIE SKRÓTÓW

ARiMR - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
EFMR - Europejski Fundusz Morski i Rybacki 2014-2020
EFMRA - Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury na lata 2021-2027
PO RYBY 2014-2020 - Program Operacyjny „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020
PO RiM - PO Rybactwo i Morze 2014-2020 – Program Operacyjny „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020
PO RYBY - Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013"
RLGD - Rybacka Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina
LGD - Lokalna Grupa Działania
LGR - Lokalna Grupa Rybacka
LSR 2014-2020 - Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020
LSROR - Lokalna Strategia Rozwoju Obszarów Rybackich na lata 2007-2013
MRiRW - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
WZC - Walne Zebranie Członków - oznacza walne zebranie członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina
Zarząd - oznacza Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina
Biuro - oznacza Biuro RLGD Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina
Rada - oznacza organ decyzyjny Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina
KGW - Koło Gospodyń Wiejskich
Stowarzyszenie – Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina

I. CHARAKTERYSTYKA RLGD

1.1. Nazwa RLGD

Nazwa: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina.

1.2. Forma prawna

Forma prawna: Stowarzyszenie „specjalne" posiadające osobowość prawną, działające na podstawie aktualnych krajowych i wspólnotowych regulacji prawnych określających sposób wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) oraz funkcjonowania Rybackiej Lokalnej Grupy Działania (RLGD). Nadzór nad działalnością Stowarzyszenia sprawuje Prezydent Bielska-Białej, zgodnie z art. 8 ust. 5 pkt 2 ustawy Prawo o stowarzyszeniach.

Numer KRS: 0000345828
Data wpisu do KRS: 04.01.2010 r.
Regon: 241 467 056
NIP: 5472115960
Siedziba: 43-382 Bielsko-Biała, ul. Tadeusza Regera 81.

1.3. Opis powstania i krótka historia RLGD

Stowarzyszenie LGR Bielska Kraina powstało na podstawie wspólnej inicjatywy oddolnej 3 sektorów: gospodarczego (podmioty prowadzące działalność gospodarczą, w tym gospodarstwa rybackie), społecznego (w tym: osoby fizyczne, osoby prawne lub podmioty nieposiadające osobowości prawnej działające na rzecz rozwoju obszaru objętego realizacją LSR, organizacje pozarządowe z obszaru objętego realizacją LSR – w tym związane z rybactwem) oraz publicznego (5 z 10 gmin powiatu bielskiego, Powiat Bielski), mocą uchwały podjętej 15 października 2009 r. na Zebraniu Członków Założycieli. **4 stycznia 2010 r.** Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (Sąd Rejonowy w Bielsku–Białej). Ponad 2/3 członków stanowią przedstawiciele sektora rybackiego, społecznego i gospodarczego. Większość członków Stowarzyszenia brała udział w realizacji LSROR na lata 2007-2013 oraz LSR 2014-2020.

1.3.1. Historia powstania RLGD

Powołanie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina było naturalną konsekwencją wieloletniej aktywności środowisk lokalnych, w tym szczególnie rybackich, zamieszkujących obszar LSR. Od 2000 r. z inicjatywy ówczesnego Wójta Gminy Jaworze, rybaka oraz późniejszego Prezesa LGR (2010-2019 r.) podejmowano działania mające na celu powołanie organizacji zrzeszającej rybaków, a w konsekwencji Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Rybackiej Bielska Kraina. Wejście Polski do Unii Europejskiej i wdrażanie instrumentów wsparcia Wspólnej Polityki Rybackiej w perspektywie finansowej 2007-2013, która

w Polsce otworzyła możliwości poprzez Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich" dało szansę na realizację idei lokalnych producentów ryb.

Pierwsze półrocze 2009 r. – podejmowanie rozmów na temat powołania LGR Bielska Kraina na różnorakich spotkaniach formalnych (posiedzenia Zarządu i Walnego Zebrania Członków LGD Ziemia Bielska, posiedzenia Zarządu Powiatu Bielskiego, sesje Rad poszczególnych gmin) oraz nieformalnych (gminne spotkania z przedstawicielami sektora rybackiego, pierwsze informacje z prasie lokalnej, informacja przekazana podczas cyklicznej imprezy „Święto Karpia Polskiego" w Kaniowie 29.08.2009 r. skupiającej środowisko rybackie itp.).

W lipcu 2009 r. Starosta Bielski wystosował pismo do wszystkich 10 gmin Powiatu Bielskiego z prośbą o dokonanie wstępnej inwentaryzacji osób zajmujących się rybactwem na terenie każdej z nich. W odpowiedzi 7 z nich potwierdziło znaczącą obecność sektora rybackiego na swoim terenie.

Lipiec/sierpień 2009 r. – rozmowy, co do kształtu LGR i jej zasięgu. Ostatecznie prace założycielskie rozpoczęto na terenie Gmin: Jaworze, Jasienica, Czechowice-Dziedzice, Bestwina i Wilamowice. Zweryfikowano wstępnie współczynnik rybackości, który stanowił impuls i motywację do działania w kierunku sięgnięcia po środki na rozwój obszaru, tak silnie zależnego od rybactwa.

5 sierpnia 2009 r. w Bestwinie – spotkanie z rybakami gmin o najwyższym współczynniku rybackości. Uzyskano aprobatę podejmowanych działań oraz potwierdzono chęć współpracy przy tworzeniu LGR i LSROR.

6 sierpnia 2009 r., Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej – pierwsze oficjalne spotkanie w sprawie LGR i LSROR na zaproszenie Członka Zarządu Powiatu Bielskiego, w którym uczestniczył przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz pracownik Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej. Zaprezentowano projekt rozporządzenia, założenia programu, warunki uczestnictwa w konkursie oraz krótką charakterystykę obszaru LGR pod kątem spełniania warunków dostępu.
Sierpień-październik 2009 r. - 5 gmin oraz Powiat Bielski przyjęli uchwały o przystąpieniu do tworzącego się Stowarzyszenia.
15 października 2009 r., Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej – Zebranie Założycielskie, w którym uczestniczyli reprezentanci 3 sektorów: gospodarczego, społecznego i publicznego. Uchwalono statut, wybrano Zarząd oraz Komisję Rewizyjną.
21 października 2009 r. – złożono dokumentację rejestrową w Sądzie Rejonowym w Bielsku-Białej.
4 stycznia 2010 r. - Stowarzyszenie zostało zarejestrowane i otrzymało wpis do KRS.
17.11.2010 r. – Podpisanie umowy ramowej o warunkach i sposobie realizacji lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich nr 15/1/MRIRW-LGR/2010 w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013". LSR wdrażana w latach 2011 – 2015.
10.05.2016 r. - podpisanie umowy ramowej o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność nr 00015-6933-UM1230016/15 w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020 ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.
10.05.2016- 31.12.2023 r. wdrażanie LSR w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020 - Priorytet 4 PO Rybactwo i Morze.
Od początku 2023 r. – rozpoczęcie prac nad powstaniem Lokalnej Startegii Rozwoju na lata 2021-2027.

1.3.2. Dotychczasowe doświadczenie RLGD oraz jej członków we wdrażaniu LSR

RLGD jest kontynuacją LGR, która wdrażała LSROR w okresie programowania 2007-2013 na podstawie umowy o warunkach i sposobie realizacji LSROR z Programu Operacyjnego **„Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013" w ramach Osi Priorytetowej 4: Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa**, rozdysponowując kwotę **18 984 462,88 zł**, co stanowi wykonanie budżetu na poziomie **93%.** RLGD realizowała również **Lokalną Strategię Rozwoju w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze", współfinansowanego ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego na lata 2014 – 2020**, rozdysponowując ponad **11 000 000,00 zł,** co stanowi **100% budżetu**. Pierwotnie dysponowano 10 000 000,00 zł na realizację LSR jednak dzięki korzystnemu przeliczeniu kursu euro w 2022 r. i 2023 r. udało się ogłosić dodatkowe nabory wniosków, dzięki czemu wykorzystano większość wolnych środków.

W związku z tym, że RLGD odpowiedzialna była za wybór operacji na poziomie lokalnym, osoby zaangażowane w realizację LSR posiadają niezbędne doświadczenie i kompetencje. W szczególny sposób odnosi się to do Członków Rady, jak również do Członków Zarządu oraz pracowników Biura.

Wszyscy pracownicy biura zostali zaangażowani w proces tworzenia nowej Lokalnej Strategii Rozwoju jak i strategii, która realizowana była w latach 2016-2023 r. Treść LSR została przygotowana przez doświadczonych pracowników, jak również organizowane spotkania, warsztaty, badania obszaru przeprowadzone były przez pracowników i firmy zewnętrzne specjalizujące się w tej dziedzinie. Pracownicy biura posiadają udokumentowane doświadczenie we wdrażaniu LSROR w perspektywie finansowej 2007-2013, posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia i wdrażania procesów rozwoju na poziomie lokalnym oraz doświadczenie w aktualizacji i wdrażaniu LSROR Bielska Kraina oraz innych dokumentów strategicznych o zasięgu lokalnym i regionalnym, posiadają wykształcenie wyższe magisterskie oraz ukończyli szereg szkoleń i kursów, które dają podstawę do merytorycznej i efektywnej pracy przy wdrażaniu LSR 2021-2027**.** Ponadto RLGD posiada doświadczenie w realizacji projektów zewnętrznych z różnych programów. Kadra LGR angażowała się w wolontariat z zakresu aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców regionu. Członkowie Zarządu – posiadają doświadczenie w zakresie zarządzania RLGD, zdobyte podczas wdrażania LSROR 2007-2013 oraz 2014-2020.

Członkowie Stowarzyszenia angażują się w działalność Stowarzyszenia, wspólnie realizując cele i kierunki działania. Są zapoznani ze specyfiką Priorytetu 4 PO Rybactwo i Morze, którego kontynuacją jest Priorytet 3 Europejskiego Funduszu dla Rybactwa na lata 2021-2027. Członkowie brali czynny udział w organizowanych przez Stowarzyszenie szkoleniach dotyczących pozyskiwania środków w ramach PO Rybactwo i Morze 2014-2020. Członkowie reprezentujący różne sektory byli beneficjentami środków finansowych pochodzących z Priorytetu 4 PO Rybactwo i Morze oraz osi 4 PO RYBY. Ponadto,

czynnie angażowali się w działalność Stowarzyszenia, które zgodnie ze statutem podejmowało szereg działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz poprawy, jakości życia mieszkańców obszarów zależnych od rybactwa, które służyły realizacji celów ujętych w LSR. Odbywały się Walne Zebrania Członków Stowarzyszenia, podczas których podejmowane były uchwały związane z jak najskuteczniejszą realizacją wskaźników. Średnio raz na kwartał odbywały się posiedzenia Zarządu, podczas których wyznaczane były kierunki działania Stowarzyszenia, a co najmniej raz w roku posiedzenie Komisji Rewizyjnej, której zadaniem była kontrola bieżącej działalności Stowarzyszenia. W związku z ogłaszanymi konkursami naborów wniosków o dofinansowanie odbywały się posiedzenia Rady, której zadaniem była ocena wniosków pod względem zgodności z LSR oraz z lokalnymi kryteriami wyboru operacji. Organizowano szereg szkoleń związanych z możliwościami pozyskiwania dofinansowania, jak i sprawnego i skutecznego rozliczania projektów. W biurze LGR oraz w gminach członkowskich prowadzone były konsultacje, organizowane spotkania, konferencje związane z promocją Priorytetu 4 PO Rybactwo i Morze zgodnie z działaniami zaproponowanymi w planie komunikacyjnym. LGR organizowało także szkolenia dla rybaków, wydarzenia plenerowe promujące dziedzictwo rybackie, prelekcje dla dzieci, warsztaty przyrodnicze dla dzieci organizowane w terenie nad stawami, konkursy rysunkowe, oraz wiele innych inicjatyw, mających na celu zrównoważony rozwój obszaru oraz aktywizację lokalnych społeczności, a także poszerzenie wiedzy na temat Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. Stowarzyszenie prowadziło szerokopasmową promocję w tym zakresie. Efektem działań podejmowanych przez Stowarzyszenie była sprawna redystrybucja środków z Priorytetu 4 PO Rybactwo i Morze. Do biura wpływały projekty wpisujące się w zakresy operacji premiowanych do dofinansowania na obszarze Bielskiej Krainy, czego efekty przedstawia poniższa tabela, a ich realizacja wpłynęła w zdecydowany sposób na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru LGR Bielska Kraina.

Tabela 1. Budżet LGR Bielska Kraina w ramach PO RYBY 2007-2013 oraz „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020.

Nazwa programu	Budżet (zł) zgodnie z umową ramową po uwzględnieniu aneksów		Wydatkowane środki w zł	% wydatkowane środki	Ilość naborów	Ilość dofinansowanych projektów/ operacji	Ilość utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy
Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013" (Oś 4 PO RYBY 2007-2013) UMOWA RAMOWA NR 15/1/MRIRW-LGR/2010 Z DNIA 17.11.2010 R.	Operacje realizowane w ramach LSROR	**20 408 904,08**	**18 984 462,88**	93%	20	76	≥50
	Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa	**315 302,00**	**315 302,00**				
	Funkcjonowanie LGR	**2 009 233,00**	**2 008 685,82**				
	SUMA	**22 733 439,08**	**21 308 423,70**				
Program Operacyjny „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020 – (Priorytet 4) UMOWA RAMOWA NR 00015-6933-UM1230016/15 Z DNIA 10.05.2016 R.	Realizacja LSR	**10 007 355,00**	**11 025 670,00***	≥100%	26	90	60
	Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa	**192 645,00**	**192 645,00**				
	Koszty bieżące i Aktywizacja	**1 800 000,00**	**2 032 413,51***				
	SUMA	**12 000 000,00**	**13 250 728,51***				

Źródło: Opracowanie RLGD.

** Z uwagi na korzystny przelicznik kursu euro w budżecie wygenerowano dodatkowe środki finansowe, dzięki czemu budżet został osiągnięty w ponad 100%.*

Oprócz wsparcia, które LGR pozyskała z EFR w latach 2007-2013 oraz EFMiR na lata 2014-2020, Stowarzyszenie otrzymało także dofinansowanie na **13 projektów z innych źródeł zewnętrznych na łączną sumę 724 788,28 zł**. Były to projekty związane z edukacją ekologiczną dzieci, aktywizacją lokalnych społeczności (mieszkańców, KGW, strażaków, rybaków), promocją gospodarki rybackiej i produktów rybnych, ekonomią społeczną, organizacją branżowych szkoleń dla rybaków, wydaniem materiałów edukacyjnych dla wszystkich szkół i placówek przedszkolnych z obszaru LGR związanych z rybactwem oraz fauną i florą Bielskiej Krainy, stworzeniem małej infrastruktury rekreacyjnej dla mieszkańców wszystkich gmin członkowskich.

Wartością dodaną, którą wnosi do procesu wdrażania osi 4 PO RYBY 2007-2013 i Priorytetu 4 PO Rybactwo i Morze na lata 2014-2020 LGR Bielska Kraina, jest z pewnością podniesienie kwalifikacji podmiotów z sektora akwakultury, którzy w okresie funkcjonowania LGR uczestniczyli w wielu szkoleniach z zakresu rozwoju własnej działalności, poszerzaniu wiedzy i umiejętności w zakresie rybactwa oraz możliwości tworzenia nowych miejsc pracy poza sektorem rybackim. Nastąpił wzrost świadomości wśród społeczności o potencjale obszaru, w tym przede wszystkim potencjale gospodarki rybackiej oraz turystycznym, który zamieszkują. Pojawiło się wiele nowych obiektów rekreacyjno-turystycznych, które pozwalają na napływ turystów na obszar Bielskiej Krainy (w tym m.in.: łowiska wędkarskie, muzea, izby pamięci, ogólnodostępne wiaty piknikowe, itp.). Pojawiły się także nowe produkty i usługi. Nastąpiła poprawa, jakości życia lokalnej społeczności, również dzięki projektom realizowanym dla ogółu mieszkańców (budowa obiektów i budowli użyteczności publicznej). Ponadto RLGD wpisała na **Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi: Bestwińskiego Karpia Królewskiego oraz Pstrąga Górskiego z obszaru Bielskiej Krainy.**

W okresie działalności LGR nastąpiły istotne zmiany społeczno-gospodarcze na terenie Bielskiej Krainy, obejmujące zwłaszcza społeczność rybacką. RLGD Bielska Kraina kładła nacisk na zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu rozwój terytorialny obszarów rybackich poprzez działania na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców przez zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich, modernizację i innowacyjność, rozwój kompetencji oraz wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką, a także działania na rzecz ochrony środowiska w zakresie poprawy wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy.
Tak zbudowany potencjał został wykorzystany w procesie budowy niniejszej strategii; pozwolił na podjęcie decyzji o kierunkowym wydatkowaniu środków i większym - niż to miało miejsce do tej pory - sprofilowaniu LSR. W ten sposób RLGD kontynuować będzie swoją politykę i główne cele w okresie 2021-2027, ale skoncentruje się na kilku strategicznych obszarach (zarysowanych w dalszych częściach LSR). Określenie kierunków miało miejsce przy aktywnym udziale i zaangażowaniu wielu osób, instytucji, członków stowarzyszenia i lokalnej społeczności w tym przede wszystkim przedstawicieli branży rybackiej. W ten sposób RLGD liczy na jeszcze lepsze rezultaty, zmiany i widoczne efekty rozwoju społeczno-gospodarczego w szczególności branży rybackiej.

Podczas swojej dotychczasowej działalności RLGD przeprowadziło działania o charakterze informacyjno-promocyjnym oraz aktywizacyjnym zgodnie z celami zawartymi w strategiach. Z perspektywy rozwoju obszaru i kontynuacji działań w przyszłym okresie programowania kluczowe są korzyści płynące z realizacji zadań i współpracy ze społecznością lokalną. Do najważniejszych działań należy zaliczyć:

- **<u>inicjatywy podejmowane dla sektora rybackiego:</u>**

- **szkolenia branżowe dla rybaków**, których celem było zwiększenie wiedzy i umiejętności w zakresie nowoczesnych technik połowowych, zarządzania zasobami rybnymi, zrównoważonego rybołówstwa oraz przestrzegania przepisów i norm branżowych. Dzięki takim szkoleniom rybacy mogą poprawić efektywność swojej pracy, minimalizować negatywny wpływ na środowisko oraz dostosować się do aktualnych wymagań rynkowych i prawnych. Szkolenia organizowane przez RLGD były prowadzone przez wykwalifikowanych prelegentów w dziedzinie ichtiologii, ichtiopatologii, lekarzy weterynarii, przedstawicieli Instytutu Rybactwa Śródlądowego i Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- **wyjazdy studyjne dla rybaków** miały na celu umożliwienie wymiany doświadczeń oraz podnoszenie kwalifikacji poprzez obserwację i naukę nowych praktyk stosowanych w różnych regionach i krajach. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się z nowoczesnymi technologiami i narzędziami używanymi w rybołówstwie, dowiedzieć się o najnowszych trendach i badaniach oraz nawiązać wartościowe kontakty z innymi rybakami, naukowcami i ekspertami branżowymi;
- **działania promocyjne w rozgłośni radiowej – spoty radiowe zachęcające do zakupu ryb od lokalnych producentów.** Celem tego działania było promowanie ryb poławianych w miejscowych gospodarstwach rybackich, jak również informowanie o wysokiej jakości i świeżości ryb pochodzących od miejscowych producentów, co ma na celu

zwiększyć zaufanie i preferencje konsumentów. Dodatkowo, takie działania wzmacniają świadomość ekologiczną, podkreślając korzyści z zakupu ryb pochodzących z lokalnych źródeł;

- **stworzenie bazy punktów sprzedaży ryb na ternie RLGD,** której celem było:
  - wsparcie lokalnych producentów - umożliwiając im bezpośredni dostęp do rynku zbytu dla swoich produktów, co sprzyja rozwojowi lokalnej gospodarki i rybołówstwa;
  - zwiększenie dostępności produktów rybnych - poprzez ułatwienie mieszkańcom RLGD dostępu do świeżych i wysokiej jakości ryb, pochodzących bezpośrednio od lokalnych producentów;
  - kreowanie pozytywnego wizerunku regionu - jako miejsca, gdzie kultywuje się tradycje rybackie i wspiera lokalną produkcję;
  - integracja społeczności lokalnej - poprzez wspólne działania na rzecz rozwoju i promocji lokalnych zasobów rybnych;
- **rozwój systemów sprzedaży bezpośrednich ryb,** co pozwoliło na podniesienie jakości ryb;
- **zmodernizowanie oraz wprowadzenie innowacyjności w gospodarstwach rybackich;**
- **wsparcie osób z sektora rybackiego na rzecz restrukturyzacji, reorientacji i dywersyfikacji działalności rybackiej;**
- **opracowanie,** wspólnie z innymi 11 LGRami, **Strategii Karp 2020**, stanowiącej kompendium wiedzy dla rybaków i osób z nimi współpracujących w zakresie prowadzenia działań wspierających rozwój gospodarki karpiowej;
- **stworzenie i rozwój Szlaku Karpia** – oznakowanie obiektów związanych z rybactwem śródlądowym: lokali gastronomicznych, gospodarstw rybackich, łowisk wędkarskich;
- **realizacja eventów o charakterze informacyjno-promocyjnym których celem było:**
  - promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego związanego z branżą rybacką, szczególnie w kontekście roli karpia w polskiej kuchni,
  - edukacja i zwiększanie świadomości ekologicznej, poprzez informowanie uczestników o hodowli ryb słodkowodnych, ich znaczeniu dla gospodarki wodnej oraz zasadach zrównoważonego rybołówstwa,
  - wspieranie lokalnych producentów, w tym rybaków i hodowców karpia, poprzez promowanie ich produktów,
  - integracja społeczności lokalnej, poprzez organizację imprez, które jednoczą mieszkańców obszaru RLGD i przyjezdnych turystów wokół wspólnego świętowania i degustacji kulinarnych specjałów z karpia,
  - promowaniu turystyki i regionu, przyciągając turystów i promując lokalne atrakcje, takie jak hodowle ryb, tradycyjne potrawy i rzemiosło;
- **aktywizacja i zaciśnięcie współpracy Stowarzyszenia z osobami z sektora rybackiego z terenu RLGD**, realizacja wspólnych działań na rzecz promocji, pomoc rybakom w uporządkowaniu dokumentacji rybackiej, przypominanie o terminowości i obowiązku sprawozdawczym, pomoc w wypełnianiu sprawozdań RRW-22 oraz pomoc w pozyskiwaniu dotacji z środków unijnych przeznaczonych dla branży, doradztwo w zakresie rekompensat wodnośrodowiskowych i wspieracie przedstawicieli gospodarstw rybackich w kontakcie z ARiMR;

- działania prospołeczne:

- **działania na rzecz aktywności społecznej** (realizacja szkoleń, spotkań, warsztatów), a także dla gmin, instytucji oraz organizacji pozarządowych na rzecz wsparcia projektów z zakresu infrastuktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym związanej z promocją tradycji rybackich obszaru LGR;
- **działania w zakresie integracji społecznej**, organizacja licznych zawodów wędkarskich zarówno dla dzieci i młodzieży jak i dorosłych i seniorów;
- **działania edukacyjno-promocyjne dla dzieci z obszaru Bielskiej Krainy**:
  - warsztaty edukacyjne nad stawami;
  - wyjazdy edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych i przedszkoli z obszaru LGR Bielska Kraina do „Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej" w Jaworzu;
  - propagowanie rybołówstwa Bielskiej Krainy – spójna wizualizacja Szlaku Karpia, gospodarstw rybackich oraz podjęcie działań na rzecz promocji obszaru LGR;
  - prelekcje pt. „Przedszkolaki na Szlaku Karpia" których celem było przeprowadzenie lekcji żywej przyrody z uwzględnieniem przekazania informacji na temat ryb słodkowodnych, wiedzy na temat wartości odżywczych ryb oraz zdrowego odżywiania, a także podkreślenie znaczenia ochrony środowiska. Wydanie materiałów dydaktycznych dla szkół i przedszkoli;

- rozwój działań proekologicznych:

- **edukacja społeczeństwa lokalnego w zakresie dziedzictwa przyrodniczego** prowadzona przez RLGD we współpracy ze szkołami, przedszkolami, instytucjami kultury oraz organizacjami pozarządowymi;
- **realizacja eventów o charakterze edukacyjnym** kładących nacisk na edukację w zakresie zrównoważonego rozwoju;
- **organizacja warsztatów edukacyjnych nad stawami oraz prelekcje** w placówkach Szkolno-Przedszkolnych z przyrodnikiem mające na celu budowanie świadomości ekologicznej wśród najmłodszych.

W okresie programowania 2007-2013 i 2014-2020 Stowarzyszenie zrealizowało łącznie 6 projektów współpracy krajowych i międzynarodowych, które pozwoliły na nawiązanie szerokiej współpracy z innymi LGRami z Polski i partnerami z zagranicy.

Projekty współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej zrealizowane przez LGR w okresie programowania 2007-2014:

1. Projekt krajowy realizowany w 2012 r. w partnerstwie z 11 LGRami, którego celem było nawiązanie i utrzymanie współpracy między LGR z terenu Polski Południowej, wymiana wiedzy i doświadczeń, promocja rybactwa śródlądowego i jego produktów, promocja i rozwój obszarów zależnych od rybactwa. W ramach tego projektu zrealizowano m.in.
   - wydanie książki edukacyjnej dla dzieci w wieku 7- 9 lat, „Co w stawie piszczy?". Książka miała na celu popularyzację wiedzy o rybactwie, stawach, a także zwiększenie świadomości młodego pokolenia konsumentów,
   - nagranie filmu edukacyjnego, którego celem była promocja gospodarki rybackiej, jako wspierającej istnienie ostoi Natura 2000,
   - cykl działań „Szlak karpia", celem którego było wyznaczenie „Szlaku Karpia", czyli miejsc związanych z hodowlą, sprzedażą, przetwórstwem ryb. W ramach tej operacji wydano zestawy map, a także tablice dla gospodarstw rybackich, punktów sprzedaży ryb, łowisk wędkarskich.
2. Projekt krajowy realizowany w 2013 z 10 partnerskimi LGR, którego celem było nawiązanie i utrzymanie współpracy między LGR z terenu Polski Południowej, wymiana wiedzy i doświadczeń, promocja rybactwa śródlądowego i jego produktów, promocja i rozwój obszarów zależnych od rybactwa.

Projekty współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej zrealizowane przez LGR w okresie programowania 2014-2020:

1. Projekt międzynarodowy realizowany w 2018 r. w partnerstwie z 2 RLGD i 1 partnerem zagranicznym, *pt. "Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej poprzez organizację wyjazdów studyjnych oraz udział w konferencji rybackiej",* którego celem było nawiązanie współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej pomiędzy lokalnymi grupami rybackimi służącej aktywizacji i integracji oraz wymianie dobrych praktyk i zwiększenie kompetencji mieszkańców obszarów rybackich.
2. Projekt międzyregionalny realizowany w 2018 r. we współpracy z 8 partnerskimi RLGD pt. „Wsparcie aktywności i kompetencji mieszkańców śródlądowych obszarów rybackich". Jego głównym celem było nawiązanie współpracy międzyregionalnej pomiędzy lokalnymi grupami rybackimi służącej zwiększeniu zaangażowania mieszkańców obszarów rybackich na rzecz propagowania dobrostanu i dziedzictwa kulturowego.
3. Projekt międzyregionalny realizowany w 2019 r. w partnerstwie z 4 RLGD pn. *„Projekt współpracy międzyregionalnej "Złota Łuska"".* Celem operacji było podjęcie działań mających na celu zachowanie tradycji lokalnych i popularyzację spożycia ryb słodkowodnych.
4. Projekt międzynarodowy realizowany w 2019 roku we współpracy z 6 partnerskimi RLGD z obszaru Polski i 1 partnerem zagranicznym, pn. *„Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej oraz promocja obszarów rybackich poprzez organizację wyjazdów studyjnych oraz wydanie publikacji promującej obszary zależne od rybactwa*". Celem operacji było nawiązanie współpracy międzynarodowej i międzyregionalnej pomiędzy lokalnymi grupami rybackimi, służącej wymianie doświadczeń, wzrostowi kompetencji oraz promocji obszarów zależnych od rybactwa.

Poprzez realizację projektów współpracy krajowych i międzynarodowych Stowarzyszenie zdobyło wiedzę i doświadczenie, które mają znaczenie dla realizacji LSR na lata 2021-2027, m.in.:

- doświadczeni, rzetelni i godni zaufania partnerzy do realizacji wspólnych przedsięwzięć, w tym partnerzy z zagranicy;
- wypromowane imprezy promujące obszary o dużym znaczeniu produktów lokalnych dla rozwoju obszaru;
- wypromowane produkty lokalne oraz wzrost ich znaczenia w rozwoju obszaru;
- nawiązana współpraca z podmiotami z sektora rybackiego i organizacjami wspierającymi rozwój obszarów zależnych od rybactwa z Niemiec, Słowenii, Węgier i Litwy;

- Szlak Karpia – stworzenie bazy obiektów związanych z rybactwem śródlądowym i jego oznakowanie potencjałem do przyszłych działań na rzecz rozwoju rybactwa;
- poszerzenie rynku zbytów dla produktów z terenu RLGD;
- zdobycie dobrych praktyk w zakresie wdrażania wspólnej marki i promocji produktów lokalnych;
- dobre praktyki oraz materiały edukacyjne dla placówek oświatowych z obszaru RLGD.

1.4. Opis struktury RLGD

Strukturę organizacyjną LGD reguluje Statut Stowarzyszenia i właściwe przepisy. Zgodnie z nimi organami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada i Komisja Rewizyjna. Zarząd Stowarzyszenia składa się z Prezesa, Wiceprezesa, Skarbnika i 3 pozostałych Członków Zarządu wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków.

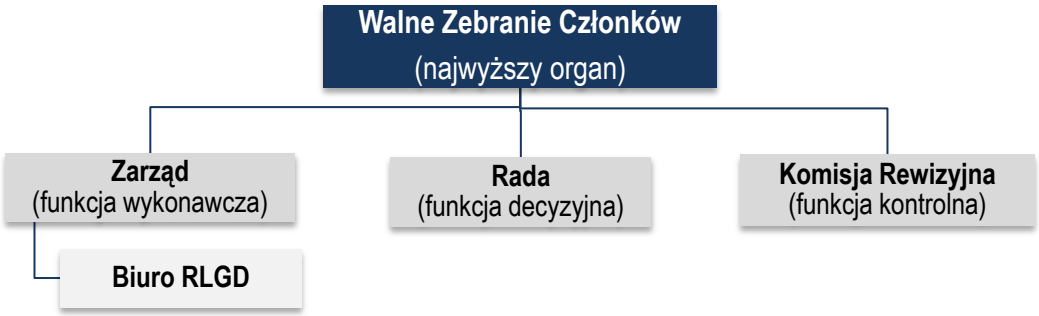

Skład RLGD jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności. Członkowie są przedstawicielami sektora publicznego, społecznego w tym mieszkańców z obszaru objętego LSR, gospodarczego oraz **sektora rybackiego, jako grupy szczególnie istotnej z punktu widzenia realizacji LSR.** Obszary działalności członków odzwierciedlają również charakter i ukierunkowanie strategii. Aktualny wykaz członków wraz z sektorowością i reprezentowanymi grupami znajdują się na stronie www.bielskakraina.pl. Na dzień złożenia wniosku o wybór LSR r. Stowarzyszenie tworzy 99 członków, a reprezentatywność każdego sektora przedstawia tabela poniżej:

Tabela 2 Reprezentatywność poszczególnych sektorów w składzie RLGD.

L.p.	Sektor	Liczba podmiotów	Procent podmiotów (%)
1.	publiczny	6	6,1
2.	społeczny	28	28,3
3.	gospodarczy	3	3
4.	rybacki	62	62,6
Razem		**99**	**100**

Źródło: Opracowanie RLGD.

% Podział członków RLGD na sektory

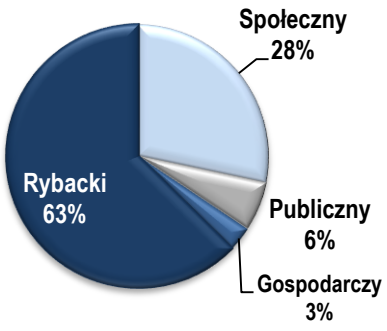

Podział członków RLGD na sektory z wyszczególnieniem reprezentantów sektora rybackiego

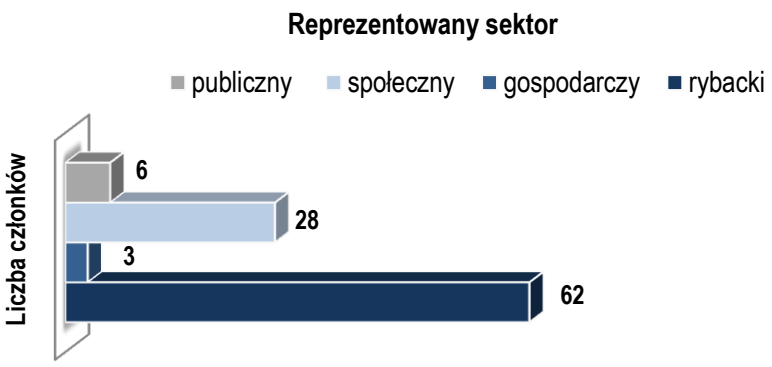

Przedstawiciele **sektora publicznego (6 podmiotów)** tj. gmina: Bestwina, Czechowice-Dziedzice, Jasienica, Jaworze, Wilamowice oraz Powiat Bielski. Sektor ten, podobnie jak pozostałe wymienione poniżej, ma duży wpływ na działalność RLGD, zarówno poprzez aktywne korzystanie ze środków Stowarzyszenia przeznaczanych na rozwój obszaru zależnego od rybactwa, jak również poprzez zachęcanie rybaków, osób fizycznych, organizacji pozarządowych, KGW i innych podmiotów do czerpania z tych środków. Sektor publiczny angażuje się w działalność informacyjno-promocyjną Stowarzyszenia, przekazując ważne informacje mieszkańcom i podmiotom na swoich stronach internetowych, w biuletynach gminnych, tablicach ogłoszeń, zebraniach wiejskich itp. Gminy i instytucje kultury wspólnie ze Stowarzyszeniem organizują wydarzenia promujące dziedzictwo kulturowo-historyczne oraz przyrodnicze w tym rybactwa śródlądowego i akwakultury z obszaru LGR Bielska Kraina. Podczas wydarzeń plenerowych prowadzona jest promocja degustacji ryb mająca na celu zachęcenie do konsumpcji produktów rybnych od lokalnych producentów przez cały rok.
Przedstawiciele **sektora społecznego (28 osób)** - to osoby fizyczne (w tym mieszkańcy z obszaru LGR), osoby prawne lub podmioty nieposiadające osobowości prawnej działające na rzecz rozwoju obszaru objętego realizacją LSR poprzez uczestnictwo w życiu społecznym m.in. w ramach KGW i niepublicznych instytucji kultury, to także organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje. Członkowie sektora społecznego mają istotny wkład w rozwijanie działalności Stowarzyszenia, inicjowanie zadań prospołecznych, animowanie społeczności lokalnej oraz rozwijanie rybactwa/wędkarstwa. Zajmują się aktywizacją mieszkańców, są również potencjalnymi beneficjentami środków Stowarzyszenia przeznaczonych m.in. na promocję dziedzictwa kulturowo-historycznego oraz przyrodniczego obszaru z uwzględnieniem gospodarki rybackiej.

Przedstawicielami **sektora gospodarczego (3 osoby)** są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na podstawie wpisu do CEIDG. Są to firmy jednoosobowe lub mikroprzedsiębiorstwa, wyszczególniono w tej grupie jedynie podmioty nieuprawnione do rybactwa, a prowadzące działalność gospodarczą w **sektorze rybackim (62 osoby)** uwzględniono podmioty prowadzące działalność rybacką na obszarze RLGD, czyli:

1) podmioty uprawnione do rybactwa, w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 883 z późn. zm.);
2) podmioty wykonujące działalność gospodarczą oznaczoną kodem 03.22.Z Chów i hodowla ryb oraz pozostałych organizmów wodnych w wodach śródlądowych
3) podmioty wykonujące działalność gospodarczą oznaczone kodem 03.12.Z Rybołówstwo w wodach śródlądowych, zgodnie z klasyfikacją w Polskiej Klasyfikacji Działalności,
4) zakłady przetwórstwa produktów rybnych wykonującym działalność gospodarczą oznaczoną kodem 10.20.Z Przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków, zgodnie z klasyfikacją w Polskiej Klasyfikacji Działalności.

Wśród wymienionch 62 przedstawicieli sektora rybackiego znajduje się 11 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na podstawie wpisu do CEIDG i KRS zarówno związaną z branżą rybacką jak i poza nią.
Osoby z sektora gospodarczego/rybackiego uczestniczą w życiu społecznym Stowarzyszenia poprzez udział w dedykowanych szkoleniach z zakresu rozwijania przedsiębiorczości związanej z branżą okołoturystyczną, gastronomiczną czy rybactwa, promocji własnych produktów lokalnych na różnego rodzaju wydarzeniach organizowanych na obszarze Bielskiej Krainy i poza nią, a także poprzez uczestnictwo w naborach wniosków przewidzianych dla tej grupy beneficjentów.

Skład członków Stowarzyszenia RLGD Bielska Kraina jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, a także sektora rybackiego, jako grupy szczególnie istotnej z punktu widzenia realizacji LSR.

1.5. Organ decyzyjny

Rada RLGD stanowi organ decyzyjny, do którego wyłącznej kompetencji należą rozstrzygnięcia, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 26.05.2023 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027, a więc podejmuje decyzję, co do wyboru projektów w ramach wdrażania LSR oraz ustala kwoty wsparcia. Rada to grupa osób odpowiedzialnych w imieniu LGR za ocenę i wybór operacji na poziomie lokalnym, które są zgodne z LSR i w największym stopniu realizują jej cele i założenia. Osoby te można określić mianem ekspertów z różnych dziedzin tematycznych związanych z prawidłowym wdrażaniem strategii oraz zapewniających wysoki poziom jakościowy tego procesu. To 9 osób odznaczających się wiedzą, doświadczeniem i kwalifikacjami niezbędnymi w pracy członka Rady. W składzie znaleźli się Radni z doświadczeniem zarówno z okresu 2007-2013, jak również 2014-2020.

Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia dokonując wyboru członków Rady przeanalizowało proponowany skład pod kątem grup interesu i przegłosowało rozwiązanie, w którym ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji. Dodatkowo procedury oceny i wyboru projektów stać będą na straży bezwzględnego przestrzegania wytycznych w tym zakresie (m.in. rejestr interesów, oświadczenie o bezstronności).

Członkowie Rady zostali wybrani przez Walne Zebranie Członków RLGD. W składzie Rady znajdują się przedstawiciele sektorów: publicznego, społecznego, gospodarczego i rybackiego.

Rada spełnia warunki określone w Rozporzadzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie punktacji kryteriów oceny strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (…) dotyczące reprezentatywności składu organu decyzyjnego, tj:

1) w skład organu decyzyjnego na dzień złożenia wniosku na wybór LSR w konkursie wchodzą co najmniej:
a) po 1 mieszkańcu z 5 gmin na obszarze objętym realizcają LSR;
b) 1 przedstawiciel sektora publicznego, który stanowią: gminy, powiaty, uczelnie publiczne, instytuty badawcze, instytuty naukowe lub pomocnicze jednostki naukowe, samodzielne zakłady opieki zdrowotnej, państwowe lub samorządowe instytucje kultury oraz państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odbrębnych przepisów w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorców;
c) 1 przedstawiciel sektora społecznego, który stanowią: osoby fizyczne, osoby prawne lub podmioty nieposiadające osobwości prawnej, działające na rzecz rozwoju obszaru objętego realizacją LSR, związki zawodowe, organizacje społeczno-zawodowe rolników lub rybaków, stowarzyszenia, ruchy obywatelskie, inne dobrowolne zrzeszenia oraz fundacje z obszaru objętego realizacją LSR;
d) 1 przedstawiciel sektora gospodarczego, który stanowią podmioty wykonujące działalność gospodarczą;
e) 1 osoba poniżej 40 roku życia;
f) 2 kobiety;
2) Co najmniej 30% i nie więcej niż 50% składu organu decyzyjnego stanowią przedstawiciele sektora rybackiego będący podmiotami wymienionymi w lp. w pkt 1-5 pkt
3) Co najmniej 75% składu organu decyzyjnego stanowią osoby zamieszkujące obszar objęty realizacją LSR lub osoby reprezentujące podmioty mające siedzibę na obszarze realizacji LGD.

Na etapie podejmowania decyzji żadna z grup interesu nie posiada więcej niż 49% praw głosu, a tym samym nie może samodzielnie kontrolować decyzji w sprawie wyboru operacji. Rada RLGD działa w oparciu o przyjęty Regulamin Rady oraz procedury zapewniające: zachowanie parytetów podczas każdego głosowania, ograniczenie nadmiernej reprezentatywności poszczególnych sektorów w składzie organu decyzyjnego, prowadzenie księgi/rejestru interesów członków Rady, działania dyscyplinujące wobec członków Rady, weryfikację wiedzy członków Rady.

Szczegółowe wymagania odnośnie składu Rady znajdują się w dokumentach prawnych wewnętrznych RLGD.

Aktualna lista członków Rady dostępna jest na stronie www.bielskakraina.pl.

1.6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie RLGD

Poniższa tabela przedstawia wykaz dokumentów regulujących funkcjonowanie LGR z podaniem sposobu ich uchwalania i aktualizacji oraz opisem głównych kwestii, które są w nich zawarte.

Tabela 3. Wykaz dokumentów regulujących funkcjonowanie RLGD.

Nazwa dokumentu	Sposób uchwalania	Sposób aktualizacji	Główne kwestie zawarte w dokumencie
Statut	Uchwala Walne Zebranie Członków	Aktualizacja na uzasadniony wniosek. Podlega przegłosowaniu przez organ uchwalający	**Funkcjonowanie RLGD, organy i podział zadań, zasady członkostwa, cele.** Zagadnienia niniejszego dokumentu obejmują zakres uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027. Statut reguluje ponadto: • określenie zasad nabywania i utraty członkostwa w RLGD oraz jej organach, • określenie władz stowarzyszenia wraz z ich szczegółowymi kompetencjami, • wprowadzenie Rady jako organu stowarzyszenia odpowiedzialnego za wybór operacji wraz z określeniem jego kompetencji i zasad reprezentatywności, • źródła pochodzenia majątku RLGD oraz zasady gospodarowania nim.
Regulamin Obrad Walnego Zebrania Członków			**Zasady zwoływania i organizacji obrad, podejmowana decyzji.** • szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń WZC (w tym sposób informowania członków o posiedzeniach i zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach), • szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie powołania organów RLGD (w tym sposób zgłaszania kandydatów, oddawania głosów, ograniczenia dotyczące możliwości łączenia różnych funkcji w RLGD, czy przeprowadzanie wyborów uzupełniających), • zasady protokołowania posiedzeń WZC.
Regulamin Zarządu			**Podział zadań, odpowiedzialności, obowiązki i kompetencje Zarządu oraz sposób podejmowania decyzji.** • zadania i kompetencje członków Zarządu, • zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu, • zasady protokołowania posiedzeń Zarządu.
Regulamin Komisji Rewizyjnej			**Funkcjonowanie Komisji i jej obowiązki, zasady prowadzenia działań kontrolnych.**
Regulamin Rady			**Zasady zwoływania posiedzeń, ich przebieg, kompetencje Radnych, sposób głosowania, podejmowania decyzji i wyboru operacji** • zasady zwoływania i organizacji posiedzeń rady (w tym sposób informowania członków organu o posiedzeniach oraz zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach), • rozwiązania dotyczące sposobu wyłączenia z oceny operacji członka organu, • zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków, zasady dokumentowania oceny itd.), • zasady protokołowania posiedzeń Rady.

Regulamin Biura	Uchwala Zarząd	Aktualizacja na uzasadniony wniosek. Podlega przegłosowaniu przez organ uchwalający	**Zasady funkcjonowania biura, opisy stanowisk, procedura rekrutacji pracowników, zasady wynagradzania, opis metody pomiaru efektywności doradztwa, animacji lokalnej i współpracy.** • uprawnienia i obowiązki dyrektora biura oraz pozostałych pracowników, • zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, • zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji RLGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych, • zasady świadczenia doradztwa oraz opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników RLGD doradztwa.
Polityka rachunkowości			**Zasady prowadzenia księgowości** w tym m.in: plan kont firmowych, sposób obiegu, przechowywania oraz archiwizacji dokumentów finansowych, sposób księgowania kosztów z poprzedniego roku podatkowego, realizowanych w roku następnym itd.
Polityka przetwarzania danych osobowych			**Zasady ochrony, przetwarzania i udostępniania danych osobowych:** • reguł postępowania, które gwarantują przestrzeganie przez LGR zasad domyślnej prywatności (*privacy by default*), prywatności od etapu projektowania (*privacy by default*) oraz minimalizacji danych, • określa, w jaki sposób LGR będzie realizować obowiązki wynikające z obowiązujących przepisów prawa powszechnie obowiązującego (procedur postępowania) i kto w Stowarzyszeniu będzie odpowiedzialny za ich realizację, • określa procedury, zgodnie z którymi powinno się odbywać przetwarzanie danych osobowych przez LGR, • określa, w jaki sposób Stowarzyszenie będzie realizować uprawnienia osób trzecich, których dane przetwarza, wynikające z przepisów prawa i odnoszące się do tych danych osobowych, • określa środków zabezpieczenia danych osobowych, warunkujących ich przetwarzanie przez Stowarzyszenie w sposób bezpieczny, minimalizujący ryzyko naruszenia poufności, integralności i dostępności danych osobowych; • określa procedur reagowania na zdarzenia naruszenia bezpieczeństwa danych osobowych, • zawiera wzory najważniejszych dokumentów, jakie stosować powinno Stowarzyszenie, w związku z przetwarzaniem danych osobowych (wzory zgód, formularzy informacyjnych, rejestrów, klauzul umownych).

Źródło: Opracowanie RLGD.

II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REALIZACJI LSR

2.1. Gminy stanowiące obszar realizacji LSR

Obszar RLGD Bielska Kraina w całości leży w południowej części województwa śląskiego w powiecie bielskim, zajmuje 275 km^2 co stanowi 60% powierzchni powiatu. Strukturę administracyjną obszaru tworzy **5 gmin**, w tym: 2 gminy miejsko-wiejskie oraz 3 gminy wiejskie. Na dzień 31.12.2020 r. **obszar RLGD zamieszkuje 106 829 osób.**

Tabela 4. Podstawowe dane o gminach RLGD na dzień 31.12.2020 r.

l.p.	Nazwa gminy	Powierzchnia gminy (km^2)	Liczba ludności (os.)
1.	Bestwina	38	12012
2.	Czechowice-Dziedzice	66	44796
3.	Jasienica	93	24853
4.	Jaworze	21	7310
5.	Wilamowice	57	17858
	Suma	**275**	**106 829**

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl, stan na dzień 31.12.2020 r.

Tabela 5. Szczegółowe dane o gminach RLGD na dzień 31.12.2020 r.

l.p.	Nazwa Gminy	Rodzaj Gminy	Nazwa sołectwa	Powierzchnia gminy (km^2)	Liczba mieszkańców gminy	Gęstość zaludnienia (osoba na 1 km^2)
1.	Bestwina	wiejska	Bestwina, Bestwinka, Janowice, Kaniów	38	12012	316
2.	Czechowice-Dziedzice	miejsko-wiejska	Bronów, Ligota, Zabrzeg	66	44796	679
3.	Jasienica	wiejska	Jasienica, Bielowicko, Biery, Grodziec, Iłownica, Landek, Łazy, Mazańcowice, Międzyrzecze Dolne, Międzyrzecze Górne, Roztropice, Rudzica, Świętoszówka, Wieszczęta	93	24853	267
4.	Jaworze	wiejska	Brak	21	7310	348
5.	Wilamowice	miejsko-wiejska	Zasole Bielańskie, Hecznarowice, Stara Wieś, Dankowice, Pisarzowice	57	17858	313
			Razem	**275**	**106 829**	**389**

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl, stan na dzień 31.12.2020 r.

2.2. Mapa obszaru realizacji LSR

***Rysunek 1**. Mapa obszaru realizacji LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin.*

Obszar objęty działaniem RLGD ma formę połowy niezamkniętego pierścienia wokół miasta Bielsko-Biała, znajduje się w południowej części województwa śląskiego i leży w całości na terenie powiatu bielskiego. Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina obejmuje gminę: Bestwina, Czechowice-Dziedzice, Jasienica, Jaworze i Wilamowice.

Obszar LGR Bielska Kraina graniczy z:

- położonym w jego centrum miastem Bielsko-Biała,
- od północy – z powiatem pszczyńskim,
- od zachodu – z powiatem cieszyńskim,
- od południowego wschodu – z powiatem żywieckim,
- od północnego wschodu – z powiatami: oświęcimskim i wadowickim, należącymi do województwa małopolskiego.

Poza spójnością geograficzną cały obszar charakteryzuje się powiązaniami społeczno *gospodarczymi, historycznymi, kulturowymi i* przyrodniczymi o czym mowa w kolejnym podrozdziale.

2.3. Opis obszaru będącego obszarem realizacji LSR

Obszar objęty realizacją LSR obejmuje jednorodne, spójne geograficznie, społecznie i funkcjonalne terytorium, które charakteryzuje się wspólnymi tradycjami, lokalną tożsamością, poczuciem przynależności. To obszar z wspólnymi problemami, potrzebami i oczekiwaniami wśród, których możemy wymienić trzy naważniejsze zdiagnozowane podczas konsultacji społecznych oraz na podstawie analizy SWOT (roz. IV):

1. Ochrona i wykorzystanie zasobów kulturalnych (zwłaszcza dziedzictwa rybackiego) Bielskiej Krainy,
2. Lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru LSR,
3. Przygotowanie lokalnych przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.

Wszystkie powyższe potrzeby są nie tylko aktualne obecnie, ale jednocześnie stanowią zapewnienie ciągłości działań podejmowanych również w poprzednich strategiach rozwoju.

Teren RLGD Bielska Kraina tworzy zwarty geograficznie obszar. Pod względem administracyjnym RLGD Bielska Kraina stanowi spójną całość połączonych ze sobą 5 gmin powiatu bielskiego w tym – 3 wiejskich (Bestwina, Jasienica, Jaworze) i 2 miejsko-wiejskich (Czechowice-Dziedzice, Wilamowice). Spójność RLGD opiera się na **spójności przestrzennej** obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju - tzn. gminy wchodzące w skład RLGD pozostają w bezpośrednim sąsiedztwie.

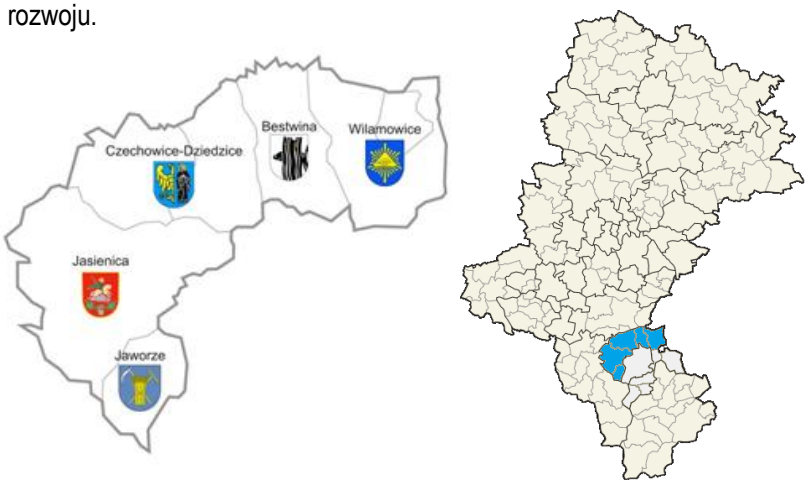

Rysunek 2. Zarys gmin należących do RLGD Bielska Kraina oraz położenie obszaru LGR Bielska Kraina na tle województwa ślaskiego.

Ponadto gminy RLGD należą do obszaru Aglomeracji Bielskiej lub do jej obszaru funkcjonalnego, co świadczy o silnych powiązaniach przestrzennych, gospodarczych oraz podobnych procesach, które na tych obszarach zachodzą np. suburbanizacji. Obszar charakteryzuje się także spójnością transportową, gdyż w całości wpisuje się w sieć głównych korytarzy transportowych zaliczonych do Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TENT), stanowiącej podstawowy system komunikacyjny Unii Europejskiej i jednocześnie podstawę realizacji polityki transportowej kraju. Teren gmin należących do LGR Bielska Kraina charakteryzuje się wysoką dostępnością transportową oraz bliskością granicy z Czechami i Słowacją. Przez obszar przebiegają drogi S1 i S52 oraz wojewódzkie 942 i 944. Ponadto obszar posiada dogodną komunikację z miastem Bielsko-Biała oraz miastami Metropolii Górnośląsko-Zagłębiowskiej. Bielska Kraina to także zbliżone warunki przyrodnicze (podobieństwo krajobrazu, ukształtowania terenu, wysoki poziom zalesienia, podobna fauna i flora) i przywiązanie do kultury (bogactwo kultury ludowej opartej na wpływach Śląska Cieszyńskiego i Małopolski). Ww. Gminy są zbliżone gospodarczo (bez wyraźnej specjalizacji) z dominacją małych przedsiębiorców, rozdrobnionych gospodarstw rolnych i rybackich.

2.3.1. Uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe i historyczne ze szczególnym uwzględnieniem działalności rybackiej.

Obszar RLGD posiada wyjątkowe walory przyrodnicze zarówno w skali kraju jak i Europy, tereny górskie i leśne charakteryzują się wysokim stopniem naturalności i bioróżnorodności. Obszar LGR w całości należy do zlewiska Morza Bałtyckiego i odwadniany jest przez rzekę Wisłę oraz jej prawobrzeżne dopływy: Iłownicę, Wapienicę, Białą, Łękawkę i Dankówkę. Drugą najważniejszą rzeką jest Soła (dopływy: potok Mała Puszcza i Wielka Puszcza, Domaczka, Pisarzówka). Inne cieki powierzchniowe to: Łaziański, Zlewaniec, Szeroki, Wysoki, Starobielski, Rudawka, Międzyrzecki, Bierwionka, Łański, Borówka, Jasienica, Młynka, Wałówka. W rzekach i potokach żyje blisko 40 rodzajów ryb (m.in. pstrąg, lipień, troć, głowacica itd.). Duża ilość rzek o charakterze górskim tworzy zagrożenie powodziowe, ponieważ nagłe bądź długotrwałe opady powodują szybkie podnoszenie poziomu wód**.** Poziom wód gruntowych jest stosunkowo wysoki, ale o dość znacznych wahaniach (szczególnie podczas suszy). Równinny charakter dolin większości potoków sprzyja budowie stawów hodowlanych. W rejonie potoków i stawów, szczególnie w okresie obfitych opadów, tworzą się lokalne zalewiska. Gospodarka stawowa, szczególnie stawy karpiowe, których areał przekracza 1000 ha na obszarze RLGD, odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej obszaru, gdyż w cyklu hodowlanym retencjonuje znaczące ilości wody.

Zasoby przyrodnicze obszaru

Obszar cechuje się wysokim stopniem naturalności i bioróżnorodności. Teren Lokalnej Grupy Rybackiej Bielskiej Krainy jest zalesiony w ponad 19% (dla porównania lesistość dla Polski wynosi niespełna 30%, dla Województwa Ślaskiego 32%, a dla powiatu bielskiego 27%). Największe obszary leśne występują w gminach Jaworze, (około 50% powierzchni). Wśród lasów dominuje własność publiczna (80%). Znaczną część obszaru stanowią tereny objęte różnymi formami ochrony[1], wśród nich wyróżnić można:

- Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego (Jasienica, Jaworze),
- Rezerwaty – Rotuz (Czechowice-Dziedzice,), Morzyk (Jasienica) oraz Dolina Łańskiego Potoku (Jasienica),
- Obszar chronionego krajobrazu – Podkępie (Bestwina, Czechowice-Dziedzice),
- Użytki ekologiczne – Oczko wodne w Kaniowie, Uroczysko Jasionka i Czechowicka Dolina Jaskrów,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Jaworze.

Na terenie gmin należących do RLGD zlokalizowane są też 74 pomniki przyrody (5 w gminie Bestwina, 28 w gminie Czechowice-Dziedzice, 12 w gminie Jasienica, 27 w gminie Jaworze i 2 w gminie Wilamowice). W Gminach LGR zlokalizowane są również obszary Natura 2000: Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki (Czechowice-Dziedzice), Dolina Górnej Wisły (gminy Czechowice-Dziedzice, Jasienica), Cieszyńskie Źródła Tufowe i Pierściec (Jasienica), Beskid Śląski (Jasienica, Jaworze), Dolna Soła, Stawy w Brzeszczach, Dolina Dolnej Soły (Wilamowice).

[1] *Źródło informacji: https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/*

Warunki kulturowe

Obszar RLGD charakteryzuje się bogatą różnorodnością kulturalną i jest jednym z najciekawszych obszarów pod względem zarówno kulturowym, jak i krajobrazowym. Skarbem regionu jest autentyczny folklor starannie kultywowany przez zespoły ludowe i organizacje kulturalne. Zachowały się zarówno tradycje górali beskidzkich jak i niezwykle oryginalna kultura Wilamowic o flamandzkim rodowodzie, którą można lepiej poznać w nowopowstałym Muzeum Kultury Wilamowskiej oraz np. podczas imprezy Wilamowskie Śmiergusty, polegającej na prezentacji obrzędów ludowych różnych grup folklorystycznych i etnicznych Europy. Historia terenu Wilamowic sięga 1250 r., a pozostałością osadników z Flandrii jest bogaty folklor, piękne, ludowe stroje i język wilamowski, który został wpisany na listę UNESCO jako język zagrożony Biblioteki Kongresu USA, SIL International oraz fundacji Ethnology. Na obszarze LGR funkcjonuje wiele organizacji pozarządowych podtrzymujących tradycje kulturowe, historyczne, a także rybackie. Konsultacje społeczne wykazały, że dla rozwoju turystyki, dziedzictwa, ważny jest rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, które mogłyby stać się bazą do rozwoju małych gospodarstw rybakich pod kątem promocji produktów lokalnych, stworzenia marki lokalnej Bielskiej Krainy, a tym samym zwiększenia podaży produktów rybackich. (SWOT S4, S5,O4,O5)

Do **cyklicznych imprez kulturalnych** propagujących dziedzictwo regionu należy zaliczyć dożynki gminne, organizowane przez Gminne Ośrodki Kultury, Ośrodki Promocji, poszczególne sołectwa, a także liczne festyny, imprezy kulturalno-sportowe, wiele konkursów i przeglądów, m.in. Rodzinny Rajd Rowerowy w Czechowicach-Dziedzicach, Gminne Spotkania Orkiestr Dętych w Wilamowicach, Wilamowskie Śmiergusty, Lato w Jasienicy, Korowód Strachów Polnych, Jaworzańska Majówka organizowana kilkukrotnie z „Świętem Pstrąga Górskiego" oraz „Święto Karpia Polskiego w Kaniowie", które ma na celu zaprezentować ofertę gospodarstw rybackich zajmujących się hodowlą ryb. Wydarzenie wiąże się z podtrzymaniem i zakorzenieniem tradycji gospodarki rybackiej wśród młodego pokolenia. Impreza zapewnia promocję gospodarstw rybackich, a także przedstawienie zarówno lokalnym mieszkańcom jak i przyjezdnym turystom walory obszarów rybackich. Wszystkie tego, typu imprezy służą poznawaniu i wymianie ciekawych doświadczeń kulturalnych między gminami, a także mają na celu aktywizowanie lokalnej społeczności, integrowanie mieszkańców. Celem tego typu wydarzeń jest również zachęcenie turystów do zwiedzania i poznania obszaru RLGD. Mieszkańców cechuje aktywność kulturalna, a ważnym aspektem życia jest też muzyka, o czym świadczy duża liczba zespołów regionalnych, chórów, grup śpiewaczych, orkiestr dętych, amatorskich grup plastycznych i literackich skupionych przy Domach Kultury. Olbrzymim wyzwaniem dla obszaru LSR jest jednak utrzymanie równowagi między wartością wynikającą z napływu nowych mieszkańców, a zachowaniem bogatego dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionu. Coraz bardziej widocznym problemem jest również zanikanie więzi społecznych, tak charakterystycznych dla mieszkańców tego terenu (SWOT W2). Dotyczy to zarówno młodego pokolenia, jak i pozostałych mieszkańców nieznajdujących czasu na aktywność społeczną.

Na terenie gmin należących do RLGD zlokalizowanych jest 10 centrów, domów i ośrodków kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Czechowicach-Dziedzicach, jak również biblioteki, których na obszarze Bielskiej Krainy jest 5. Główną działalnością instytucji kultury jest ochrona dziedzictwa kulturowego regionu i aktywizacja mieszkańców do uczestnictwa w życiu kulturalnym. Instytucje kultury poprzez współtworzenie warunków do kultywowania i rozwijania narodowych i regionalnych wartości kulturowych, integrują społeczności lokalne oferując różnego rodzaju grupy zainteresowań, tworząc warunki dla rozwoju folkloru i rękodzieła ludowego, inicjując i promując innowacyjne formy uczestnictwa w kulturze. Instytucje kultury wspierają amatorskie formy działalności artystycznej np. orkiestry dęte, KGW, młodzieżowe zespoły muzyczne, wydają gazety lokalne. Organizują koncerty, festiwale, wystawy, konkursy i inne przedsięwzięcia w zakresie popularyzacji dorobku kulturalnego, są inspiratorami oraz promotorami działalności artystycznej. Często współdziałają z organizatorami imprez rekreacyjnych oraz licznych imprez sportowych.

Na obszarze RLGD łącznie działa 27 Kół Gospodyń Wiejskich (KGW) w tym zarejestrowane w Krajowym Rejestrze KGW, jak również te, które nie posiadają osobowości prawnej. Koła Gospodyń Wiejskich (KGW) dbają o zachowanie tożsamości regionalnej i tradycji. Ich działalność przyczynia się do ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego Bielskiej Krainy poprzez obsługę zespołów śpiewaczych, kół zainteresowań, a także poprzez udział w wydarzeniach podtrzymujących tradycje kulinarne regionu, systematycznie uczestnicząc w przeglądach potraw regionalnych (m.in. Konkurs Dziedzictwo Kulinarne), biorąc udział w gminnych oraz powiatowych imprezach plenerowych gdzie prowadzą degustację swoich dań, **każdorazowo podkreślając**

walory smakowe ryb hodowanych w tutejszych stawach oraz popularyzując spożycie ryb (w szczególności karpia) przez cały rok, a nie tylko od święta. Członkowie tych organizacji, jak również sami mieszkańcy, wskazywali na ważny udział KGW w ochronie dziedzictwa kulturowego.

Wraz ze wzrastającą świadomością konsumentów wzrasta popularność produktów regionalnych i ekologicznych. Czerpiąc inspiracje z innych obszarów kluczowym rozwiązaniem dla promocji produktów lokalnych jest stworzenie na terenie RLGD programu marki lokalnej. Program zawierałby m.in. znakowanie produktów i usług charakteryzujących się wysoką jakością, gwarancją pochodzenia i przyjaznością dla klienta i środowiska. Z uwagi na charakterystykę naszego regionu, marka lokalna miałaby w domnującym stopniu promować produkty rybne, a co za tym idzie również, punkty gastronomiczne serwujące przez cały rok ryby od lokalnych gospodarstw oraz tutystykę i agroturystykę przy akwenach wodnych. Program ten stanowi odpowiedź na potrzeby mieszkańców i turystów odwiedzających obszar i jest szansą na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru RLGD (SWOT O2). W konsultacjach społecznych ważną rolę odgrywały również działania miękkie związane z promocją produktów lokalnych, w tym przede wszystkich rybackich poprzez organizacje różnego rodzaju wydarzeń, podczas których będzie można zakupić produkty lokalne, czy odwiedzić miejsca oferujące aktywności związane z dziedzictwem kulturowym RLGD. Istnieje również potrzeba zadbania o dziedzictwo rybackie poprzez remont izb pamięci, miejsc rekreacyjnych związanych z tradycjami wędkowania, na które podczas konsultacji wskazywały organizacje związne z promocją rybactwa. (SWOT O2,O4).

Zabytki i obiekty dziedzictwa kulturowego

Obszar LGR może poszczycić się wspaniałymi zabytkami kultury i architektury, które wymagają szczególnej ochrony, ponieważ są dowodem bogatej przeszłości historycznej i kulturowej. Najważniejsze z nich przedstawia poniższy **wykaz Zabytków Kultury i Architektury RLGD Bielska Kraina.**

Tabela 6. Wykaz Zabytków Kultury i Architektury RLGD Bielska Kraina.

Gmina	Nazwa
Bestwina	- późnoklasyczny dwór Habsburgów zbudowany w 1824 r. obok zniszczonego starego zamku (parterowy na planie kwadratu z wewnętrznym dziedzińcem i wysokim portykiem na osi, dziś siedziba Urzędu Gminy i GRN) z parkiem starodrzewia - kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP, jednonawowy zbudowany w stylu późnogotyckim ok. 1577 r.; wyposażenie barokowe z XVIII wieku - murowana kaplica klasycystyczna z końca XVIII w. - figury przydrożne św. Jana Nepomucena (1786 r.) i Michała Archanioła (k. XVIII w.) - chaty drewniane z XIX w. o konstrukcji zrębowo-słupowej - zbiory Muzeum Regionalnego im. ks. Z. Bubaka w Bestwinie
Czechowice-Dziedzice	- Kościół parafialny pw. Św. Katarzyny, późnobarokowy, z barokową amboną, ołtarzami, cennymi rzeźnami i siedemnastowiecznym obrazem „Pożegnanie Piotra i Pawła” - Pałac Kotulińskich z początku XVIII w. - Kościół parafialny p.w. Św. Józefa z XVIII w. - budynki mieszkalne, murowane z I poł. XIX w. (dawniej Gospoda u Wawrzyczka) - plebania parafii kościoła Św. Józefa, z XIX w. - budynek usługowo-mieszkalny z XIX w., dawniej Gospoda u Gichnera, bar „Pod Zaporą” - 2 kamienie (drogowy z ok. Cesarstwa Austriackiego-wskazuje odległość od Wiednia), drugi (na cmen. w Zabrzegu) - dwór murowany, tynkowany z przełomu XVIII/XIX, przebudowany w XIX/XX w. - kościół parafialny pw. Opatrzności Bożej, murowany z 1801-1806 r. - dawny dwór z 1820-1850 r. - budynek probostwa kościoła parafialnego pw. Opatrzności Bożej z 1880-1910 r. - szkoła murowana z 1911 r. - kaplica pw. Św. Serca Jezusowego, murowana, tynkowana z 1831 r. - kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, neobarokowy z 1874-1877 r. - cmentarz rzymsko-katolicki z 1877 r.

Jasienica	- kościół parafialny p.w. Św. Jerzego, z transeptem z 1787 r. - parterowa plebania obok kościoła z 1786 r. - dawna zarządówka folwarku Sułkowskich z II połowy XVIII w. - drewniane chałupy z XIX w. o konstrukcji zrębowej i słupkowej - 2 wille z końca XIX w. z pruskim murem w otoczeniu starodrzewia (dawny dworek myśliwski ks. Sułkowskich) - secesyjny budynek szkoły podstawowej z ok. 1910 r. - drewniany kościół parafialny p.w. Św. Marcina z 1522 r. - balustrada w kruchcie z XVIII w.Stacje Męki Pańskiej z 1834 r. z Monachium - figura Matki Boskiej z XVIII w. koło Kościoła oraz neobarokowa plebania z 1912 r. - kościół ewangelicko-augsburski w stylu neogotyckim w l. 1864-66 - duży zespół obszernych, murowanych chałup siedlaków z przełomu XVIII/XIX w. - spichlerz dworski z ok. 1850 r. pokryty mansardowym dachem - kościół parafialny p.w. Marii Magdaleny - plebania neobarokowa z k. XIX w. i barokowo-ludowa figura przydrożna Chrystusa pod krzyżem z 1780 r. - dawny młyn z XVIII w. (murowany, piętrowy) - kilka drewnianych i murowanych Chałup z poł. XIX w. - szkoła z 1830 r. - ewangeliscko-augsburski kościół Zbawiciela w stylu neoklasycystycznym z 1930 r.
Jaworze	- zespół pałacowy w stylu klasycystycznym z 1793 r. - układ urbanistyczny centrum wsi, XVIII/XIX, (zespół pałacowo-parkowy, zespół folwarku górnego, zespół folwarku dolnego, kościół i cmentarz par. rzym-kat., kościół i cmentarz ewangelicki, rotunda) - kościół par. pw. Opatrzności Bożej - zespół kościoła ewangelickiego (wieża z lat 1851-52, przebud. 1909-1912 w stylu neoklasycystycznym - plebania z końca XVIII w. - chałupy drewniane z XIX w. o konstrukcji zrębowej i murowano-drewniane domy kuracyjne z II poł. XIX w. - ekspozycja zbiorów marynistycznych Ernesta Pasternego w Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej w Jaworzu - Izba pamięci Ekologicznej - Czworaki przełomu XVIII i XIX w.
Wilamowice	- zespół kościoła parafialnego ze wzgórzem kościelnym w Starej Wsi - zespół dworski, XVIII (dwór i park) w Starej Wsi - stara szkoła z izbą regionalną - dwór Starej Wsi Górnej - późnobarokowy dwór Pisarzowskich z II połowy XVIII w. - klasycystyczna zabudowa dawnego folwarku z I poł. XIX w. - kościół parafialny p.w. NMP Matki Kościoła i św. Marcina zb. W 1973 r. po pożarze 1965 r. gotycki obraz z XVI w. - murowana kapliczka przydrożna z II połowy XVIII w. z postacią Chrystusa upadającego pod krzyżem.

Źródło: Opracowanie RLGD.

Na terenie całego obszaru RLGD powstało wiele instytucji para-muzealnych, izb regionalnych i tradycji. Są nimi mi.in: Muzeum Regionalne im. ks. Zygmunta Bubaka, Galeria „Na prowincji" w Bestwinie, Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej w Jaworzu, Izba Regionalna w Starej Wsi, Izba Regionalna „Chata Międzyrzecze" w Międzyrzeczu Górnym, Skansen w Jaworzu, Galeria na Zdrojowej, Izba Pamięci Krzysztofa Czadra w Jaworzu, Gminne Centrum Zachowania Dziedzictwa Kulturowego, Informacji i Edukacji w Wilamowicach, Muzeum Kultury Wilamowskiej, Galeria Autorska Floriana Kohuta „Pod Strachem Polnym" w Rudzicy, Zamek dwór obronny w Grodźcu z XV w. itp.
Jak wynika z podsumowania treści, **kluczowym potencjałem obszaru LSR** są **przede wszystkim zasoby przyrodnicze i kulturowe**, które mogą zostać wykorzystane do zaspokojenia potrzeb rozwojowych regionu, takich jak: infrastruktura i usługi turystyczno-rekreacyjne adekwatne do oczekiwań, atrakcyjne miejsca zamieszkania i pracy, wzmacnianie więzi lokalnej społeczności, wsparcie dzieci i młodzieży.

Potenciał Turystyczny

Teren LGR Bielska Kraina jest obszarem o wybitnych walorach przyrodniczych, historycznych i kulturowych, stanowi doskonałą destynację turystyczną, a także doskonałe miejsce wypoczynku dla mieszkańców. Walory Bielskiej Krainy stwarzają ogromne możliwości dla rozwoju szeroko rozumianej oferty wypoczynkowej. Przedmiotem zainteresowania turystów i mieszkańców jest przede wszystkim bogactwo przyrodnicze (Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, obszary Natura 2000, liczne zbiorniki wodne), dziedzictwo historyczno-kulturowe, gęsta sieć szlaków turystycznych oraz liczne atrakcje. Podstawowym atutem obszaru RLGD jest jej różnorodność pozwalająca realizować bardzo różne formy wypoczynku.

Bezpośrednie sąsiedztwo pasma gór warunkuje korzystny mikroklimat, atrakcyjną pod względem możliwości uprawiania turystyki i rekreacji, wymarzone miejsce do organizowania krótkotrwałego wypoczynku dla mieszkańców pracujących w mieście. **Liczne szlaki turystyczne zachęcają do pieszych wędrówek górskich. Malownicze krajobrazy, możliwość uprawiania sportów wodnych, atrakcyjne tereny łowieckie, tereny hodowli ryb i wędkarskie o wieloletnich tradycjach, wiele cennych zabytków architektonicznych oraz ciekawych imprez kulturalnych** (m.in. Wilamowskie Śmiergusty, Święto Karpia Polskiego w Kaniowie) stanowią dobrą bazę do organizowania wolnego czasu na tym obszarze. Lecznicze walory wód jodowo-bromowych gminy Jaworze zachęcają do korzystania z usług tutejszych placówek sanatoryjnych, które cieszą się dobrą renomą już od końca XIX w. Jaworze przyciąga również przyjezdnych turystów unikatowym *Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej,* dofinansowanym ze środków Osi 4 PO RYBY 2007-2013. Ponadto Powiat Bielski wyznaczył 7 markowych produktów, które promują w sposób kompleksowy walory całego obszaru powiatu w tym gmin obszaru RLGD. Należą do nich: ekstremalnie fajnie, smaki i smaczki, u źródeł przygody, droga po zdrowie, spotkania z tradycją, edu'wakacje i śnieg – fest.

Tabela 7. Korzystający z noclegów na 1000 ludności ogółem (dane na dzień 31.12 każdego roku).

Obszar	Turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
WOJ. ŚLĄSKIE	469,07	527,81	570,36	618,77	641,72	304,90	385,86	611,34	628,57
Powiat bielski	858,13	1 010,73	1 193,38	1 110,29	1 129,69	612,43	690,35	1 026,45	1 067,57

Źródło: Opracowanie RLGD na podstawie stat.gov.pl

Porównując liczbę osób korzystających z noclegów (tzw. wskaźnik Schneidera) w woj. śląskim na przełomie lat 2015-2023 można zauważyć dwie tendencje, od roku 2015 do 2019 obserwujemy wzrost napływu turystów o ok. 20%. Drastyczny spadek (o 29% w stosunku do 2015 r. i o 54% w stosunku do 2019 r.) widoczny jest w 2020 r. co spowodowane było pandemią COVID-19. Pandemia spowodowała globalne zakłócenia społeczne i gospodarcze. Wprowadzone obostrzenia doprowadziły do opóźnienia lub odwołania wydarzeń: sportowych, religijnych, politycznych i kulturalnych, wprowadzono zakaz przemieszczania się, zamknięte zostały obiekty noclegowe, gastronomiczne i atrakcje turystyczne).

Rysunek 3. Intensywność ruchu turystycznego w Województwie Śląskiem oraz w powiecie bielskim w latach 2015-2023.

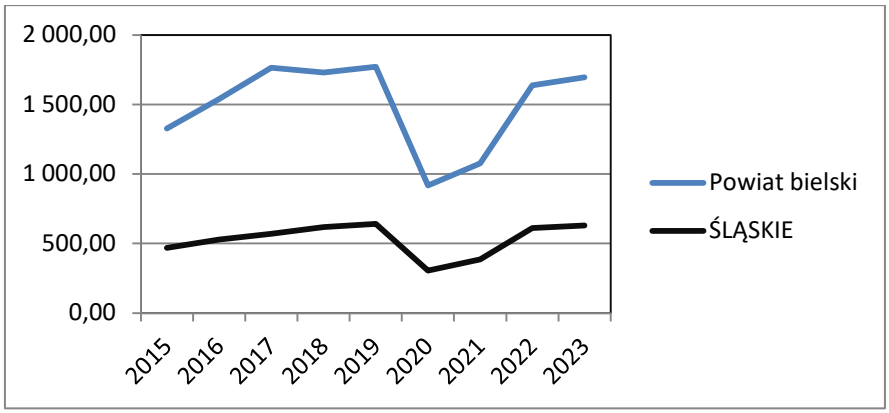

Źródło: *Opracowanie RLGD na podstawie stat.gov.pl*

Jak wynika z powyższego wykresu intensywność ruchu turystycznego na obszarze powiatu bielskiego po 2020 roku stopniowo wzrasta. Wskaźnik Schneidera (liczba turystów korzystających z noclegów w ciągu roku/liczba mieszkańców) w 2021 roku dla powiatu bielskiego wyniósł 69% (61% w 2020) i kształtował się zdecydowanie powyżej statystyk dla regionu (odpowiednio 39% i 31%) i kraju (odpowiednio 59% i 47%).

Z roku na rok uatrakcyjnia się baza noclegowa i gastronomiczna RLGD. Według danych GUS w 2021 roku na terenie LGR Bielska Kraina funkcjonowało 7 obiektów turystycznych zbiorowego zakwaterowania (8 w 2020), które oferowały 527 miejsc noclegowych. Wśród obiektów tych można wymienić:

− obiekty hotelowe – 3, łącznie oferujące 352 miejsca noclegowe, z czego 2 to hotele (w tym 1 - 4* i 1 – 2*);

− obiekty noclegowe krótkotrwałego zakwaterowania – 4 obiekty, w tym m.in. ośrodek wczasowy, pokoje gościnne i kwatery, agroturystyczne.

Zdecydowanej poprawie uległa ocena i zadowolenie turystów z pobytu w regionie, co skutkuje większą ilością turystów również na obszarze RLGD. Niestety, w ślad za rozwojem ruchu turystycznego na obszarze RLGD nie idzie dostatecznie dynamiczny rozwój infrastruktury oraz oferty turystycznej. Podczas konsultacji społecznych zwracano uwagę na konieczność uatrakcyjnienia bazy noclegowej w szczególności w okresie letnim np. wynajem domków letniskowychw malowniczo położonych na terenach gospodarstw rybackich, rozbudowanie bazy agroturystycznej wraz z noclegami. Rezultatem jest niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny terenu LSR. Dotkliwym ograniczeniem rozwoju turystyki jest również niedostateczna koordynacja działań podmiotów z poszczególnych gmin oraz deficyty kompetencyjne w zakresie prowadzenia atrakcyjnej i innowacyjnej działalności turystycznej (zwłaszcza wśród rybaków). Wciąż jednak widoczne są braki w tym zakresie, w szczególności w obiektach gastronomicznych oraz usług wypoczynkowych i noclegowych w infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej oraz w infrastrukturze kulturowej pozwalającej na spotkania i aktywizację mieszkańców (SWOT W5).

2.3.2. Warunki gospodarcze

Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości

W gospodarce obszaru, gdzie dominują tereny wiejskie, bardzo ważną rolę odgrywają gospodarstwa rolne. Według danych Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2020 roku na terenie gmin należących do RLGD funkcjonowało 1578 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni użytków rolnych 11 688 ha. Najwięcej gospodarstw rolnych, bo aż 66% było wielkości 1-5 ha (dla porównania w województwie odsetek ten też był najwyższy wśród wszystkich grup i wynosił 64%). Relatywnie dużo gospodarstw odznaczało się wielkością 5-10 ha – 14%. Najmniejszy odsetek to gospodarstwa 10-15 ha (5%). W 2020 roku liczba pracujących w gospodarstwach rolnych (w tym członków rodzin i pracowników najemnych stałych) wyniosła 3682, z czego ponad 58% stanowili mężczyźni. Odsetek gospodarstw, które prowadzą sprzedaż swoich produktów wynosił 65% (1033 gospodarstw). Była to wartość zbliżona do przeciętnej dla województwa śląskiego (58%).

Tabela 8. Charakterystyka rolnictwa na obszarze RLGD.

Obszar	Gospodarstwa rolne							Gospodarstwa rolne prowadzące sprzedaż własnych produktów rolnych	Pracujący w gospodarstwach rolnych (członkowie rodziny i pracujący najemni stali)		
	ogółem	powierzchnia użytków rolnych (ha)	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha >	ogółem	ogółem	mężczyźni	kobiety
WOJ. ŚLĄSKIE	46 171	372 214	1 594	29 497	7 976	2 609	4 495	26 870	98 317	56 986	41 331
Powiat bielski	2 154	13 470	122	1 515	262	81	174	1 191	4 743	2 712	2 031
Bestwina	254	1 471	10	167	39	19	19	171	489	284	205
Czechowice-Dziedzice	271	2 321	15	166	33	15	42	190	803	462	341
Jasienica	605	3 842	32	424	80	22	47	358	1 327	759	568
Jaworze	52	890	0	33	8	0	5	26	122	74	48
Wilamowice	396	3 163	24	245	68	16	43	288	941	540	401
Obszar RLGD	**1 578**	**11 688**	**81**	**1 035**	**228**	**72**	**156**	**1 033**	**3 682**	**2 119**	**1 563**

Źródło: *Opracowanie RLGD na podstawie GUS, www.stat.gov.pl, stan na dzień 31.12.2020 r.*

Powiat bielski posiada 13,47 tys. ha użytków rolnych, z czego **11,68 tys. ha** to obszar RLGD (dane z powszechnego spisu rolnego 2020 r. – www.stat.gov.pl). Rolnictwo, w tym też rybactwo, cechuje duże rozdrobnienie. Przeważa uprawa zbóż, kukurydzy, rzepaku, roślin okopowych jak i hodowla bydła mlecznego, trzody chlewnej i ryb słodkowodnych. Pod względem wielkości produkcji karpia, głównie w stawach Landeka, Iłownicy, Międzyrzecza Górnego i Dolnego, Roztropic, Bestwiny, Kaniowa, Czechowice-Dziedzice, Wilamowic, Dankowic, Starej Wsi. W gminie Jaworze funkcjonuje jedno z nielicznych gospodarstw pstrągowych tego obszaru.

Bielska Kraina to obszar o bardzo dużym potencjale rozwoju rybactwa. Świadczy o tym zarówno strona podażowa (duża liczba gospodarstw rybackich) jak i popytowa (bezpośrednie sąsiedztwo aglomeracji śląskiej i obecność turystów). Niestety podstawową barierą rozwojową jest niski poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rybackich. Zarówno uczestnicy konsultacji społecznych jak i uczestniczący w pracach nad LSR eksperci zdecydowanie podkreślali rosnącą przepaść technologiczną między polskimi rybakami, a ich kolegami z Czech czy Litwy. Filozofia działania RLGD Bielska Kraina polegająca na ciągłości w realizacji założonych celów, kontynuacji działań rozwojowych realizowanych również w LSR na lata 2007-2014 oraz 2014-2020 wskazuje na dlasze wsparcie rybaków w modernizacji ich działalności, co było celem już w poprzedniej LSR. Efekty tych działań rzeczywiście pozwoliły rybakom z Bielskiej Krainy dużo skuteczniej uczestniczyć na bardzo konkurencyjnym rynku produktów spożywczych. Nie ulega jednak wątpliwości, że modernizacja musi być procesem ciągłym. Olbrzymi potencjał rozwojowy związany jest również z wciąż słabo wykorzystywaną możliwością różnicowania działalności gospodarczej, produkcji zarówno pod względem asortymentu, jak i sezonowości. Uwzględniając powyższe RLGD planuje preferować operacje przyczyniające się do poprawy sytuacji w niniejszym zakresie, przewidując m.in. operacje ukierunkowane na różnicowanie działalności rybackiej, na dywersyfikację dochodów gospodarstw rybackich. Będzie to możliwe między innymi poprzez zapewnienie rybakom możliwości prowadzenia działalności gospodarczej poza podstawową produkcją rybacką, np. w obszarze turystyki. Jest to szczególnie istotne w odniesieniu do tej branży, zwłaszcza w zakresie niedostatecznego wykorzystania możliwości rozwoju poza podstawową działalnością rybacką.

Większość pozostałych stanowisk pracy to stanowiska utworzone przez osoby fizyczne, które rejestrują swoją indywidualną działalność usługową. Zaplecze rynku pracy dla obszarów wiejskich stanowi miasto: Bielsko-Biała. Znaczna część mieszkańców okolicznych gmin znajduje zatrudnienie w zakładach produkcyjnych oraz usługowych zlokalizowanych w Bielsku-Białej oraz w Czechowicach-Dziedzicach. Na sytuację obszaru LSR mają również wpływ procesy regionalne związane m.in. z rozwojem potencjału naukowego, zwiększeniem chłonności innowacji, transferem zaawansowanych technologii oraz restrukturyzacji branżowej przemysłu, gdzie dominuje przemysł paliwowy, metalurgiczny, meblowy, elektroenergetyczny, spożywczy, przetwórstwo warzywno-owocowe.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej na obszarze RLGD według sektorów własnościowych – stan na dzień 31 grudnia 2020 roku.

Jednostka terytorialna	Wskaźnik przedsiębiorczości liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	podmioty gospodarki narodowej ogółem	sektor publiczny - ogółem	sektor prywatny - ogółem	Sektor prywatny					
					osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	spółki handlowe	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	spółdzielnie	fundacje	Stowarzyszenia i organizacje społeczne
POLSKA	206,1	4 663 378	111 789	4 467 158	3 326 791	473 155	78 597	11 203	30 133	120 380
ŚLĄSKIE	189,8	494 282	14 890	472 631	355 904	48 409	5 473	792	2 382	10 764
Powiat bielski	192,6	18 802	340	18 296	15 242	1 174	115	33	38	315
Powiat m. Bielsko-Biała	279,7	27 075	597	26 050	18 611	3 715	520	37	181	470
Bestwina	175	1 242	21	1 211	1 030	62	5	3	2	20
Czechowice-Dziedzice	181,8	4 768	162	4 540	3 450	426	55	8	10	68
Jasienica	186,1	2 730	32	2 674	2 274	191	13	5	3	56
Jaworze	278,6	1 173	16	1 144	934	95	17	1	2	20
Wilamowice	155,7	1 667	22	1 633	1 408	87	3	5	7	29
Obszar RLGD	195,44	11 580	253	11 202	9 096	861	93	22	24	193

Źródło: Opracowanie RLGD na podstawie GUS, www.stat.gov.pl, stan na dzień 31.12.2020 r.

Na obszarze RLGD działa 11 580 podmiotów gospodarczych. Większość z nich to podmioty sektora prywatnego – 11 202, co stanowi 97% ogółu. Wśród podmiotów prywatnych największy udział mają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81%), a liczba ta wzrasta na przestrzeni lat. Stosunkowo dużo podmiotów działa także jako spółki handlowe 8% ogółu wszystkich podmiotów sektora prywatnego. Dominują mikroprzedsiębiorstwa, w 2020 roku stanowiły 96% w stosunku do ogółu przedsiębiorstw. Jedynie 3% procent stanowią małe firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Na obszarze RLGD funkcjonuje niewiele podmiotów zatrudniających 50-249 pracowników jest ich zaledwie 42. W gminie Jasienica i Czechowice-Dziedzice zarejestrowanych jest 7 podmiotów zatrudniających więcej niż 250 osób z czego jedna z nich zatrudnia nawet powyżej 1000 osób. Do sektora publicznego należy jedynie 253 podmiotów, czyli niewiele ponad 3% ogółu. Pośród podmiotów sektora publicznego dominują państwowe i samorządowe jednostki sektora finansów publicznych. Na terenie RLGD Bielska Kraina najwięcej podmiotów zarówno z sektora prywatnego jak i z sektora publicznego prowadzonych jest w Gminie Czechowice-Dziedzice.

Przedsiębiorstwa zarejestrowane na terenie RLGD funkcjonują głównie w 4 sekcjach PKD:
- Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 25% ogółu podmiotów w 2020 roku,
- Sekcja F Budownictwo – 16% ogółu podmiotów w 2020 roku,
- Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe – 12% ogółu podmiotów w 2020 roku,
- Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 10% w 2020.

Na szczególną uwagę zasługuje sekcja M, która na przestrzeni lat odnotowuje zarówno systematyczny wzrost liczby zarejestrowanych w jej ramach podmiotów, jak również wzrost udziału w ogólnej liczbie podmiotów. Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi wynosi zaledwie 3% jest to jednak bardzo rozwojowy rynek patrząc na potencjał obszaru RLGD.

Mieszkańców obszaru LGR cechuje duża aktywność i potencjał drzemiący w społeczeństwie. W 5 gminach należących do RLGD działa, aż 217 organizacji pozarządowych: stowarzyszeń, fundacji, klubów sportowych itp. skupiających sporą grupę ludzi. Analizując aktywność organizacji i ich profil należy zwrócić uwagę, że w każdej gminie funkcjonują koła gospodyń wiejskich oraz ochotnicze straże pożarne. Ponadto zauważa się licznie występujące organizacje kulturalne i zespoły folklorystyczne, propagujące i zachowujące kulturę i zwyczaje regionu. Niemal w każdej miejscowości działają kluby sportowe oraz organizacje miłośników czy sympatyków gminy. Popularne są także koła pszczelarzy. Słabo natomiast jest rozwinięty sektor ekonomii społecznej. Dobra współpraca między samorządami, a organizacjami społecznymi sprzyja podejmowaniu wspólnych inicjatyw, mających na celu poprawę, jakości życia i atrakcyjności obszaru RLGD.

Jak wynika z poniższego wykresu wskaźnik przedsiębiorczości – w przeliczeniu na liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze LSR wynosi 195,4. Wartość ta nie odbiega znacząco

od województwa śląskiego, który wynosi 189,8. Wskaźnik ten na obszarze RLGD jest jednak znacząco niższy od Miasta Bielsko-Biała, którego wartość wynosi 279,7. Dane przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 4. Wskaźnik przedsiębiorczości – w przeliczeniu na liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze LSR w 2020 r.

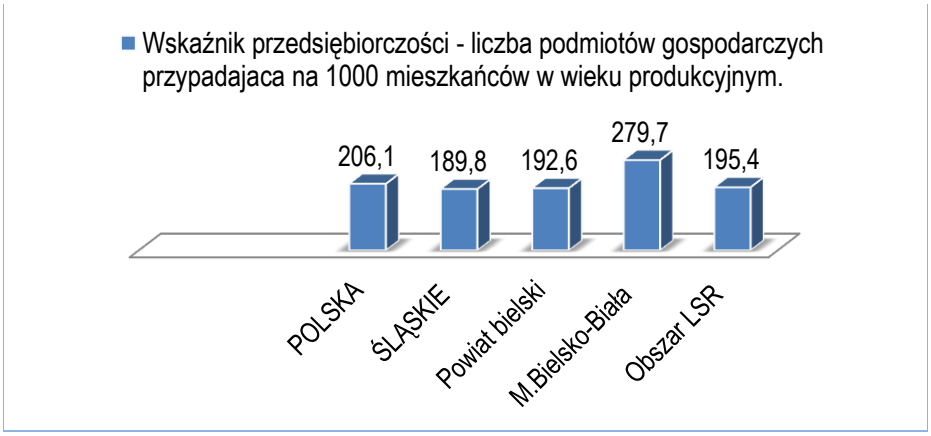

Źródło: Opracowanie RLGD na podstawie GUS, www.stat.gov.pl, stan na dzień 31.12.2020 r.

Opis rynku pracy

Zatrudnienie i stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia, czyli procentowy udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób aktywnych zawodowo w przeciągu ostatnich 6 lat powiecie bielskim była stosunkowo niska i wykazywała tendencję spadkową do 2019 roku. Wzrost do 4,4% w 2020 roku odzwierciedlał wpływ pandemii, po czym wskaźnik bezrobocia stopniowo spadał do 3,2% w 2022 roku. Dane pokazują, że w Polsce, w województwie śląskim oraz powiatach bielskim i m. Bielsko-Biała bezrobocie miało tendencję spadkową do 2019 roku, po czym wzrosło w 2020 roku z powodu pandemii COVID-19. Po tym okresie, w latach 2021-2022, bezrobocie ponownie zaczęło spadać, osiągając poziomy bliskie sprzed pandemii. Poszczególne gminy należące do RLGD również cechuje spadek bezrobocia. Niniejsze dane przedstawiono na rysunku nr 5 oraz w tabeli nr 10. W Mieście Bielsko-Biała stopa bezrobocia była szczególnie niska, wskazując na silny rynek pracy w tym regionie. Gmina Czechowice-Dziedzice wykazuje najwyższe bezrobocie w porównaniu z innymi gminami na obszarze RLGD w latach 2018-2022.

Tabela 10. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2017-2022.

Jednostka terytorialna	Stopa bezrobocia rejestrowanego					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	[%]					
POLSKA	6,6	5,8	5,2	6,3	5,8	5,2
ŚLĄSKIE	5,1	4,3	3,6	4,9	4,3	3,7
Powiat bielski	4,0	3,2	2,9	4,4	3,9	3,2
Powiat m. Bielsko-Biała	2,3	1,9	1,7	2,7	2,2	1,7

Źródło: Opracowanie RLGD na podstawie GUS, www.stat.gov.pl.

Czas pandemii który rozpoczął się w pierwszym kwartale 2020 roku negatywnie zmieniły sytuację na rynku pracy, we wszystkich gminach RLGD można zaobserwować wzrost liczby osób bezrobotnych. W stosunku do 2019 r. jest to wzrost o: Bestwina – 33%, Czechowice-Dziedzice – 27%, Jasienica – 43%, Jaworze – 44%, Wilamowice – 34%. Wzrost liczby osób bezrobotnych w 2020 roku oraz trudna sytuacja na rynku pracy mogą być określone jako zjawisko wyjątkowe i odbiegające od normy. W kolejnych latach nastąpił powrót do poziomu z 2019 r. Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne na terenie LSR w 2020 r. wyniosła 1727 z czego większość (56%) stanowiły kobiety (966). W całym kraju sytuacja wygląda podobnie, ponad 50% bezrobotnych stanowią kobiety.

Rysunek 5. Liczba osób bezrobotnych w gminach RLGD w latach 2018-2022.

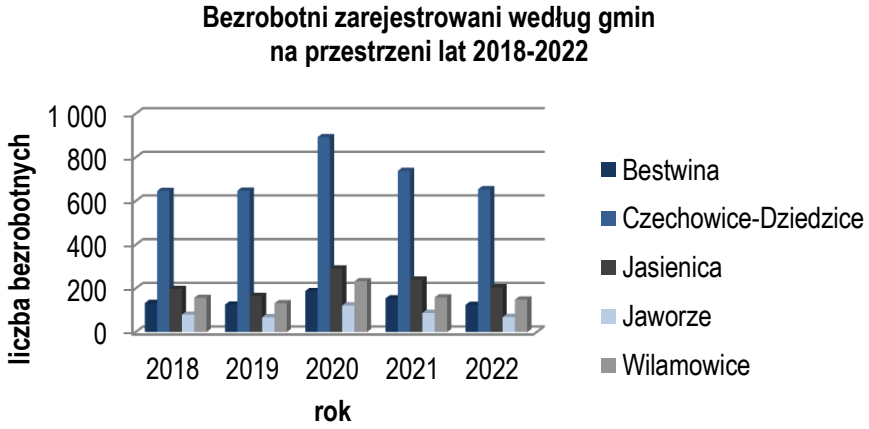

Źródło: *Opracowanie RLGD na podstawie GUS, www.stat.gov.pl*

Tabela 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2020 r.

Nazwa	Bezrobotni zarejestrowani wg płci			Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	%	%	%
ŚLĄSKIE	91 032	41 181	49 851	3,5	3	4,1
Powiat bielski	2 694	1 189	1 505	2,8	2,3	3,3
Bestwina	188	81	107	2,6	2,1	3,2
Czechowice-Dziedzice	893	405	488	3,4	2,9	3,9
Jasienica	291	123	168	2	1,6	2,4
Jaworze	122	58	64	2,9	2,7	3,1
Wilamowice	233	94	139	2,2	1,7	2,8
Obszar RLGD	1 727	761	966	2,62	2,2	3,08

Źródło: Opracowanie RLGD na podstawie GUS, www.stat.gov.pl.

Jak wynika z powyższych danych, liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze LSR wynosi 2,62% i nie przekracza liczby bezrobotnych w relacji do liczby osób w wieku produkcyjnym w województwie śląskim – 3,5%.

Inną grupą, która wskazała na problemy związane z rynkiem pracy, zwłaszcza w zakresie słabych rynków zbytu oraz możliwości dywersyfikacji działalności rolnej, są rybacy, stanowiący grupę „o specjalnym znaczeniu dla obszaru LSR". W 2020 r. na obszar RLGD było 1578 gospodarstw rolnych, w których pracowały 3682 osoby (członkowie rodzin i pracujący najemni stali). Część z gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa rybackie. **Na podstawie składanych w roku 2022 sprawozdań RRW-22 oraz RRW-20 za rok 2021 grupę osób z sektora rybackiego stanowi 91 podmiotów zatrudniających łącznie 411 osób.** Dla gospodarstw rybackich w ramach LSR przewidziano wsparcie w postaci grantów, jak i projektów konkursowych m.in. w zakresie modernizacji gospodarstw, wzmacniania krótkich łańcuchów dostaw, agroturystyki, przetwórstwa, dystrybucji lokalnych produktów, a także dywersyfikcji źródeł dochodów itp. Szerzej na ten temat w rozdziale V. Działania skierowane do rybaków przyczynią się do wzmocnienia potencjału gospodarstw jakimi dysponują oraz będą szansą na zwiększenie ich dochodowości.

2.4. Opis ludności obszaru realizacji LSR

2.4.1. Ogólne informacje o ludności

Obszar RLGD zamieszkuje 106 829 tyś. osób, z czego ponad 54 tyś. (51%) stanowią kobiety, a ok. 52 tyś. (49%) mężczyźni. Obszar cechuje stosunkowo wysoka gęstość zaludnienia 383,8 os/km^2, zbliżona do gęstości zaludnienia w województwie śląskim gdzie osiąga 357,7 os/km^2. W RLGD zamieszkuje 24 374 osób w wieku do 20 roku życia, co stanowi 23% wszystkich mieszkańców, a w wieku między 20 a 40 roku życia jest ich 27 966 (26%). Seniorzy natomiast stanowią 23% ludności obszaru Lokalnej Grupy Rybackiej Bielska Kraina (24 885 osób). Biorąc pod uwagę poszczególne gminy RLGD, najliczniej zamieszkałą gminą są Czechowice-Dziedzice, zaś najmniej gmina Jaworze. Szczegółowe dane na temat ludności poszczególnych gmin prezentuje poniższa tabela.

Tabela 12. Podstawowe dane o ludności RLGD na dzień 31.12.2020 r.

Obszar	Ludność											
	ogółem	mężczyźni	kobiety	w wieku						ludność na 1 km^2	przyrost naturalny na 1000 ludności
				przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym			
				ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety		
ŚLĄSKIE	4 412 097	2 125 078	2 287 019	767 331	374 339	2 603 611	1 218 883	1 041 155	693 797	357,7	-4,95
Powiat bielski	165 477	80 961	84 516	33 681	16 252	97 600	45 842	34 196	22 422	360,8	-1,48
Bestwina	12 012	5 934	6 078	2 554	1 228	7 099	3 303	2 359	1 547	316,8	-0,83
Czechowice-Dziedzice	44 796	21 783	23 013	8 728	4 135	26 228	12 356	9 840	6 522	673,8	-0,09
Jasienica	24 853	12 308	12 545	5 670	2 750	14 666	6 917	4 517	2 878	271,1	0,89
Jaworze	7 310	3 539	3 771	1 414	658	4 210	2 050	1 686	1 063	346,0	-2,19
Wilamowice	17 858	8 824	9 034	3 940	1 894	10 706	5 047	3 212	2 093	311,4	1,29
Obszaru RLGD	**106 829**	**52 388**	**54 441**	**22 306**	**10 665**	**62 909**	**29 673**	**21 614**	**14 103**	**383,8**	
%	**100%**	**49%**	**51%**	**21%**		**59%**		**20%**			

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl, stan na dzień 31.12.2020 r.

Struktura ludności na obszarze LSR ma tendencję starzenia się społeczeństwa, przyrost naturalny w większości gmin jest ujemny. Wynika z tego, że liczba urodzeń jest niższa niż liczba zgonów. Obniżenie wartości przyrostu naturalnego ma związek ze zmianą stylu życia i modelu rodziny. Opóźnia się wiek dzietności, przedłuża czas trwania pierwszej, bezdzietnej fazy małżeństwa. Zmniejsza się też model samej rodziny, w stronę posiadania mniejszej ilości dzieci oraz długość życia mieszkańców stale się wydłuża. Proces ten jest charakterystyczny dla większości społeczeństw wchodzących w etap bogacenia się i wiąże się zapewne z bardziej „ekonomicznym" podejściem do życia. To wszystko pozwala spodziewać się, że przyrost będzie się zmniejszał. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 21% ludności obszaru, w wieku produkcyjnym jest 59% ludności obszaru, a w wieku poprodukcyjnym 20%. **Proces demograficznego starzenia się może mieć znaczący wpływ na różne sektory gospodarki, w tym na branżę rybacką.**

Starzenie się społeczeństwa w powiecie bielskim stawia branżę rybacką przed wieloma wyzwaniami, w tym niedoborem siły roboczej, wzrostem kosztów pracy, trudnościami w wprowadzaniu innowacji, wyzwaniami w zarządzaniu i sukcesji oraz zmieniającym się popytem na produkty rybackie. Aby sprostać tym wyzwaniom, konieczne mogą być inwestycje w szkolenia, adaptacja technologii, elastyczne zarządzanie zasobami ludzkimi oraz dostosowanie strategii rynkowych. W rodzinnych firmach rybackich starzejący się właściciele mogą napotykać trudności w znalezieniu następców, którzy przejmą i kontynuować będą działalność. Może to prowadzić do likwidacji gospodarstw rybackich lub ich sprzedaży. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym oznacza, że doświadczeni rybacy mogą przechodzić na emeryturę, co z kolei może prowadzić do utraty wiedzy fachowej i doświadczenia w branży. W miarę starzenia się społeczeństwa, liczba młodych osób wchodzących na rynek pracy w branży rybackiej może się zmniejszyć. To może prowadzić do niedoboru siły roboczej, która jest kluczowa dla prowadzenia działalności rybackiej, szczególnie w zakresie prac fizycznych i operacyjnych. Młodsze pokolenie często wnosi nowe pomysły i innowacyjne podejście do pracy. Brak młodych osób w branży może prowadzić do stagnacji i braku postępu technologicznego (SWOT W1,T1).

2.4.2. Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Grupą szczególnie istotną z punktu widzenia realizacji LSR są rybacy. Decyzja o specjalnym znaczeniu ww. grupy wynika zarówno z efektów konsultacji społecznych, charakteru strategii, jak i z przedstawionych w podrozdziale 2.5 danych zastanych *dot. rybackości obszaru realizacji LSR*. Oczywiście grup społecznych zasługujących na wsparcie i uwagę jest więcej (np. młodzież, seniorzy), natomiast z uwagi na ściśle określony **rybacki charakter** niniejszej strategii w wyniku konsultacji społecznych postanowiono skupić się właśnie na rybakach. Dotychczasowe doświadczenie we wdrażaniu PO RiM 2014-2020 oraz PO RYBY 2007-2013 pozwoliło RLGD ukierunkować działania związane z rozwojem branży rybackiej, angażując przy tym inne grupy społeczne (np. dzieci i młodzież, seniorów), m.in. organizację konkursów, wydarzeń plenerowych, spotkań, itp. działań. Idąc tą drogą LGR Bielska Kraina chce podkreślić potencjał drzemiący w rybakach, dać możliwości do rozwoju tak niedocenianej branży. W ramach LSR Bielska Kraina zamierza prowadzić i wspierać szeroki zakres działań adresowanych do przedstawicieli sektora rybackiego, a wszystkie cele zawarte w niniejszej strategii są bezpośrednio lub pośrednio skierowane do tego sektora. Bez ich aktywnego udziału w realizacji działań określonych w niniejszej Strategii niemożliwe będzie optymalne wykorzystanie potencjału kulturowego, turystycznego i ekonomicznego obszaru LSR. Jednak o istotności tej grupy świadczy nie tylko ich rola w wykorzystywaniu potencjałów rozwojowych, ale również to, że procesy demograficzne (wzrost średniej wieku) oraz społeczne (niechęć młodych do podejmowania pracy fizycznej) przyczyniają się do zmniejszania populacji rybaków. Z tej perspektywy, LSR stwarza duże możliwości do odwrócenia tego trendu.

2.5. Charakterystyka rybackości obszaru realizacji LSR

Na podstawie składanych sprawozdań RRW-22 oraz RRW-20 za rok 2021 grupę osób z sektora rybackiego stanowi 91 podmiotów uprawnionych do rybactwa. W rzeczywistości na obszarze RLGD funkcionuje 140 gospodarstw rybackich (gospodarstwa te posiadają zarówno pozwolenie wodnoprawne jak i decyzję powiatowego lekarza weterynarii), w tym 4 organizacje pozarządowe władające gruntami pod wodami. Obszar RLGD charakteryzuje się skupiskiem dużej ilości małych gospodarstw rybackich, dominują gospodarstwa o powierzchni ewidencyjnej 1-5 ha (50%). Jedyne 8% gospodarstw rybackich obszaru RLGD to stawy wielkopowierzchniowe tj. powyżej 40 hektarów powierzchni ewidencyjnej. Największa część osób z sektora zatrudniona jest w dużych podmiotach zajmujących się gospodarką rybacką należą do nich: Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne, Zakład Doświadczalny, przetwórnia ryb PHP Krybex w Czechowicach-Dziedzicach, a pozostałe osoby pracują w mniejszych i większych gospodarstwach rolnych zajmujących się chowem i hodowlą ryb. Zdecydowana większość społeczeństwa rybackiego to osoby posiadające gospodarstwa rolne na własność lub dzierżawiące grunty pod wodami. Stanowią oni liczną grupę wśród rolników z obszaru RLGD. Z danych uzyskanych od rybaków z obszaru Stowarzyszenia LGR Bielska Kraina wynika, iż większość gospodarstw rybackich prowadzonych jest przez osoby starsze (70% badanych), znaczna ich część 58% wykazała chęć przekazania swojego gospodarstwa młodym domownikom, jednak z uwagi na specyfikę branży nie wykazują oni większego zainteresowania. Jak wynika z przeprowadzonych konsultacji głównymi problemami osób z sektora rybackiego to słabo rozwinięte rynki zbytu produktów rybnych, sezonowość, niska dochodowość produkcji rybackiej, brak możliwości dywersyfikacji działalności rybackiej, niewystarczająca promocja produktów lokalnych, w tym rybnych, a także brak działań zachęcających młodych ludzi do pracy w sektorze rybackim (w szczególności rozwijania ich kompetencji zawodowych - SWOT W.1). Dużym wyzwaniem dla gospodarki rybackiej są ograniczenia wynikające z regulacji dotyczących ochrony środowiska. Borykają się oni z kłusownictwem, a także drapieżnikami – wydry, kormorany, bobry, z którymi nie sposób walczyć. Społeczność rybacka oczekuje wsparcia w zakresie promocji produktów lokalnych (w tym rybnych) oraz kultywowania tradycji w zakresie dziedzictwa rybackiego.

Z konsultacji społecznych wynika, że obszar RLGD cechuje się przede wszystkim **potencjałem produkcyjnym** opartym o wysokie kompetencje i doświadczenie rybaków oraz **znakomitą lokalizacją** umożliwiająca dotarcie do dużej grupy potencjalnych klientów. Podczas konsultacji społecznych zdefiniowano najważniejsze potrzeby dla sektora rybackiego tj: ochrona i zachowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego Bielskiej Krainy, zwiększenie rozpoznawalności lokalnych produktów rybackich, zapewnienie dostępu do nowoczesnych technologii i praktyk, dywersyfikacja produkcji rybackiej, dywersyfikacja dochodów, poprawa dochodowości produkcji rybackiej, wsparcie dla lokalnej gospodarki rybackiej, zwiększenie atrakcyjności pracy w branży rybackiej, zwiększenie innowacyjności sektora rybackiego.

Wszystkie powyższe potrzeby są nie tylko aktualne obecnie, ale jednocześnie stanowią zapewnienie ciągłości działań podejmowanych również w poprzednich strategiach rozwoju.

Tabela 13. Powierzchnia ewidencyjna gospodarstw rybackich na obszarze Stowarzyszenia LGR Bielska Kraina.

Obszar	Gospodarstwa rybackie						Liczba zatrudnionych
	Liczba ogółem	powierzchnia ewidencyjna (ha)	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 15 ha	15 ha >	ogółem
WOJ. ŚLĄSKIE	184	5798	-	-	-	-	785
Powiat bielski	92	-	-	-	-	-	415
Bestwina	42	186,63	10	20	9	3	201
Czechowice-Dziedzice	15	414,27	2	6	2	4	48
Jasienica	7	191,78	0	2	2	3	55
Jaworze	3	118,59	1	0	1	1	8
Wilamowice	24	254,09	2	16	3	3	99
Obszar RLGD	91	**1165,36**	**15**	**44**	**17**	**14**	**411**

Źródło: Opracowanie RLGD na podstawie danych podmiotów rybackich (sprawozdania RRW-22, wywiady z rybakami oraz na podstawie Analizy IRŚ z dnia 06.2023 r.)

Uwarunkowania obszaru oraz jego historia wpłynęły na obecny kształt gospodarki stawowej pięciu gmin objętych LSR. Obszar ten leży pomiędzy „Żabim Krajem" w Strumieniu (woj. śląskie) i „Doliną Karpia" w Zatorze (woj. Małopolskie). Osobliwością gospodarczą regionu jest **gospodarka stawowa** pochodzenia chłopskiego, istniejąca już w XVI w., niespotykana nigdzie w Polsce tak powszechnie jak na terenie dorzecza górnej Wisły. Jednak wielu rybaków z terenu LGR określa działalność rolniczą, jaką mało dochodową, stąd konieczność przekształcania gospodarstw rolnych w przedsiębiorstwa rybackie, a tym samym ich rozwój poprzez wprowadzanie m.in. przetwórstwa oraz różnicowanie m.in. poprzez wykorzystywanie potencjału gospodarki wodnej. Rybacy z terenu LGR mają świadomość działania mechanizmów rynkowych, także dzięki szkoleniom organizowanym przez RLGD Bielska Kraina, dlatego niezbędne jest wsparcie finansowe, aby gospodarstwa mogły stawać się konkurencyjne.

Historia i tradycja hodowli ryb na obszarze LSR

Najważniejszym i dominującym produktem gospodarki rybackiej typowym dla obszaru LSR jest **karp**. Historia jego hodowli sięga XVI w. (ryba w herbie g. Bestwina), a ryba ta zasłużyła sobie na miano Karpia Polskiego, Karpia Królewskiego.
W Iłownicy, w gminie Jasienica na Śląsku Cieszyńskim, istniały pierwsze stawy hodowlane, które dostarczały ryby na pańskie stoły, a ich rozwój nastąpił w XVII wieku, gdy ziemie przejęła rodzina Byszyńskich. Pomimo kryzysu spowodowanego wojną trzydziestoletnią, hodowla ryb przetrwała. W czasach Habsburgów zarządzanie stawami w Iłownicy i Landeku przejął Austriak Thomas Dubisch, który w 1868 roku wprowadził innowacyjny system hodowli karpi, polegający na stopniowym przenoszeniu ryb będących w odpowiednim stadium hodowli do innych, świeżo zalanych i żyznych stawów co znacząco zwiększyło produkcję i zyski. Prekursor nowego systemu Tomasch Dubisch (1813-1888) niedługo przed śmiercią za wybitne zasługi został uhonorowany przez cesarza Franciszka Józefa, Złotym Krzyżem Zasługi. Wynaleziony przez niego system nazwano jego nazwiskiem „systemem Dubischa" i jest stosowany do dzisiaj. Na terenie Iłownicy, w pobliżu stawów, którymi zarządzał Thomas Dubisch, Zakład Biologii Wód PAN w 1963 roku, w 75. rocznicę śmierci twórcy metody, postawił symboliczny pamiątkowy obelisk.
System Dubischa został udoskonalony przez ucznia Tomasha Dubischa - Adolfa Gascha z Kaniowa. Starał się on uzyskać rybę bardziej wykształconą i z większą ilością mięsa. W ten sposób wyhodował nową rasę karpia. Jest to ryba o małej głowie i mięsistym ciele. Zdobyła ona wielką sławę na świecie i nazwana została karpiem królewskim lub galicyjskim. Adolf Gash w 1880 roku otrzymał w Berlinie złoty medal na międzynarodowej wystawie rolniczej.
Metody chowu karpia w tradycyjnych stawach ziemnych, opracowane w drugiej połowie XIX wieku praktycznie nie uległy zmianie i są stosowane do dnia dzisiejszego w gospodarstwach stawowych w okolicach Bestwiny i sąsiednich gmin

tj. Czechowic-Dziedzic, Jasienicy, Jaworza i Wilamowic. Na pamiątkę w Kaniowie organizowana jest każdego lata impreza - Święto Karpia Polskiego, która łącząc festyn z zawodami wędkarskimi i degustacją ryb, ściąga rzesze osób, w tym głównie związanych z hodowlą, wędkarstwem oraz miłośników i smakoszy ryb. W 2002 w Kaniowie postawiono pomnik – głaz upamiętniający działalność Adolfa Gascha, jego zasługi dla historii rybactwa i wpływ na obecny stan rybackości obszaru LSR. Poza karpiem na terenie LSR hodowane są również inne ryby słodkowodne m.in.: sandacz, amur, lin, szczupak, pstrąg.
Na obszarze RLGD znajduje się około 140 gospodarstw rybackich i podmiotów uprawnionych do rybactwa, które zajmują ponad 1000 ha powierzchni stawowej. Dominują gospodarstwa rodzinne, kilku-kilkunasto hektarowe. Stawy powyżej 40 ha są nielicznym zjawiskiem. Stawy połączone są w sposób paciorkowy (kaskadowy**)** tzn., że woda przechodzi ze stawu położonego wyżej do położonego niżej **-** przypomina paciorki korali. Produkcję cechuje wieloletniość – ryby osiągają kolejne wielkości do sprzedaży (narybek, kroczki, karpie towarowe), cykl pełny (własny materiał zarybieniowy) lub niepełny (z zakupu) – zróżnicowanie gospodarstw. Część ryb przetwarzana jest w miejscowych przetwórniach (Czechowice-Dziedzice, Jasienica), a znaczącą rolę odgrywa Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego w samej gminie Jasienica (78 ha stawów), zajmujący się działalnością badawczą, produkcją karpia i materiału zarybieniowego. Na obszarze RLGD działają sekcje oraz koła Polskiego Związku Wędkarskiego na własnych zbiornikach wodnych. Ponadto członkiem RLGD jest Polski Związek Wędkarski Koło Jasienica. W Czechowicach-Dziedzicach prężnie działa koło nr 7 PZW. W tej samej miejsowości od wielu lat działalność swą prowadzi Górnicze Stowarzyszenie Wędkarskie „Silesia" zrzeszając miłośników i pasjonatów wędkarstwa. W Kaniowie zaś działa Stowarzyszenie Wędkarskie „Kaniowski Karp Królewski" im. Adolfa Gascha, który łączy pokolenia poprzez wspólne inicjatywy organizowane zarówno dla dzieci, młodzieży jak i starszych wędkarzy. Jest to organizacja, która podtrzymuje tradycję i przekazuje ważne historyczne wydarzenia związane z dziedzictwem rybackim na obszarze Bielskiej Krainy. Jak wykazano już wcześniej obszar cechuje z jednej strony różnorodność, z drugiej zaś wieloaspektowa spójność oparta o działalność rybacką. Dziś, obok znaczenia gospodarczego stawy hodowlane, pełnią ważną funkcję ekologiczną: stanowią miejsce bytowania wielu cennych gatunków roślin i zwierząt wodno-błotnych, szczególnie na terenach pozbawionych zbiorników naturalnych.
Jak wynika z „Analizy sektora rybackiego na potrzeby realizacji rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybołówstwa i Akwakultury na lata 2021-2027" opracowanej przez Instytut Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie, z 06.2023 r., **wielkość produkcji w 2021 r. wyniosła 11 526 031,72 zł bazując na sprawozdaniu RRW-22 oraz RRW-20 za 2021 r. złożonym przez 91 podmiotów uprawnionych do rybactwa z obszaru LGR Bielska Kraina. Liczba zatrudnionych w rybactwie to ponad 411** osób, z czego sezonowo tworzonych jest 206 etatów.

Liczbę podmiotów akwakultury w poszczególnych gminach przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 14. Gospodarstwa rybackie na terenie obszaru RLGR w 2021 r.

Gmina	Liczba gospodarstw rybackich i podmiotów uprawnionych do rybactwa	Dane z RRW-20 i RRW-22 za 2021 r.							
		Powierzchnia ewidencyjna stawów (ha)	Średnia powierzchnia ewidencyjna stawów (ha)	Mediana	Liczba podmiotów akwakultury	Wartość produkcji akwakultury (PLN)	Zatrudnienie na stałe (etaty)	Zatrudnienie czasowe/ sezonowe (etaty)	SUMA zatrudnienie (stałe + czasowe)
Bestwina	61	186,63	4,44	2,36	42	3 339 284,77	72	129	201
Czechowice-Dziedzice	21	414,27	29,59	2,18	15	4 899 483,35	30	18	48
Jasienica	22	191,78	23,91	11,62	7	1 174 946,18	45	10	55
Jaworze	3	118,59	39,53	5,06	3	291 490,00	3	5	8
Wilamowice	33	254,09	10,58	2,52	24	2 313 569,55	55	44	99
Obszar RLGD	**`140**	**1165,36**	**12,81**	**2,68**	**91**	**12 018 773,85**	**205**	**206**	**411**

Źródło: *Opracowanie RLGD na podstawie danych podmiotów rybackich (sprawozdania RRW-20 i RRW-22 za 2021 r., wywiady z rybakami oraz na podstawie Analizy IRŚ[2]).*

[2] *Analiza sektora rybackiego na potrzeby realizacji rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybołówstwa i Akwakultury na lata 2021-2027 opracowana przez Instytut Rybactwa Śródlądowego Im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie, z 06.2023.*

Rysunek 6. Wskaźnik rybackości dla poszczególnych LGR.

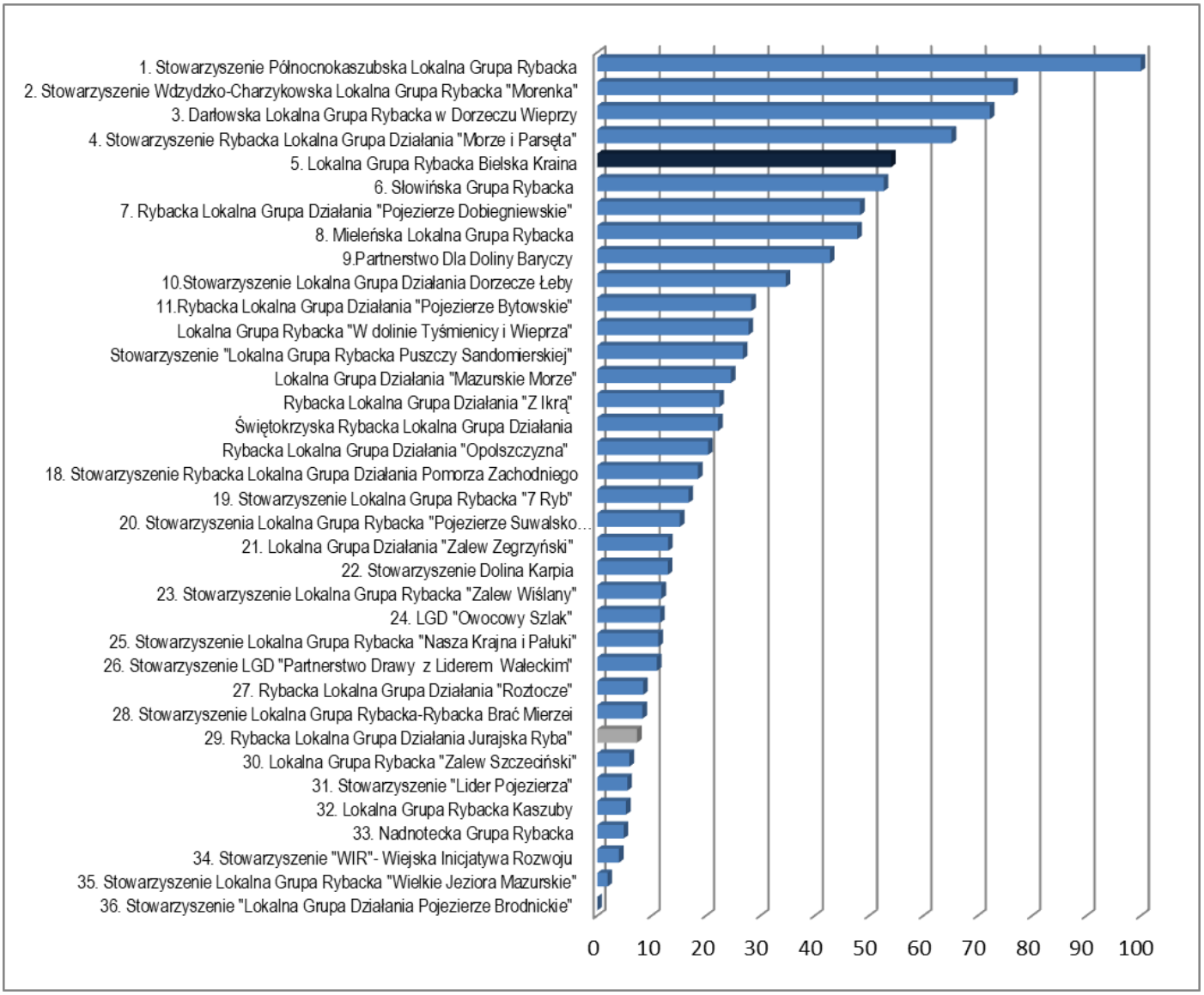

Źródło: „Analiza obszaru rybackiego w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybołówstwa i Akwakultury na lata 2021-2027" opracowana przez Instytut Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie, z 10.2021 r.

Biorąc pod uwagę ilość podmiotów sektora rybackiego jak i zatrudnienie w sektorze rybackim LGR Bielska Kraina jest z pewnością w ścisłej czołówce kraju pod kątem rybackości, o czym świadczy również wysoki **wskaźnik rybackości – 54,07** określony w dokumencie przygotowanym przez Instytut Rybactwa Śródlądowego Im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie z października 2021 r. na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi pn. „Analiza obszaru rybackiego w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybołówstwa i Akwakultury na lata 2021-2027". Warto zauważyć, że wśród śródlądowych grup rybackich, LGR Bielska Kraina pod kątem współczynnika rybackości, obejmującego: liczbę podmiotów sektora rybackiego, produkcję rybacką oraz zatrudnienie w branży znajduje się na 1 pozycji, z kolei w skali całego kraju zajmuje 5 miejsce. Powyższy wykres przedstawia wskaźnik rybackości dla poszczególnych LGR korzystających z ERMiR na lata 2014-2020.

Zarówno wyniki badań ankietowych oraz bezpośrednie opinie uczestników spotkań jednoznacznie wskazują, że do najważniejszych problemów branży rybackiej z obszaru RLGD, (o czym mowa w rozdziale IV i V) należą:

- niska dochodowość i konkurencyjność gospodarstw rybackich;
- niedostateczna aktywność gospodarcza sektora rybackiego;
- nieprzygotowanie przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku;

- niedostateczne wykorzystanie możliwości rozwoju poza podstawową działalnością rybacką;
- starzenie się społeczeństwa, problemy z sukcesją w gospodarstwach rybackich.

Jak wynika z konsultacji społecznych przeprowadzonych wśród wszystkich przedstawicieli sektora rybackiego na obszarze LGR zgłaszają oni konieczność wsparcia w zakresie: modernizacji gospodrstw rybackich, zabezpieczenia potencjału produkcyjnego i przyrodniczego obiektów rybackich, działania zmierzające do kultywowania i promowania historii rybackiej obszaru LGR, w tym wsparcie w zakresie budowy/remontu izb pamięci, muzeuów, tworzeniem ścieżek edukacyjnych, promowaniem zawodu rybaka, tak aby możliwa była zastępowalność pokoleniowa w zawodzie. Ponadto wskazano na konieczność prowadzenia działań promocyjnych walorów ryb, i promocji punktów sprzedaży, działania upowszechniające więdzę na temat rybactwa oraz związane z turystyką przyjaznej środowisku i tworzeniem marki lokalnej. Ważne jest również wsparcie gospodartw w zakresie restrukturyzcaji i dywersyfikacji źródeł dochodów, działań wspierających produkcję lokalnej żywności i wzmacnianiem krótkich łańcuchów dostaw itp. (patrz SWOT W1).

Dwa gatunki ryb z obszaru RLGD wpisane zostały na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi: „Bestwiński Karp Królewski" 17.06.2014 r. oraz „Pstrąg Górski" – 05.08.2015 r. Przez wszystkie Gminy należące do RLGD przebiega Szlak Karpia, który jest markowym produktem turystycznym stworzonym przez Lokalne Grupy Rybackie z południowej części Polski w ramach Osi 4 PO RYBY 2007-2013.

Przedstawiony opis obszaru i jego uwarunkowań geograficznych, kulturowych, przyrodniczych i historycznych jednoznacznie wskazuje na wieloaspektową **spójność obszaru RLGD**. Spójność ta **oparta jest w głównej mierze na istniejącym dużym skupisku stawów karpiowych i działalności związanej z rybactwem. Na terenie każdej z 5 gmin prowadzone są połowy, chów i hodowla ryb. Tutejsi rybacy wykonują swoją działalność w podobnych warunkach, borykają się podobnymi problemami**, co zostało scharakteryzowane w dalszej części LSR. RLGD jest w tym sensie tworem powstałym oddolnie, które wyrosło z realnego poczucia mieszkańców, że mogą wspólnie rozwiązywać lokalne problemy wspierając się nawzajem poprzez aktywny udział w działaniach podejmowanych przez RLGD. Sprzyja temu fakt, że przed wszystkimi gminami stoją podobne szanse oraz, że dysponują one podobnymi, często wspólnymi zasobami, które mogą zostać wykorzystane do rozwiązywania lokalnych problemów.

2.6. Zgodność obszaru realizacji LSR z zasadami horyzontalnymi

W procesie przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju zwrócono szczególną uwagę na zapewnienie zgodności z zasadami horyzontalnymi określonymi w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, które stanowią fundament dla wszystkich podejmowanych działań. Te zasady obejmują poszanowanie praw podstawowych, zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, co oznacza, że wszelkie działania w ramach LSR będą realizowane z pełnym poszanowaniem godności, wolności, równości oraz solidarności wszystkich obywateli.

Kluczowym elementem strategii jest zasada równości kobiet i mężczyzn, która gwarantuje, że wszystkie działania podejmowane w ramach LSR będą sprzyjać równości płci na każdym etapie ich realizacji. Strategia zakłada także przestrzeganie zasady równości szans i niedyskryminacji, zapewniając, że żadna osoba nie będzie dyskryminowana ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek czy orientację seksualną. Szczególną uwagę zwraca się na zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, co oznacza, że wszystkie działania i projekty będą projektowane i realizowane w sposób uwzględniający potrzeby tych osób.

Dodatkowo, wszystkie działania realizowane w ramach LSR muszą być zgodne z celami zrównoważonego rozwoju, jak określono w rozporządzeniu 2021/1060. Oznacza to, że strategia będzie promować działania przyjazne dla środowiska, wspierać zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny, a także dążyć do minimalizowania negatywnego wpływu na środowisko naturalne. W praktyce oznacza to, że każdy projekt będzie oceniany pod kątem jego zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju, co przyczyni się do długotrwałego i pozytywnego wpływu na społeczność lokalną i otaczające środowisko.

Na poziomie operacyjnym zastosowanie opisywanych w tym podrozdziale zasad horyzontalnych wyraża się poprzez m.in.:

- szkolenia dla organów Stowarzyszenia, tj. przede wszystkim pracowników Biura, członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
- oświadczenia składane przez członków Rady, obligatoryjne szkolenia dla Rady,
- tematykę spotkań i szkoleń prowadzonych dla wszystkich interesariuszy w ramach realizacji LSR,
- treść materiałów informacyjnych RLGD związanych tematycznie ze stosowaniem zasad,
- mechanizm prowadzenia obligatoryjnego postępowania wyjaśniającego w przypadku zgłoszenia naruszenia ww. zasad.

III. UDZIAŁ SPOŁECZNOŚCI W PRZYGOTOWANIU LSR

3.1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces przygotowania LSR

Proces przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju zaangażował wielu mieszkańców obszaru, przedstawicieli sektora rybackiego, członków ich rodzin, domowników, przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego działających na obszarze RLGD, organizacje pozarządowe. LSR wraz z wymaganą dokumentacją została opracowana także przy czynnym udziale członków Stowarzyszenia, w skład którego wchodzą podmioty sektora społecznego, publicznego, gospodarczego oraz rybackiego, który stanowi znacząca większość wszystkich członków LGR (65%). W pracach nad LSR LGR Bielska Kraina kierowała się zasadami otwartości, stałego kontaktu z uczestnikami oraz poszerzania grona zaangażowanych osób w pracę. W miarę powstawania strategii jej kluczowe etapy były konsultowane z lokalną społecznością, przede wszystkim z przedstawicielami sektora rybackiego, jako grupy szczególnie istotnej z punktu widzenia LSR.

Przyjęto założenie przeprowadzenia jak najszerszej diagnozy obszaru, obejmującej cykl spotkań z lokalną społecznością, w tym z członkami RLGD, działania diagnozujące problemy i potrzeby poszczególnych sektorów, ze szczególnym uwzględnieniem przedstawicieli sektora rybackiego. Decyzją Zarządu RLGD powołany został międzysektorowy Zespół ds. opracowywania LSR złożony z osób reprezentujących różne obszary życia społeczno-gospodarczego, aktywnych mieszkańców, rybaków, który w formie spotkań on-line z udziałem zewnętrznego eksperta realizował główny zakres prac dotyczący części strategicznej LSR.

W trakcie ponad 18-miesięcznego okresu opracowywania LSR pod hasłem przewodnim: „***Wspólnie zarzucamy sieci po więcej***" wykorzystano wiele partycypacyjnych metod konsultacji ze społecznością lokalną. Proces konsultacji społecznych w ramach przygotowania LSR podzielono na pięć etapów:

Etap I. Diagnoza i analiza SWOT

Etap II. Określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania (w tym zgłaszanie nowych pomysłów, inicjatyw)

Etap III. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru

Etap IV. Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji

Etap V. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR

W tabeli poniżej dokonano prezentacji zastosowanych metod partycypacyjnych wraz z opisem celów poszczególnych metod, angażowanych podmiotów, miejscami i datami spotkań oraz liczbą uczestników.

Tabela 15. Wykaz metod partycypacyjnych zastosowanych przy opracowywaniu LSR.

Lp.	Zastosowana metoda partycypacyjna oraz cel zastosowanej metody	Data, miejsce	Angażowane podmioty	Liczba osób
1.	**Ankieta internetowa „Nowy okres programowania 2021-2027”** mocne, słabe strony obszaru, szanse i zagrożenia, wstępne kierunki i cele rozwojowe, grupy szczególnie istotne z punktu widzenia LSR *Zastosowano w etapach opracowania LSR: I, II, V*	03.04.2023-29.03.2024 internet	mieszkańcy, przedstawiciele sektora rybackiego, społecznego, publicznego	**106**
2.	**Ankieta indywidualna wśród członków LGR** w trakcie Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia mocne, słabe strony obszaru, szanse i zagrożenia, wstępne kierunki i cele rozwojowe, grupy szczególnie istotne z punktu widzenia LSR *Zastosowano w etapach opracowania LSR: I, II, V*	24.04.2023, Jasienica	członkowie LGR, w tym przedstawiciele sektora rybackiego, publicznego, społecznego i gospodarczego	**26** (w tym **15** przeds. s. rybackiego)
3.	**Wywiady indywidualne podczas punktu konsultacyjnego w biurze LGR** analiza SWOT, diagnoza oczekiwań i korzyści względem LSR, kierunków i celów rozwojowych, możliwość zgłaszania pomysłów względem LSR *Zastosowano w etapach opracowania LSR: I-V*	27.07.2023 – 16.08.2024 Bielsko-Biała	mieszkańcy, w tym przedstawiciele wszystkich sektorów, ze szczególnym uwzględnieniem rybaków	**85** (w tym **40** przeds. s. rybackiego)
4.	**Badanie metodą FISZKI PROJEKTOWEJ – TWÓJ POMYSŁ NA PROJEKT** określenie przez potencjalnych beneficjentów propozycji celów projektowych, składanie propozycji projektów możliwych do realizacji w ramach LSR *Zastosowano w etapach opracowania LSR: I-II*	11.08.2023 - poczta tradycyjna 30.08.2023 – 20.12.2023 internet	przedstawiciele sektora rybackiego, mieszkańcy, jst, organizacje pozarządowe	**130** (w tym **114** przeds. s. rybackiego)
5.	**Spotkania konsultacje podczas imprez promocyjnych w gminach członkowskich** konsultacje diagnozy, analizy SWOT, wstępnych kierunków i celów rozwojowych *Zastosowano w etapach opracowania LSR: I-II*	19.08.2023 Kaniów, 20.08.2023 Bronów, 26.08.2023 Wilamowice, 27.08.2023 Rudzica, 10.09.2023 Jaworze	mieszkańcy, turyści	brak danych
6.	**I Spotkanie zespołu ds. opracowywania LSR –** diagnoza obszaru LSR, omówienie mocnych i słabych stron oraz możliwych szans i zagrożeń *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: I-II*	31.08.2023, spotkanie on-line	członkowie zespołu: przedstawiciele sektora rybackiego, publicznego, społecznego, pracownicy biura LGR, ekspert zewnętrzny	**12** (w tym **5** przeds. s. rybackiego)
7.	**Badanie ankietowe wśród RYBAKÓW** Analiza SWOT, kierunki i cele rozwojowe, pomysły na projekty rybackie *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: I, II, V*	Wrzesień 2023 – luty 2024, on-line oraz wersja papierowa – Bielsko-Biała	przedstawiciele sektora rybackiego	**48** przeds. s. rybackiego

8.	**Konsultacje e-mailowe** z członkami zespołu ds. opracowywania LSR dotyczące treści wypracowanej Analizy SWOT *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: I- II*	26.09.2023, e-mailowo	członkowie zespołu: przedstawiciele sektora rybackiego, publicznego, społecznego, pracownicy biura LGR, ekspert zewnętrzny	**12** (w tym **5** przeds. s. rybackiego)
9.	**II Spotkanie zespołu ds. opracowywania LSR** – kryteria wyboru operacji, cele LSR *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: II, III*	06.10.2023, spotkanie online	członkowie zespołu: przedstawiciele sektora rybackiego, publicznego, społecznego, pracownicy biura LGR, ekspert zewnętrzny	**12** (w tym **5** przeds. s. rybackiego)
10.	**Spotkania informacyjno-konsultacyjne w gminach członkowskich** skonsultowanie diagnozy, analizy SWOT, wstępnych kierunków i celów rozwojowych *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: I, II, III*	07.11.2023 Wilamowice, 07.11.2023 Bestwina, 09.11.2023 Jaworze, 09.11.2023 Jasienica, 10.11.2023 Czechowice-Dziedzice	mieszkańcy, w tym przedstawiciele wszystkich sektorów	**24** – Wilamowice **23** – Bestwina **12** – Jaworze **30** – Jasienica **17** – Cz.-Dz. (w tym **32** przeds. s. rybackiego)
11.	**Warsztaty angażujące przedstawicieli sektora rybackiego** skonsultowanie diagnozy, analizy SWOT, wstępnych kierunków i celów rozwojowych, kryteriów wyboru operacji *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: I, II, III*	08.11.2023, Bestwina	przedstawiciele sektora rybackiego, członkowie ich rodzin, domownicy	**36** przeds. s. rybackiego
12.	**Spotkanie konsultacyjne z członkami Zarządu LGR** Przedstawienie aktualnego stanu prac nad nową LSR, omówienie wstępnych kryteriów wyboru operacji, zakresu i kierunków LSR, celów do realizacji, zasad dotyczących wyboru LSR oraz dalszych działań związanych z tworzeniem LSR *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: II, III, V*	12.03.2024, Bielsko-Biała,	Zarząd LGR, pracownicy biura	**7**
13.	**Spotkanie konsultacyjne z przedstawicielami LGR w ramach Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia** Przedstawienie aktualnego stanu prac nad nową LSR, wypracowanie celów i wskaźników LSR oraz przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach LSR, omówienie dalszych działań związanych z tworzeniem LSR *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: II, III, V*	26.03.2024 r., Jasienica	Członkowie LGR - przedstawiciele sektora publicznego, społecznego oraz gospodarczego, w tym przedstawiciele sektora rybackiego	**28** (w tym **15** przeds. s. rybackiego)
14.	**III Spotkanie zespołu ds. opracowywania LSR** Analiza dotychczasowych prac, kryteria wyboru operacji, cele LSR, wskaźniki LSR, monitoring i ewaluacja, plan komunikacyjny *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: II, III, IV, V*	20.05.2024 r. spotkanie online	członkowie zespołu: przedstawiciele sektora rybackiego, publicznego, społecznego, pracownicy biura LGR, ekspert zewnętrzny	**12** (w tym **5** przeds. s. rybackiego)

15.	**„W sieci możliwości" - spotkania konsultacyjne podczas wydarzeń plenerowych w gminach członkowskich LGR** prezentacja założeń LSR w kontekście działań na rzecz lokalnej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem sektora rybackiego, jako grupy istotnej z punktu widzenia LSR *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: II, V*	25.05.2024 Wilamowice 22.06.2024 Jaworze 20.07.2024 Jasienica 10.08.2024 Kaniów	Mieszkańcy, turyści, przedstawiciele organizacji pozarządowych	**15** – Wilamowice **14** – Jaworze 15 – Jasienica 20 - Kaniów
16.	**Konsultacje telefoniczne z rybakami** Branżowe rozmowy dotyczące określenia konkretnych celów ukierunkowanych na potrzeby sektora rybackiego, określenie typów projektów możliwych do dofinasowania w ramach LSR, przedstawienie proponowanych kryteriów wyboru operacji *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: II, III, V*	czerwiec – lipiec 2024	Przedstawiciele sektora rybackiego, członkowie ich rodzin, domownicy, osoby działające na rzecz sektora rybackiego	**140** przeds. s. rybackiego
17.	**Spotkanie konsultacyjne z członkami Zarządu LGR** Przedstawienie aktualnego stanu prac nad nową LSR, omówienie kryteriów wyboru operacji, wypracowanych celów do realizacji, omówienie zasad monitoringu i ewaluacji oraz planowanego budżetu *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: II, III, IV, V*	08.07.2024 r., Bielsko-Biała	Zarząd LGR, pracownicy biura	**9**
18.	**Spotkanie konsultacyjne z przedstawicielami LGR w ramach Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia** Przedstawienie aktualnego stanu prac nad nową LSR, opracowano zasady wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru zasady monitoringu i plan komunikacyjny *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: II, IV, V*	29.07.2024 r. Wilamowice	Członkowie LGR - przedstawiciele sektora publicznego, społecznego oraz gospodarczego, w tym przedstawiciele sektora rybackiego	**33** (w tym **17** przeds. s. rybackiego)
19.	**WARSZTAT dotyczący kryteriów wyboru operacji z organem decyzyjnym – Radą** Prezentacja opracowanych kryteriów wyboru operacji *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: III*	01.08.2024 r. Jaworze	Członkowie organu decyzyjnego, pracownicy biura LGR	**12** (w tym **4** przeds. s. rybackiego)
20.	**Spotkanie rybaków – PODSUMOWANIE PRAC**, które miało na celu zaprezentowanie efektów prac nad strategią *Zastosowano w etapach opracowywania LSR: I-V*	19.08.2024 r. Czechowice-Dziedzice	Przedstawiciele sektora rybackiego, członkowie ich rodzin, domownicy, osoby działające na rzecz sektora rybackiego	**30** przeds. s. rybackiego
RAZEM:		Liczba działań: **31** Liczba uczestników: **897** Liczba zaangażowanych przedstawicieli sektora rybackiego, ich rodzin, domowników, innych osób działających na rzecz sektora rybackiego: **511**		

Źródło: Opracowanie RLGD.

W trakcie prac nad tworzeniem LSR zastosowanych zostało wiele metod włączających lokalną społeczność w proces tworzenia strategii. Z uwagi na rybacki charakter LSR i główną grupę odbiorów opracowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój branży rybackiej - sektor rybacki, w tym członkowie ich rodzin, domownicy, osoby działające na rzecz tego sektora byli zaangażowani w przygotowanie strategii na każdym z kluczowych etapów jej opracowywania. Łączna liczba działań wyniosła 20 różnorodnych metod włączenia społeczności lokalnej w tworzenie LSR, aż 15 z nich angażowało przedstawicieli sektora rybackiego. Zastosowano metody tworzenia LSR, w tym: bezpośredni kontakt telefoniczny, przesyłane dane dot. tworzenia poszczególnych etapów LSR przesyłane drogą listowną, organizowane spotkania, warsztaty, ankiety, itp. działania pozwoliły dotrzeć z informacją do wszystkich podmiotów rybackich z obszaru LSR. Efektem tych metod stało się kilkukrotne zaangażowanie podmiotów branży rybackiej w tworzenie LSR na każdym etapie prac nad LSR. Po zliczeniu wszystkich zastosowanych metod – zaangażowanie rybaków, członków ich rodzin, domowników i innych osób działających na rzecz przedstawicieli sektora rybackiego wyniosło 511 przypadków, przy czym w niektórych z nich brały udział te same osoby wielokrotnie. Wszystkie opisane powyżej działania pozwoliły na osiągnięcie jednego z głównych założeń przyjętych w procesie konsultacji tj. zapewnienie reprezentatywności zgłaszanych opinii.

3.2 Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze realizacji LSR wykorzystane do opracowania LSR

Kluczowym założeniem przyjętym podczas przeprowadzania konsultacji społecznych było jak największe zaangażowanie społeczności lokalnej w proces przygotowywania LSR. Proces tworzenia strategii zawierał różnorodne formy współpracy (ankiety internetowe, spotkania, warsztaty strategiczne, indywidualne wywiady, spotkania on-line, itp.) dobrane w sposób adekwatny do docelowej grupy odbiorców. W rezultacie mieszkańcy Bielskiej Krainy, przedstawiciele sektora społecznego, publicznego, gospodarczego oraz przedstawiciele sektora rybackiego skorzystali z możliwości wypowiedzenia się na temat LSR. Kluczowy wpływ na kształt strategii miała grupa o szczególnym znaczeniu – przedstawiciele branży rybackiej. Wyniki przeprowadzonych konsultacji stanowią uzupełnienie działań przeprowadzonych przez LGR i miały decydujący wpływ na ostateczną formę LSR. Zgromadzone dane podzielono na:

wnioski przyjęte:

Najważniejszym aspektem podczas przeprowadzanych konsultacji było zebranie danych w zakresie analizy SWOT, które zgromadzone zostały zarówno podczas spotkań organizowanych w każdej z gmin członkowskich, spotkań Grupy Roboczej ds. opracowywania LSR, jak również za pośrednictwem elektronicznej ankiety CAWI. Podczas tworzenia analizy skupiono się na pięciu kluczowych obszarach tematycznych: 1) Działalność gospodarcza, 2) Dziedzictwo kulturowe i dobrostan społeczny, 3) Środowisko przyrodnicze, 4) Infrastruktura i wyposażenie, 5) Turystyka i promocja.
Na podstawie zebranych danych z przeprowadzonych konsultacji potwierdziła się zasadność kontynuowania już wcześniej realizowanych działań w odniesieniu do trzech kluczowych potrzeb:

1. Ochrona i wykorzystanie zasobów kulturalnych (zwłaszcza dziedzictwa rybackiego) Bielskiej Krainy;
2. Lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru LSR;
3. Przygotowanie lokalnych przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.

Zebrane dane z konsultacji w zakresie wskazanych przez uczestników problemów zostały uwzględnione i mają swoje odzwierciedlenie w LSR.
Kolejnym ważnym aspektem było określenie celów i przedsięwzięć LSR odpowiadającym potrzebom mieszkańców, rybakom, członkom ich rodzin, organizacjom pozarządowych, JST, przy szczególnym uwzględnieniu projektów bezpośrednio wpływającym na rozwój branży rybackiej. Podczas prac konsultacyjnych zwrócono uwagę na konieczność kontynuacji działań zapoczątkowanych przez LGR w 2010 roku i wykorzystanie szans rozwojowych. Wyznaczono główne kierunki działań w zakresie:
- promowania i rozwijania dziedzictwa kulturowego i tradycji rybackich,
- podnoszenia poziomu życia na obszarach rybackich,

- rozwoju zrównoważonej niebieskiej gospodarki oraz
- współpracy z innymi podmiotami.

Do tak zdefiniowanych celów sporządzono odpowiadające im przedsięwzięcia, na które RLGD będzie ogłaszać nabory wniosków o dofinansowanie. Wypracowane cele i skonstruowane przedsięwzięcia są odpowiedzią na zdefiniowane potrzeby rozwojowe obszaru Bielskiej Krainy.

Bardzo istotnym głosem była konieczność wsparcia małych gospodarstw rybackich, które nie dysponują możliwością wkładu własnego na projekty inwestycyjne, a ich potrzeby w zakresie modernizacji gospodarstw są bardzo duże. Dokonano weryfikacji wielkości gospodarstw na obszarze Bielskiej Krainy i wspólnie zdecydowano o przeznaczeniu części budżetu na projekty grantowe w zakresie Celu „*Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiektu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości*". Tym wsparciem, objęte zostaną gospodarstwa do 15 ha. Przeznaczenie środków w ramach projektów grantowych małym gospodarstwom pozwoli na wyrównanie szans rozwojowych w stosunku do większych potentatów rybackich. Z kolei Gospodarstwa powyżej 15 ha deklarują możliwość i gotowość do składania projektów konkursowych ze wskazaną w „Rozporządzeniu MRiRW" intensywnością wsparcia.

wnioski odrzucone:

W wyniku przeprowadzonych konsultacji Zespół ds. opracowywania LSR zadecydował aby środki przeznaczone w ramach LSR nie trafiały na rozwój działalności gospodarczej podmiotów prowadzących działalność gospodarczą nie związaną z branżą rybacką. Ideą i zamysłem strategii rybackich od początku tworzenia Programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa było przede wszystkim wsparcie przedstawicieli sektora rybackiego, członków ich rodzin, domowników. Przeznaczanie środków finansowych na projekty nie mające wpływu na rozwój branży rybackiej z obszaru Bielskiej Krainy spowodowałoby upłynnienie środków i przeznaczenie ich na projekty nie mające pokrycia w potrzebach zdefiniowanych dla obszaru LSR Bielskiej Krainy.

Ponadto potencjalni wnioskodawcy projektów związanych z podejmowaniem i rozwojem działalności gospodarczej mogą znaleźć wsparcie w innych Funduszach dostępnych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 bądź też ze środków dostępnych w Urzędach Pracy.

3.3 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR

Ważnym aspektem procesu wdrażania LSR będzie utrzymanie zaangażowania lokalnej społeczności, a także mobilizowania biernych dotychczas interesariuszy do włączenia się w realizację LSR. RLGD planuje konsekwentnie utrzymywać dalsze, zaangażowane lokalnej społeczności we wdrażanie LSR. Działania mające na celu poinformowanie o wdrażaniu strategii szerszą społeczność zamieszkującą obszar działania Stowarzyszenia oraz zmobilizowanie osób do tej pory biernych określa **Plan komunikacji.** To właśnie Plan komunikacji stanowił jeden z pięciu etapów konsultacji społecznych. Uczestnicy spotkań określili najlepsze formy dotarcia do osób do tej pory biernych oraz kanały informowania o realizacji LSR, które mogą okazać się najskuteczniejsze.

Tabela 16. Plan komunikacji.

Lp.	Działanie komunikacyjne	Środek przekazu	Wskaźniki realizacji - ilość działań	Grupy docelowe
1.	**Kampania informacyjna w mediach**	**Informacje w prasie lokalnej:** umieszczane informacje w prasie o lokalnym zasięgu lub w biuletynach/ gazetach gmin członkowskich o działalności RLGD oraz planowanych naborach wniosków	Liczba ogłoszeń w prasie lokalnej: 20	mieszkańcy, seniorzy, rybacy, domownicy, członkowie ich rodzin, JST, NGO, turyści
2.		**Informacje radiowe:** dotyczyć będą promocji lokalnych gospodarstw rybackich i zachęcenie klientów do zakupu ryb bezpośrednio od lokalnych producentów. Celem tego działania będzie podniesienie świadomości w zakresie walorów smakowych ryb i ich spożywania przez cały rok	Liczba ogłoszeń / spotów: 5	mieszkańcy powiatu bielskiego, rybacy, domownicy, członkowie ich rodzin, turyści
3.		**Informacje na stronach internetowych JST:** dotyczyć będą działań organizowanych przez RLGD i trafić mają do mieszkańców, którzy nie mieli do tej pory styczności z działalnością RLGD	Liczba opublikowanych informacji: 30	mieszkańcy, rybacy, domownicy, członkowie ich rodzin, turyści
4.		**Materiały promocyjne:** nośnik informacji obejmujący przede wszystkim informacje o możliwych formach wsparcia za pośrednictwem RLGD wraz z planowanymi terminami naborów i przewidzianą alokacją	Materiały drukowane: 1000 sztuk	mieszkańcy, rybacy, domownicy, członkowie ich rodzin, JST, NGO, turyści
5.	**Kampania informacyjna - spotkania**	**Spotkania informacyjno-konsultacyjne:** celem działania będzie poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o najbliższych terminach naborów, omówienie zakresu wsparcia, omówienie kryteriów wyboru operacji oraz sposobu wypełnienia wniosku	Liczba spotkań informacyjno – konsultacyjnych: 5	Potencjalni wnioskodawcy (w tym rybacy, członkowie ich rodzin, domownicy NGO, JST)
6.		**Punkt konsultacyjny w biurze RLGD (doradztwo):** celem działania będzie weryfikacja przygotowanych przez potencjalnych wnioskodawców/ beneficjentów wniosków, sprawdzenie poprawności wypełnienia dokumentów oraz wskazaniem ewentualnych uwag do korekty (etap WoD oraz WoP)	Liczba podmiotów korzystających z doradztwa: 50	Potencjalni wnioskodawcy i beneficjenci (w tym rybacy, członkowie ich rodzin, domownicy NGO, JST)
7.	**Imprezy, wydarzenia**	**Udział w wydarzeniach organizowanych na obszarze RLGD:** celem działania jest promocja, włączenie mieszkańców w działania oferowane przez RLGD, aktywizacja dzieci, młodzieży, seniorów, edukacja ekologiczna	Liczba wydarzeń ze stoiskiem RLGD: 20	mieszkańcy, rybacy, domownicy, członkowie ich rodzin, JST, NGO, turyści, dzieci, młodzież, seniorzy
8.		**Udział w wydarzeniach organizowanych poza obszarem RLGD:** celem działania jest udział m.in. w targach, dożynkach wojewódzkich i innych wydarzeniach mających na celu promocję obszaru zależnego od rybactwa oraz gospodarstw rybackich	Liczba wydarzeń: 4	Turyści, rybacy
9.		**Konkursy – aktywizacja mieszkańców:** celem działania jest aktywizacja dzieci, młodzieży, mieszkańców, seniorów do zwiększenia świadomości znaczenia branży rybackiej obszaru RLGD oraz wzmocnienie tożsamości lokalnej	Liczba konkursów: 5	Mieszkańcy, w tym dzieci i młodzież, seniorzy
10.	**Badanie satysfakcji**	**Badanie satysfakcji dotychczasowych Wnioskodawców oraz osób korzystających z doradztwa:** zebranie informacji o jakości udzielonego doradztwa, zebranie informacji o ewentualnych problemach związanych z procesem aplikowania o środki z budżetu LSR	Liczba zebranych ankiet: 50	dotychczasowi Wnioskodawcy oraz osoby korzystające z doradztwa

Źródło: Opracowanie RLGD.

Na podstawie wieloletniego doświadczenia RLGD to właśnie te formy komunikacji wskazane w powyższej tabeli stanowią impuls do wspólnego wdrażania LSR. Aby zapewnić włączenie każdej grupy społecznej do realizacji LSR zaplanowano działania skierowane do każdej z tych grup odbiorców, będą to m.in. wizyty w placówkach oświatowych oraz konkursy dla dzieci i młodzieży, informacje prasowe, z których najczęściej korzystają seniorzy, spotkania z mieszkańcami podczas lokalnych wydarzeń kulturalnych i sportowych, spotkania informacyjno-konsultacyjne dla wnioskodawców, promocja w lokalnej rozgłośni radiowej, materiały drukowane skierowane do rybaków, mieszkańców, potencjalnych wnioskodawców, itp. działania włączające wszystkie grupy społeczne. Alternatywnie RLGD rozważa także organizację otwartych spotkań on-line dla wszystkich zainteresowanych bieżącą działalnością RLGD z możliwością włączenia się z nowymi pomysłami, które mogłyby mieć wpływ na rozwój obszaru RLGD.

IV. ANALIZA SWOT OBSZARU REALIZACJI LSR ORAZ WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY SWOT

4.1. Tabela SWOT

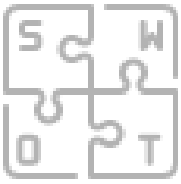

Wyznaczenie celów, które w największym stopniu mogłyby wykorzystać potencjał obszaru LSR, a jednocześnie stanowić najlepszą odpowiedź na potrzeby rozwojowe Bielskiej Krainy wymaga rzetelnej diagnozy aktualnej sytuacji oraz identyfikacji kluczowych ryzyk (zarówno w kontekście zagrożeń jak i szans). Narzędziem wykorzystanym w tym celu jest analiza SWOT[3], za pomocą, której określono:

- **Mocne strony** (S) - najważniejsze aktualne atuty Bielskiej Krainy. Można je również scharakteryzować, jako cechy, które obecnie stanowią o zasobach obszaru LSR. To właśnie te czynniki mają być wykorzystywane i umacnianie w ramach wdrażania strategii.
- **Słabe strony** (W) - najważniejsze aktualne deficyty i ograniczenia Bielskiej Krainy. Są to cechy, które obecnie stanowią o słabości obszaru LSR. To właśnie te czynniki mają być wyeliminowane lub ograniczone w wyniku wdrożenia strategii.
- **Szanse** (O) - najważniejsze pozytywne czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na rozwój Bielskiej Krainy. Można je również określić, jako korzystne zjawiska i tendencje w otoczeniu zewnętrznym, które można wykorzystać w planach rozwojowych obszaru LSR.
- **Zagrożenia** (T) - najważniejsze negatywne czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na rozwój Bielskiej Krainy. Są to te wszystkie negatywne zjawiska i tendencje w otoczeniu zewnętrznym, które należy monitorować i w miarę możliwości unikać.

Wyniki przedstawionej poniżej analizy SWOT są rezultatem zarówno prac analitycznych (vide: Rozdział II: Charakterystyka obszaru), jak i konsultacji społecznych przeprowadzonych w okresie roku poprzedzającego przygotowanie Strategii tj. od kwietnia 2023 do sierpnia 2024 roku (vide: Rozdział III: Udział społeczności). Wszyscy zainteresowani mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzenia się na ten temat podczas bezpośrednich spotkań w każdej z gmin członkowskich, a także podczas badania ankietowego CAWI[4]. Zwieńczeniem prac nad analizą SWOT były przeprowadzone w przestrzeni wirtualnej konsultacje oraz tzw. „narada obywatelska", podczas której członkowie Grupy Roboczej ds. LSR podjęli ostateczną decyzję, co do treści SWOT. Ogółem w procesie przygotowania i konsultacji analizy SWOT uczestniczyło ok. 897 osób.

W celu zapewnienia większej czytelności wyników analizy, wszystkie zdiagnozowane w ramach analizy SWOT czynniki zostały przedstawione w pięciu kluczowych obszarach tematycznych: 1) Działalność gospodarcza, 2) Dziedzictwo kulturowe i dobrostan społeczny, 3) Środowisko przyrodnicze, 4) Infrastruktura i wyposażenie, 5) Turystyka i promocja.

[3] SWOT to angielski akronim określający: S - strenghts (mocne strony), W - weaknesses (słabe strony), O - opportunities (szanse), T - threats (zagrożenia).
[4] CAWI - (ang. Computer-Assisted Web Interviewing) metoda badawcza polegająca na przeprowadzaniu ankiet za pomocą internetu.

Tabela 17. Tabela SWOT: mocne i słabe strony.

Mocne strony	Słabe strony
S 1. Działalność gospodarcza a. Duża liczba gospodarstw rybackich, b. Duży rynek zbytu produktów rybnych ze względu na dużą liczbę mieszkańców aglomeracji śląskiej oraz liczne tereny wczasowo-rekreacyjne, c. Wielowiekowe tradycje hodowli wysokiej jakości ryb (związek z osobą A. Gasha), d. Doświadczeni i dobrze wykwalifikowani rybacy, e. Bezpośredni dostęp do wysokiej jakości świeżych lokalnych produktów rybnych, wytwarzanych w sposób tradycyjny, f. Bezpośrednie sąsiedztwo z Czechami, Słowacją, g. Atrakcyjne tereny inwestycyjne. **S 2. Dziedzictwo kulturowe & dobrostan społeczny** a. Korzystna struktura demograficzna (wysokie saldo migracji w powiecie bielskim), b. Aktywne i doświadczone w zakresie funduszy UE (w tym PO RYBY 2007-2013 i PO RiM 2014-2020) Stowarzyszenie LGR Bielska Kraina, c. Aktywni samorządowcy współpracujący z LGR na rzecz Bielskiej Krainy, d. Interesujące obiekty turystyczne (m.in. Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej, liczne zabytki architektury sakralnej, Zamek w Grodźcu, Muzeum Kultury Wilamowskiej w Wilamowicach), e. Duże i znane wydarzenia kulturalne (Święto Karpia Polskiego, Wilamowskie Śmiergusty, Jarmarki Bożonarodzeniowe itd.), f. Aktywne środowisko kulturalne i pozarządowe stanowiące dobrą bazę dla inicjatyw społeczno-kulturalnych, g. Żywe dziedzictwo kulturowe, h. Unikalna kultura Wilamowic (z własnym językiem - flamandzkim). **S 3. Środowisko przyrodnicze** a. Bardzo duże skupiska naturalnych cieków i zbiorników wodnych, b. Wysoki poziom wód (góry) pozwala na uzyskanie ryby dobrej jakości, c. Miejsca przelotowe i lęgowe ptaków (m.in. Zabrzeg, Czarnolesie), d. Liczne walory przyrodnicze i krajobrazowe obszarów rybackich (piękne widoki, połacie stawów, bliskość gór itp.).	**W 1. Działalność gospodarcza** a. Negatywny wpływ kłusownictwa na poziom dochodów rybaków, b. Niedostateczna integracja środowiska rybaków - brak grupy producenckiej, c. Relatywnie niski poziom zaawansowania technologicznego gospodarstw rybackich, d. Mało innowacyjny i relatywnie nisko dochodowy system łańcucha dostaw produktów rybołówstwa (od producenta do konsumenta), e. Niski poziom rozwoju oraz mała podaż usług przetwórstwa produktów rolnych i rybnych, f. Niska dochodowość lokalnych gospodarstw rybackich, wynikająca z długiego cyklu hodowli karpia, sezonowości popytu i rozdrobnienia produkcji rybackiej, g. Brak wystarczających rozwiązań w zakresie marketingu i sprzedaży produktów rybackich (zwłaszcza w stosunku do sklepów sieciowych - w tym supermarkety), h. Rosnąca średnia wieku rybaków i brak zastępowalności przez ludzi młodych, i. Niedostateczny system kształcenia i podnoszenia kompetencji rybackich, j. Słabo rozwinięta sprzedaż internetowa produktów rolno-rybackich, k. Ograniczenia administracyjne dotyczące sprzedaży własnych produktów, l. Niski poziom współpracy gospodarstw rybackich i jej instytucjonalizacji, m. Paciorkowy system połączenia stawów zwiększający ryzyko rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i chorób ryb, n. Niedostateczny poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego lokalnych przedsiębiorstw. **W 2. Dziedzictwo kulturowe & dobrostan społeczny** a. Zanikanie tradycyjnie silnych więzi międzyludzkich oraz aktywności społecznej mieszkańców wsi, b. Zaniedbane obiekty zabytkowe, w tym mała architektura, c. Niedostateczna aktywność w zakresie promocji

Mocne strony	Słabe strony
S 4. Infrastruktura i wyposażenie a. Bardzo dobre położenie na szlaku głównych dróg komunikacyjnych umożliwia szybką dostawę ryb, a także dojazd turystów, b. Dobra dostępność komunikacyjna terenów – drogi szybkiego ruchu, międzynarodowe połączenia kolejowe, lotnisko dla małych samolotów, lokalizacja w promieniu 70 km trzech lotnisk międzynarodowych: Kraków-Balice, Katowice-Pyrzowice, Ostrawa, c. Centrum Powiadamiania Kryzysowego (możliwość przeciwdziałania i szybkiej reakcji na zmiany poziomu wód), d. Dobry dostęp do sieci teleinformatycznej. **S 5. Turystyka i promocja** a. Bardzo dobre warunki przyrodnicze sprzyjające rozwijaniu agro- i aquaturystyki, oraz turystyki sportowej, b. Teren znany z walorów turystycznych i zdrojowych - tradycyjna baza turystyczna mieszkańców Śląska, e. Położenie w Euroregionie Beskidy oraz na Śląsku Cieszyńskim, c. Duża aglomeracja śląska w bezpośrednim sąsiedztwie Bielskiej Krainy, d. Obiekty noclegowe wysokiej klasy (m.in.: 4-gwiazdkowy Hotel Jawor, Dwór Świętoszówka, Villa Barbara Centrum Zdrowia i Rehabilitacji), e. Bielska Kraina, jako część Szlaku Karpia, f. Certyfikat/wpis na listę produktów tradycyjnych dzięki staraniom LGR 2 gatunków ryb hodowanych na terenie Bielskiej Krainy „Bestwiński Karp Królewski" i „Pstrąg Górski", g. Bezpośrednia bliskość do atrakcyjnych turystycznie terenów w Czechach.	tradycji rybackich i kultury niematerialnej, d. Niedostateczny poziom różnorodności wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych (nieuwzględniający potrzeby różnych grup docelowych), e. Niedostateczne wykorzystanie istniejących obiektów zabytkowych, f. Zbyt mało aktywnych inicjatyw dotyczących środowiska rybackiego, g. Niska znajomość lokalnych inicjatyw i celów rozwojowych wśród mieszkańców, h. Słaby potencjał organizacyjny w zakresie samodzielnego finansowania i organizacji inicjatyw lokalnych, i. Brak systemowych rozwiązań w zakresie finansowania animatorów kultury i sportu. **W 3. Środowisko przyrodnicze** a. Brak skutecznych mechanizmów ograniczających negatywne skutki występowania gatunków rybożernych i dewastujących infrastrukturę (w tym system odszkodowań), b. Nieprzyjazny dla środowiska i mieszkańców sposób ogrzewania budynków mieszkalnych, c. Negatywny wpływ działalności ludzi na środowisko (np.: dzikie wysypiska śmieci), d. Duża część terenów zagrożonych powodzią, e. Niedostateczne wykorzystanie potencjału środowiskowego gospodarstw rybackich (np.: mała retencja), f. Słabe wykorzystanie lokalnych zasobów wód termalnych. **W 4. Infrastruktura i wyposażenie** a. Niedostateczna infrastruktura i wyposażenie w zakresie przestrzeni aktywności społecznej, b. Brak skutecznego systemu ochrony przeciwpowodziowej, c. Zanieczyszczenie wód z powodu niewystarczającej infrastruktury kanalizacyjnej, d. Niewystarczające wyposażenia lokalnych służb odpowiedzialnych za reakcje na sytuacje kryzysowe (w tym powodzie), e. Zaniedbania infrastrukturalne w zakresie melioracji i odwodnienia.

Mocne strony	Słabe strony
	W 5. Turystyka i promocja a. Niewystarczająca liczba gospodarstw agroturystycznych w stosunku do potencjału obszaru (w tym przede wszystkim związanych z gospodarstwami rybackimi), b. Niewystarczająca infrastruktura kąpieliskowa, c. Niedostateczne w stosunku do potrzeb mieszkańców i potencjału turystycznego tereny rekreacyjne, d. Niski poziom komercyjnego wykorzystania lokalnych produktów turystycznych, e. Niski poziom innowacyjności podmiotów działających w branży turystycznej, f. Niedostateczna oraz niezintegrowana infrastruktura ścieżek rowerowych, g. Niedostateczna dywersyfikacja dochodów i wykorzystanie potencjału turystycznego przez gospodarstwa rybackie, h. Niski poziom współpracy między sektorem rybackim, a branżą turystyczną, i. Niedostateczna podaż, promocja i dystrybucja produktów lokalnych, j. Brak spójności i koordynacji działań promocyjnych przez podmioty rybackie z terenu Bielskiej Krainy, k. Słabe oznakowanie atrakcji turystycznych, l. Niedostateczna identyfikacja i promocja produktów turystycznych Bielskiej Krainy, m. Sezonowość dochodów z turystyki.

Źródło: Opracowanie RLGD.

Przedstawione powyżej mocne i słabe strony obszaru są wynikiem diagnozy aktualnej sytuacji i odnoszą się zasobów albo deficytów obszaru LSR. Ich uzupełnieniem jest przedstawiona poniżej identyfikacja szans i zagrożeń, które dotyczą przyszłości i wynikają z prognozowanego rozwoju sytuacji w otoczeniu zewnętrznym.

Tabela 18. Tabela SWOT: szanse i zagrożenia.

Szanse	Zagrożenia
O 1. Działalność gospodarcza a. Dalsze odformalizowanie procedur umożliwiających sprzedaż produktów lokalnych, b. Zwiększenie przeciętnych dochodów i postępujące zainteresowanie aktywnymi sposobami spędzania wolnego czasu spowodują zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną Bielskiej Krainy, c. Powrót do tradycyjnego i zdrowego żywienia spowoduje wzrost popytu na tradycyjnie wytwarzane produkty rybne, d. Rozwój wyspecjalizowanej, ekologicznej produkcji rolnej i	**T 1. Działalność gospodarcza** a. Rosnąca inflacja wpłynie negatywnie na popyt na produkty rybackie i opłacalność produkcji, b. Sytuacja geopolityczna negatywnie wpłynie na działania inwestycyjne, c. Niedostateczna podaż wykwalikowanych pracowników, d. Presja płacowa ograniczy konkurencyjność lokalnych firm, e. Wzrost cen energii zmniejszy konkurencyjność

Szanse	Zagrożenia
rybnej, e. Polityka proinnowacyjna UE i towarzyszące jej instrumenty wsparcia finansowego, f. Wzrost popytu na zdrową żywność spowoduje powstawanie zakładów przetwórstwa produktów rolnych i rybnych, g. Regionalne i krajowe programy wsparcia lokalnych zakładów przetwórstwa produktów rybnych i rolnych. **O 2. Dziedzictwo kulturowe & dobrostan społeczny** a. Poprawa aktywności społecznej mieszkańców w wyniku rozwoju komunikacji społecznościowej (m.in.: media społecznościowe), b. Potencjał stworzenia markowego produktu rybnego w oparciu o regionalne tradycje i doświadczenia historyczne (m.in. związane z osobą A. Gasha), c. Podniesienie poziomu wykształcenia oraz rozwój pracy zdalnej przyczyni się do wzrostu aktywności zawodowej i niezależności ekonomicznej, d. Dostępność do funduszy strukturalnych i transgranicznych, e. Koszty transportu zwiększą popyt na lokalną ofertę kulinarną i kulturalną, f. Wzrost popularności na regionalizmy i odrębności lokalne wzmocni zainteresowanie lokalnym dziedzictwem kulturowym. **O 3. Środowisko przyrodnicze** a. Wzrost zainteresowania turystyką ekologiczną wpłynie pozytywnie na liczbę turystów odwiedzających obszar LSR, b. Regulacje dot. niskiej emisji poprawi jakość powietrza, c. Lokalne i regionalne inwestycje w infrastrukturę wodno-ściekową spowodują poprawę czystości środowiska przyrodniczego, d. Polityka proekologiczna UE i towarzyszące jej instrumenty wsparcia finansowego. **O 4. Infrastruktura i wyposażenie** a. Poprawa połączeń komunikacyjnych dla turystów z krajowych i zagranicznych dzięki inwestycjom infrastrukturalnym, b. Poprawa stanu lokalnej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej wpłynie pozytywnie na zainteresowanie regionem.	produkcji, f. Wzrost obciążeń podatkowych lub opłat z tytułu korzystania z wody, g. Dalszy dynamiczny wzrost kosztów żywienia ryb, h. Wzrost podaży i popularności ryb spoza Polski (w tym karpiowatych z Czech), i. Zmiana zwyczajów żywieniowych Polaków (fast food) spowoduje zmniejszenie dochodowości hodowli ryb (zwłaszcza karpia), j. Wzrost kosztów związanych z dostosowaniem do nowych wymogów ekologicznych, k. Pojawienie się nowych opłat związanych z produkcją rybacką, l. Starzejące się społeczeństwo w regionie, oraz kraju spowoduje ograniczanie kapitału ludzkiego na rynku pracy. **T 2. Dziedzictwo kulturowe & dobrostan społeczny** a. Rosnąca presja migracyjna spowoduje osłabienie tradycyjnych wartości społecznych i kulturowych, b. Zamknięcie kopalni węgla spowoduje wzrost bezrobocia, c. Zaprzestanie kultywowania tradycyjnej kultury regionu przez ludzi młodych, d. Radykalizacja działań organizacji ekologicznych. **T 3. Środowisko przyrodnicze** a. Zaostrzenie regulacji dotyczących ochrony zwierząt rybożernych, b. Straty ryb na skutek gwałtownego rozpowszechniania się chorób (np.: KHV), c. Zmiany klimatyczne spowodują pogorszenie parametrów i ilości wody, d. Rabunkowa gospodarka leśna, e. Realizacja inwestycji uciążliwych dla środowiska przyrodniczego i atrakcyjności turystycznej Bielskiej Krainy f. Wzrost cen nośników energii spowoduje wzrost wykorzystania emisyjnych źródeł energii. **T 4. Infrastruktura i wyposażenie** a. Zaostrzenie przepisów sanitarnych ograniczy możliwości prowadzenia działalności przetwórczej, b. Postępująca urbanizacja obszarów wiejskich spowoduje narastanie konfliktów na linii mieszkańcy - rybacy/rolnicy.

Szanse	Zagrożenia
O 5. Turystyka i promocja a. Wzrost zainteresowania turystyką niszową (sporty ekstremalne, turystyka ornitologiczna, wędkarstwo), b. Zwiększenie siły nabywczej Polaków zwiększy popyt na usługi turystyczne, w tym zwłaszcza na turystykę weekendową/całoroczną, c. Rozwój infrastruktury turystycznej, d. Dostęp do środków zewnętrznych na rozwój branży rolnej, rybackiej, przedsiębiorczości, turystyki, kultury, sportu, itp., e. Wzrost zainteresowania walorami turystycznymi obszaru LSR wśród nowych grup turystów (Czechy, Austria), f. Wzrost zainteresowania dobrej jakości żywnością.	**T 5. Turystyka i promocja** a. Negatywne kampanie promocyjne zniechęcające do jedzenia karpia, b. Zaangażowanie celebrytów i liderów opinii w promocję zagranicznych gatunków ryb, c. Osłabienie atrakcyjności turystycznej Bielskiej Krainy w wyniku zdynamizowania działań terenów ościennych, d. Niekontrolowany napływ produktów rybackich o zaniżonych standardach spoza kraju, e. Zmiany klimatyczne powodujące ograniczenie dostępu do wody.

Źródło: Opracowanie RLGD.

4.2. Wnioski wynikające z analizy SWOT dla całości obszaru realizacji LSR

Przedstawione powyżej wyniki analizy SWOT potwierdzają zasobność Bielskiej Krainy w każdym z analizowanych obszarów tematycznych, a także duży potencjał rozwojowy. Nie mniej jednak, SWOT wskazuje również na duże spektrum deficytów i zagrożeń, których wyeliminowanie stanowić powinno cel realizowanych na terenie LSR interwencji publicznych. Ograniczone możliwości budżetowe i organizacyjne Stowarzyszenia oznaczają oczywiście konieczność bardzo selektywnego wyboru planowanych kierunków działań. Doprowadzenie do istotnej i odczuwanej przez mieszkańców poprawy sytuacji wymaga koncentracji na najważniejszych potrzebach i potencjałach rozwojowych, w tym zwłaszcza tych, które były przedmiotem interwencji również do tej pory. Ich identyfikacja możliwa jest w ramach w pięciu wykorzystanych w tabeli SWOT kluczowych obszarach tematycznych:

1) Działalność gospodarcza

Bielska Kraina wyróżnia się znakomitą lokalizacją w pobliżu dużych aglomeracji miejskich, świetnym skomunikowaniem oraz sąsiedztwem Czech i Słowacji. Zasoby te mogą być wykorzystane również w kontekście silnie rozwiniętego lokalnego sektora rybackiego, który stanowi jeden z tradycyjnych fundamentów działalności gospodarczej na terenie LSR. Bliskość aglomeracji śląskiej oraz terenów rekreacyjnych zapewnia bowiem stały popyt na produkty rybne, a dzięki wielowiekowym tradycjom hodowli ryb oraz doświadczonym rybakom, lokalne produkty rybne stanowią bardzo duży potencjał gospodarczy (patrz: S1).

Wnioski dla całości obszaru LSR: jednym z kluczowych wniosków z analizy SWOT jest potrzeba wzmocnienia fundamentów gospodarczych terenu poprzez **wykorzystania potencjału produkcyjnego** opartego o świetne kompetencje i doświadczenie rybaków oraz znakomitą lokalizację umożliwiającą dotarcie do dużej grupy potencjalnych klientów (patrz: S1 i O1).

2) Dziedzictwo kulturowe i dobrostan społeczny

Struktura demograficzna obszaru LSR jest korzystna, co wspiera aktywne stowarzyszenia i lokalne samorządy w działaniach na rzecz rozwoju. Znane wydarzenia kulturalne oraz interesujące obiekty turystyczne, takie jak Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej, przyciągają wielu turystów. Żywe dziedzictwo kulturowe, w tym unikalna kultura Wilamowic, stanowi dodatkowy atut obszaru LSR. Kombinacja wskazanych w analizie SWOT czynników ekonomicznych oraz społeczno-kulturowych sprawia, że Bielska Kraina uznawana jest za teren bardzo atrakcyjny do zamieszkania, co potwierdza korzystna struktura demograficzna terenu. Olbrzymim wyzwaniem dla obszaru LSR jest jednak utrzymanie równowagi między wartością wynikającą z napływu nowych mieszkańców, a zachowaniem bogatego dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionu. Coraz bardziej widocznym problemem jest również zanikanie lokalnej tożsamości i więzi społecznych, tak charakterystycznych dla mieszkańców tego terenu. Dotyczy to zarówno rybaków, jako grupy szczególnie istotnej z punktu widzenia realizacji LSR, jak i pozostałych

mieszkańców nie znajdujących czasu na aktywność społeczną w miejscu zamieszkania (tzw. syndrom „sypialni"). Dziedzictwo kulturowe i tradycje rybackie to również potężny potencjał rozwojowy Bielskiej Krainy, którego właściwe wykorzystanie marketingowe (np. marka lokalna) pozytywnie wpłynęłoby na wzrost popytu na lokalne produkty (patrz: S2).

Wnioski dla całości obszaru LSR: materialne i niematerialne **dziedzictwo kulturowe**, a zwłaszcza tradycje rybackie, to cenne zasoby Belskiej Krainy, które powinny być **wykorzystane** zarówno w odniesieniu **do relacji społecznych** (tożsamość i aktywność lokalna) jak i **do dotarcia do dużej grupy potencjalnych odbiorców** (znakomita lokalizacja w bliskości dużych rynków zbytu). (patrz: S2 i O2).

3) Środowisko przyrodnicze

Obszar LSR jest bogaty w naturalne cieki i zbiorniki wodne, co sprzyja turystyce ekologicznej i rekreacyjnej. Wysoki poziom wód, związany z górzystym terenem, pozwala na hodowlę ryb o doskonałej jakości. Bardzo dobre położenie komunikacyjne umożliwia efektywną logistykę oraz łatwy dostęp turystów do obszaru LSR. W rezultacie, warunki środowiskowe sprawiają, że Bielska Kraina to teren bardzo atrakcyjny dla turystów jak i mieszkańców. Bogactwo zasobów przyrodniczych stanowi podstawę zarówno rozwoju rybactwa jak i innych powiązanych branż (np.: turystyka, gastronomia), stwarzając tym samym możliwość do dywersyfikacji dochodów przez rybaków (patrz: S3).
Wnioski dla całości obszaru LSR: Bielska Kraina dysponuje **unikalnymi zasobami przyrodniczymi** (góry, woda, lasy) oraz znakomitą lokalizacją, co stanowi duży potencjał rozwojowy w kontekście **dotarcia do dużej grupy potencjalnych odbiorców** (konsumentów i turystów) (patrz: S3 i O3).

4) Infrastruktura i wyposażenie

Stan infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, uległ w ostatnich latach poprawie. Umożliwia to łatwiejszy dostęp do terenu LSR dla potencjalnych turystów i konsumentów produktów rybnych. Jednak bardzo dobre położenie komunikacyjne i infrastruktura drogowa to za mało, aby skutecznie konkurować z innymi terenami turystycznymi w kraju i zagranicą (Czechy i Słowacja). Wciąż niedostateczny jest poziom infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Stanowi to istotne ograniczenie w lokalnych planach dotyczących rozwoju produkcji rybnej, a także aktywizacji społecznej mieszkańców (patrz: S4 i W4).
Wnioski dla całości obszaru LSR: **niedostateczny poziom infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej stanowi barierę rozwojową** dla Bielskiej Krainy i uniemożliwia optymalne wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych, kulturowych i lokalizacyjnych (patrz: W4 i O4).

5) Turystyka i promocja

Wyniki analizy SWOT jednoznacznie wskazują, że turystyka może być kołem zamachowym lokalnej gospodarki, w tym również branży rybackiej. Zasoby przyrodnicze i kulturowe dają podstawę do intensywnego rozwoju w tym zakresie. Jak to wspomniano jednak już powyżej, niedostateczna infrastruktura ogranicza atrakcyjność rekreacyjną obszaru LSR. Niska innowacyjność w turystyce oraz niewystarczająca promocja lokalnych produktów hamują rozwój branży turystycznej oraz nie pozwalają zwiększać popytu na lokalne produkty rybackie (patrz: S5 i W5).

Wnioski dla całości obszaru LSR: unikalne **zasoby przyrodnicze i kulturowe** oraz znakomita **lokalizacja** stanowią **duży potencjał w obszarze turystyki**. Stwarza to duże możliwości rozwojowe również w kontekście dywersyfikacji i zwiększenia poziomu dochodów branży rybackiej, a także poprawy dobrostanu lokalnych mieszkańców (patrz: S3, S5 i O5).

Wnioski wynikające z analizy SWOT dla całego obszaru LSR jednoznacznie wskazują, że Bielska Kraina dysponuje bardzo dużym potencjałem w każdym z opisywanych powyżej obszarów. Co jednocześnie ważne, dostrzegalna jest czytelna synergia pomiędzy tymi obszarami. Wykorzystanie **dziedzictwa kulturowego** i rozwój w zakresie **infrastruktury wpływa** bowiem pozytywnie **na atrakcyjność turystyczną** regionu. Zwiększenie **liczby turystów** stwarza z kolei możliwości **zwiększenia liczby potencjalnych klientów** (usług turystycznych i produktów rybnych). To w rezultacie **wpływa pozytywnie** na **sytuację ekonomiczną lokalnych podmiotów** gospodarczych (w tym rybaków) i przyczyni się do **poprawy dobrostanu społecznego**.

Ten ciąg przyczynowo-skutkowy pozwala na wskazanie najbardziej optymalnych kierunków interwencji:

- dziedzictwo kulturowe,
- turystyka i rekreacja,
- wzrost konkurencyjności podmiotów sektora rybackiego.

Wnioski z analizy SWOT pozwalają również na wskazanie **rybaków** jako **grupy docelowej szczególnie istotnej z punktu widzenia realizacji LSR**. Bez ich aktywnego udziału w realizacji działań określonych w niniejszej Strategii niemożliwe będzie optymalne wykorzystanie potencjału kulturowego, turystycznego i ekonomicznego obszaru LSR. Jednak o istotności tej grupy świadczy nie tylko ich rola w wykorzystywaniu potencjałów rozwojowych, ale również to, że procesy demograficzne (wzrost średniej wieku) oraz społeczne (niechęć młodych do podejmowania pracy fizycznej) przyczyniają się do zmniejszania populacji rybaków. Z tej perspektywy, LSR stwarza duże możliwości do odwrócenia tego trendu.

4.3 Wnioski wynikające z analizy SWOT dla sektora rybackiego z obszaru realizacji LSR

Biorąc pod uwagę wskazane powyżej główne wnioski dla obszaru LSR i sugerowane kierunki interwencji, należy zwrócić szczególną uwagę na rolę i pozycję przedstawicieli sektora rybackiego we wdrażaniu Strategii. Jest to istotne nie tylko dlatego, że rybacy wskazani zostali jako grupa docelowa szczególnie istotna z punktu widzenia realizacji LSR, ale także dlatego, że ewentualne zaniechania w zakresie wsparcia rybaków mogą dla nich oznaczać utratę niepowtarzalnej szansy rozwojowej. Dynamika zmian jakich doświadczamy obecnie wskazuje na to, że opóźnienia w procesie modernizacji są wykorzystywane przez konkurencję. Produkty ze zróżnicowanym asortymentem cenowym i jakościowym, charakteryzujące się również lepszym wsparciem marketingowym przejmują rynek kosztem podmiotów opóźnionych w procesach modernizacyjnych. Utrzymanie na coraz bardziej konkurencyjnym rynku wymaga zatem wsparcia rybaków w rozwoju poprzez realizację ich kluczowych potrzeb. Zgodnie z analizą SWOT potrzeby takie można do zidentyfikować również w ramach trzech głównych kierunków interwencji:

- dziedzictwo kulturowe:
  - ⇒ **potrzeba zachowania rybackiego dziedzictwa kulturowego** Bielskiej Krainy,
  - ⇒ **potrzeba wzmacniania tożsamości** lokalnej oraz wykorzystania zasobów kulturowych do **wsparcia gospodarki rybackiej,**
- turystyka i rekreacja:
  - ⇒ **potrzeba** zapewnienia **infrastruktury i usług turystyczno-rekreacyjnych,** które byłyby adekwatne do oczekiwań potencjalnych klientów produktów rybackich**, a jednocześnie pozytywnie wpływały na dobrostan społeczny sektora rybackiego,**
- wzrost konkurencyjności podmiotów sektora rybackiego:
  - ⇒ **potrzeba realizacji operacji pozwalających na wzrost i dywersyfikację dochodów rybaków,**
  - ⇒ **potrzeba poprawy dostępu** do nowoczesnych technologii i praktyk w zakresie produkcji rybackiej.

W oparciu o dotychczasowe doświadczenia współpracy z sektorem rybackim na terenie Bielskiej Krainy wskazać można również jedną **potrzebę horyzontalną**, która odnosi się do każdego z ww. kierunków interwencji. Tą potrzebą jest **zapewnienie inspiracji rozwojowej dla rybaków**, którzy poprzez kontakt z innymi przedstawicielami swojego środowiska uzyskiwaliby potwierdzenie opłacalności prowadzenia działań zwiększających ich konkurencyjność.

V. OKREŚLENIE CELÓW LSR I ŚRODKÓW SŁUŻĄCYCH DO ICH OSIĄGNIĘCIA, W TYM OPERACJE PLANOWANE DO WSPARCIA

Rozwój wymaga konsekwencji w działaniu. Według badań od 67% do 90% strategii[5] nie jest skutecznie realizowanych, co potwierdza, że realizujące je podmioty napotykają na poważne trudności w przekształcaniu swoich planów strategicznych w rzeczywistość. Jednym z głównych powodów tej sytuacji jest właśnie brak konsekwencji w realizacji wyznaczonych celów. Zmiany w otoczeniu organizacji, a także zmiany wewnętrzne (np.: kadrowe) powodują zmianę kierunku działania. Organizacja angażuje swoje zasoby w coraz to nowe cele i w rezultacie nie jest w stanie doprowadzić do skutecznej zmiany rzeczywistości. Mając świadomość tych wyzwań, RLGD Bielska Kraina kładzie bardzo duży nacisk na determinację i konsekwencję w działaniu. Już od początków swojej działalności (2010) stowarzyszenie stara się doprowadzić do poprawy sytuacji w obszarach zidentyfikowanych jako najbardziej problematyczne (potrzeby), wykorzystując w tym celu swoje zasoby (potencjał). Zakres podejmowanych działań determinowany jest przez wielkość dostępnych środków finansowych. Stąd, skala i zakres działania RLGD zmieniały się wraz ze zmianą budżetu. Jednak pomimo tych zmian stowarzyszenie zawsze starało się zachować ciągłość i konsekwencję, weryfikując oczywiście w toku konsultacji społecznych czy przyjęty model interwencji jest wciąż aktualny.

Przeprowadzona w ramach przygotowania LSR diagnoza sytuacji (vide: rozdziały III i IV) potwierdziła zasadność kontynuowania już wcześniej realizowanych działań w odniesieniu do trzech kluczowych potrzeb:

1. Ochrona i wykorzystanie zasobów kulturalnych (zwłaszcza dziedzictwa rybackiego) Bielskiej Krainy,
2. Lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru LSR,
3. Przygotowanie lokalnych przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.

Wszystkie powyższe potrzeby są nie tylko aktualne obecnie, ale jednocześnie stanowią zapewnienie ciągłości działań podejmowanych również w poprzednich strategiach rozwoju. To właśnie ta **konsekwencja w realizacji założonych celów jest podstawowym wyróżnikiem niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju** oraz filozofii działania RLGD Bielska Kraina.

5.1. Cele główne wybrane do realizacji

Wybrane do realizacji cele główne LSR odnoszą się do potrzeb i problemów, które zostały dokładnie zdefiniowane podczas diagnozy i konsultacji społecznych. Jak już to szczegółowo opisano w rozdziale IV niniejszego dokumentu, implementacja Strategii nie jest w stanie rozwiązać wszystkich wyzwań stojących przed Bielską Krainą. Przy wyborze celów zdecydowano więc o koncentracji wysiłku i zasobów na tych obszarach działania, które:

- zostały wskazane w wyniku **konsultacji społecznych** jako najistotniejsze **potrzeby**,
- stanowią **najważniejszy potencjał** i **wyróżnik obszaru**,
- pozwalają na najlepsze wykorzystanie szans rozwojowych przez **zapewnienie ciągłości** podejmowanych dotychczas działań.

Konsekwencją przeprowadzonych diagnoz, konsultacji społecznych i analiz eksperckich było określenie najważniejszych potrzeb wymagających interwencji w ramach LSR. W odniesieniu do tych właśnie potrzeb określono **trzy priorytetowe cele główne** (3, 4 oraz 5 cel z Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i wypłaty pomocy finansowej na realizację operacji w ramach Priorytetu 3. Sprzyjanie zrównoważonej niebieskiej gospodarce na obszarach przybrzeżnych, wyspiarskich i śródlądowych oraz wspieranie rozwoju społeczności rybackich i sektora akwakultury objętego programem Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021–2027 (Dz. U. poz. 2655), a także jeden cel dodatkowy związany z projektami współpracy (cel 6).

[5] Michael Mankins and Richard Steele, "Turning Great Strategy into Great Performance," Harvard Business Review, July-August 2005. Robert S. Kaplan, David P. Norton, "The Strategy-Focused Organization," 2000.

Tabela 19. Zdiagnozowane potrzeby i odpowiadające im trzy priorytetowe cele główne.

Cele główne	Potrzeby obszaru LSR
Cel nr 3: Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej	**Ochrona i zachowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego Bielskiej Krainy**: Rybackie dziedzictwo kulturowe w dużej mierze stanowi o unikalności Bielskiej Krainy. Zmiany społeczne i ekonomiczne na obszarze LSR w coraz większym stopniu przyczyniają się jednak do zanikania lokalnych tradycji, historii i zwyczajów. Dlatego właśnie wprowadzenie do strategii celu, który koncentruje się na ich ochronie, jest nie tylko kontynuacją działań rozpoczętych już wcześniej przez RLGD, ale również stanowi odpowiedź na potrzeby artykułowane przez społeczność rybacką. **Wzmacnianie tożsamości lokalnej** Wyniki konsultacji społecznych potwierdzają, że przynależność do obszarów rybackich stanowi ważny składnik lokalnej tożsamości. Co, ciekawe odnosi się to nie tylko do sektora rybackiego, ale również pozostałych mieszkańców. Tym samym, promowanie i rozwijanie rybackiego dziedzictwa kulturowego stanowi ważny czynnik budowania silnej tożsamości lokalnej. Mieszkańcy będą czuć większą dumę ze swojego pochodzenia i dziedzictwa, co z kolei może prowadzić do większego zaangażowania społeczności w lokalne inicjatywy. **Wsparcie dla lokalnej gospodarki rybackiej** Dotychczasowe doświadczenia RLGD potwierdzają, że promowanie tradycji, dziedzictwa i zawodów branży rybackiej przyczynia się do wzrostu zainteresowania lokalnymi produktami rybackimi, a w rezultacie wspiera lokalną gospodarkę. Obecnie, produkty żywnościowe (w tym rybackie) konkurują nie tylko jakością i ceną, ale również swoim wizerunkiem. Produkt kojarzony z pewną opowieścią i miejscem ma dużo większy potencjał marketingowy. W tym kontekście, kluczową potrzebą sektora rybackiego jest skuteczne wykorzystanie tradycji rybackich w promocji lokalnych produktów. **Rozwój turystyki** Dziedzictwo kulturowe i tradycje mogą stać się atrakcją turystyczną Bielskiej Krainy. Promowanie tych aspektów może przyciągnąć turystów, co przyniesie korzyści ekonomiczne poprzez zwiększenie liczby odwiedzin, wydatków turystów i rozwój infrastruktury turystycznej. Stanowi to dużą szansę, a jednocześnie potrzebę rozwojową umożliwiającą dywersyfikację dochodów sektora rybackiego. **Zwiększenie atrakcyjności pracy w branży rybackiej** Pilną potrzebą obszaru LSR jest zwiększenie atrakcyjności pracy w branży rybackiej. Trud i ciężka praca fizyczna kojarzona z zawodem rybaka jest czynnikiem negatywnie oddziaływującym na zainteresowanie tym zawodem. Zrównoważenie tego negatywnego zjawiska może się dokonać poprzez wykorzystanie odwołania do atrakcyjnych elementów kulturowych związanych z dziedzictwem rybackim. **Zwiększenie innowacyjności sektora rybackiego** To swojego rodzaju paradoks, ale integracja tradycji z nowoczesnymi technologiami i praktykami prowadzi do innowacyjnych rozwiązań w branży rybackiej. Promowanie tego połączenia może zwiększyć konkurencyjność lokalnych produktów na rynku krajowym i międzynarodowym.
Cel nr 4: Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich	**Infrastruktura i usługi turystyczno-rekreacyjne adekwatne do oczekiwań** Rozwój gospodarczy, a także szereg inwestycji zrealizowanych z środków UE przyczyniły się do skokowego wzrostu jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w Polsce. Oznacza to, że poziom oczekiwań mieszkańców oraz turystów również zdecydowanie wzrósł. Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy wymaga zatem dostosowania zlokalizowanej na jej terenie infrastruktury do nowych, wyższych oczekiwań. Potrzeba zapewnienia konkurencyjnej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej łączy się jednocześnie z potrzebą zwiększenia popytu na lokalne produkty rybackie i zachęcenia potencjalnych nabywców tych produktów do

Cele główne	Potrzeby obszaru LSR
	odwiedzenia Bielskiej Krainy. To może prowadzić do większego napływu turystów, co z kolei generuje dodatkowe dochody i wzmacnia lokalną gospodarkę. **Atrakcyjne miejsca zamieszkania i pracy** Warunki przyrodnicze Bielskiej Krainy stwarzają bardzo duże możliwości w zakresie oferowania atrakcyjnych miejsc zamieszkania i pracy. Dzięki temu możliwe jest zaspokojenie podstawowej potrzeby mieszkańców, w tym rybaków, życia w atrakcyjnym miejscu. Zaspokojenie tej potrzeby może w dużym stopniu przyczynić się do rozwiązania problemu braku rąk do pracy w sektorze rybackim. Poza tym, stanowi to również odpowiedź na potrzebę zwiększenia lokalnego popytu na produkty rybackie. **Wzmacnianie więzi lokalnej społeczności** Wyższy poziom życia sprzyja tworzeniu silnych i zintegrowanych społeczności. Inwestycje w kulturę, sport lub rekreację poprawi jakość życia i zwiększy poczucie przynależności oraz solidarności wśród mieszkańców. To z kolei może przyczynić się do aktywizacji społecznej mieszkańców – kolejnej potrzeby zgłaszanej konsekwentnie od wielu lat podczas konsultacji społecznych. **Wsparcie dzieci i młodzieży** O jakości życia na danym obszarze decyduje w dużej mierze oferta edukacyjna i kulturalna dla dzieci i młodzieży. Jak wynika z konsultacji społecznych jest to ważny czynnik wpływający na decyzję o wyborze miejsca zamieszkania i pracy. Zaspokojenie tej potrzeby jest jednym z kluczowych obszarów aktywności RLGD od momentu powstania stowarzyszenia.
Cel nr 5: Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości	**Poprawa dochodowości produkcji rybackiej** Niska dochodowość produkcji rybackiej nie tylko wpływa negatywnie na konkurencyjność lokalnych producentów, ale również skutecznie uniemożliwia realizację inwestycji. Dodatkowo, niska dochodowość stanowi istotny czynnik zniechęcający młodych rybaków do podejmowania działalności w tej branży. Nie tylko rozwój, ale nawet przetrwanie rybactwa na terenie LSR wymaga więc poprawy dochodowości produkcji. W tym celu, konieczne są zmiany w zakresie m.in. produkcji, zarządzania, dystrybucji, marketingu. **Zapewnienie dostępu do nowoczesnych technologii i praktyk** Poprawa sytuacji ekonomicznej sektora rybackiego oraz sprostanie oczekiwaniom klientów w zakresie wysokiej jakości produktów wymaga wprowadzenia innowacyjnych metod przetwarzania i dystrybucji ryb. To z kolei doprowadzi do zwiększenia efektywności produkcji i redukcji kosztów. **Dywersyfikacja produkcji rybackiej** Jedną z kluczowych potrzeb zgłaszanych przez rybaków jest konieczność uniezależnienia się od ograniczeń wynikających z sezonowości (Boże Narodzenie) i małej dywersyfikacji produkcji (karp). Pomimo pewnych sukcesów wynikających z dotychczasowych działań w tym zakresie (hodowla pstrąga) wciąż jeszcze potrzebne jest dalsze wsparcie dotyczące dywersyfikacji produkcji rybackiej. **Dywersyfikacja dochodów** Relatywnie niska dochodowość lokalnych przedsiębiorstw związana jest w dużej mierze z niedostatecznym wykorzystaniem możliwości wynikających z dywersyfikacji dochodów.

Cele główne	Potrzeby obszaru LSR
	Ograniczenie się tylko do jednej grupy produktów ma poważne konsekwencje, zwłaszcza w sytuacji nagłych zdarzeń ograniczających popyt (vide: pandemia) lub podaż (vide: choroby ryb). Odpowiedzią na ten problem byłoby zapewnienie rybakom możliwości prowadzenia działalności gospodarczej poza podstawową produkcją rybacką, np. w obszarze turystyki. **Zwiększenie rozpoznawalności lokalnych produktów rybackich** O wielkości i trwałości popytu na lokalne produkty w dużej mierze decyduje ich rozpoznawalność i lojalność klientów. Zapewnienie obu tych elementów wymaga świadomych i konsekwentnych działań w obszarze marketingu i dystrybucji. Przeprowadzona podczas konsultacji społecznych diagnoza sytuacji wskazuje na potrzebę poprawy sytuacji w tym zakresie.
Cel nr 6: Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację celów RLGD, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym	**Inspirowanie do rozwoju** Nic tak nie pociąga jak dobry przykład. Dotychczasowe doświadczenia RLGD potwierdzają, że udział w projektach współpracy może być znakomitym impulsem do rozwoju, nowych inwestycji, a nawet dywersyfikacji produkcji. **Budowanie relacji biznesowych** Prowadzenie projektów współpracy daje niepowtarzalną okazję do nawiązywania relacji biznesowych dla członków społeczności rybackiej z terenu LSR. Dla wielu, zwłaszcza mniejszych, przedstawicieli sektora rybackiego udział w organizowanych przez RLGD inicjatywach to jedyna okazja do kontaktu z rybakami z innych regionów Polski lub Europy. **Budowanie relacji w ramach lokalnej społeczności** Udział w projektach współpracy to nie tylko możliwość kontaktu z partnerami z innych regionów, ale również możliwość do intensyfikacji relacji z podmiotami z własnego terenu. Jak potwierdziły to wcześniej realizowane projekty współpracy, wspólne wyjazdy stanowią znakomity środek do integracji lokalnej społeczności rybaków.

Źródło: Opracowanie RLGD.

5.2. Cele uzupełniające wybrane do realizacji

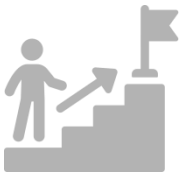

Podobnie jak w przypadku celów głównych również w odniesieniu do celów uzupełniających zdecydowano o konieczności koncentracji wysiłku i zasobów. Ograniczone środki finansowe oraz wielość potrzeb zdecydowały o wyborze takich celów uzupełniających, które spełniałyby następujące kryteria:

- są odpowiedzią na najważniejsze **potrzeby rozwojowe** wskazane trakcie konsultacji społecznych,
- dają największą szansę rozwojową w kontekście **potencjału lokalnego**,
- stanowić będą **kontynuację działań** rozwojowych realizowanych również w poprzednich LSR.

Każdy z wybranych do realizacji i wskazanych poniżej celów uzupełniających spełnia ww. kryteria, a tym samym najpełniej przyczynia się do rozwoju Bielskiej Krainy.

Tabela 20. Wybrane do realizacji cele uzupełniające w ramach trzech priorytetowych celów głównych.

Cele główne	Cele uzupełniające
Cel nr 3: Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej	a) inwestycje lub działania związane z kultywowaniem lub promowaniem historii lokalnej społeczności rybackiej lub obszaru rybackiego, w tym budowę i modernizację izb pamięci i muzeów lub budowę ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych, b) promowanie roli, jaką w społeczności odgrywa sektor rybacki, oraz działania promocyjne i edukacyjne dotyczące zawodów branży rybackiej, w tym edukację lub szkolenia osób młodych lub zainteresowanych tymi zawodami, c) działania informacyjne lub promocyjne upowszechniające wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego lokalnej społeczności, tradycji rybackich lub obszaru rybackiego, d) działania informacyjne lub promocyjne upowszechniające wiedzę o obszarze rybackim jako atrakcyjnym miejscu turystycznym, e) działania informacyjne lub promocyjne dotyczące produktów rybnych z miejscowej produkcji rybackiej lub lokalnych tradycji kulinarnych.
Cel nr 4: Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich	a) inwestycje lub działania związane z tworzeniem lub poprawą infrastruktury lokalnej, w tym infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i zielonej, b) inwestycje lub działania wpływające na poprawę usług dla społeczności lokalnej lub turystów, c) inwestycje lub działania wpływające na dobrostan społeczny, dobrostan kulturowy lub poprawę jakości życia społeczności lokalnej, e) wsparcie dzieci lub młodzieży, w tym dzieci lub młodzieży z trudnościami, przez udział w programach edukacyjnych lub szkoleniowych.
Cel nr 5: Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości	a) wspieranie podmiotów sektora rybackiego w zakresie dywersyfikacji źródeł dochodów lub przekwalifikowania, d) wspieranie zrównoważonej lub innowacyjnej produkcji rybackiej przez rozwijanie produkcji, zarządzania, planowania biznesowego, marketingu, wzmacniania krótkich łańcuchów dostaw lub logistyki, e) wspieranie tradycyjnych technik wytwórczych lub tradycyjnych usług na obszarze realizacji LSR, f) działania na rzecz opracowywania nowych produktów rybnych oraz poprawę wartości i jakości produktów rybnych istniejących na rynku, g) działania wspierające produkcję lokalnej żywności, w tym utrzymanie jej jakości, promowanie, wzmacnianie krótkich łańcuchów dostaw lub informowanie konsumentów o jakości i dostępności tej żywności, i) wspieranie rozwoju turystyki przyjaznej środowisku naturalnemu lub opartej o tradycje i dziedzictwo kulturowe obszarów rybackich.
Cel nr 6: Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację celów RLGD, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym	Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację przez RLGD wybranych do realizacji celów głównych, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym.

Źródło: Opracowanie RLGD.

5.3. Środki służące do osiągnięcia poszczególnych celów głównych i uzupełniających, w tym operacje planowane do wsparcia

Jak to już podkreślono na początku tego rozdziału, konsekwencja i kontynuacja zainicjowanych w poprzednich latach działań jest podstawowym wyróżnikiem niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju. Ta sama filozofia odnosi się również do stosowanych przez RLGD metod komunikacji. Potencjalni beneficjenci, a zwłaszcza rybacy jako podstawowa grupa docelowa, zostali na przestrzeni ostatnich lat przyzwyczajeni do pewnego modelu wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Jednym z kluczowych elementów tego modelu jest oparcie się o tzw. „przedsięwzięcia", czyli spójne tematycznie i przedmiotowo grupy operacji. W trosce o zapewnienie jasnego i jednoznacznego komunikatu dla potencjalnych wnioskodawców zdecydowano więc o wykorzystaniu kluczowych elementów dotychczasowego modelu również w przyszłości. W tym celu operacje zostały pogrupowane w przedstawione poniżej cztery przedsięwzięcia, które stanowią kontynuację już wcześniej realizowanych działań w odniesieniu do trzech kluczowych potrzeb:

1. Ochrona i wykorzystanie zasobów kulturalnych (zwłaszcza dziedzictwa rybackiego) Bielskiej Krainy,
2. Lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru LSR,
3. Przygotowanie lokalnych przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.

Rysunek 7. Przedsięwzięcia służące do osiągnięcia celów głównych i uzupełniających

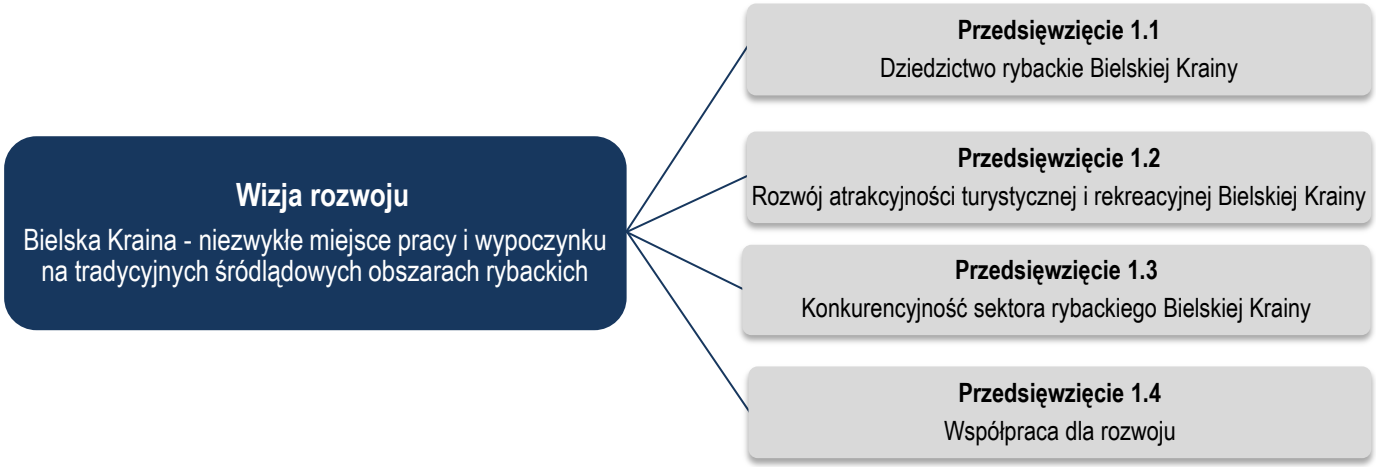

Źródło: Opracowanie RLGD.

Należy jednocześnie podkreślić, że każde z przedsięwzięć odpowiada tylko jednemu celowi głównemu. Takie podejście pozwala na zapewnienie spójności działań z kierunkami interwencji określonymi w „Rozporządzeniu MRiRW", a jednocześnie zdecydowanie ułatwia zrozumienie przyjętego modelu interwencji potencjalnym wnioskodawcom. Powiązania poszczególnych przedsięwzięć z celami głównymi przedstawia poniższa tabela, przy czym jako trzy priorytetowe (w kontekście oceny LSR) należy uznać P 1.1, P 1.2 oraz P 1.3.

Tabela 21. Priorytet i powiązanie przedsięwzięcia z celem głównym.

Cele główne	Przedsięwzięcia	Priorytet celu
Cel nr 3: **Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej**	**Przedsięwzięcie 1.1** Dziedzictwo rybackie Bielskiej Krainy	1 z 3 celów priorytetowych
Cel nr 4: **Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich**	**Przedsięwzięcie 1.2** Rozwój atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Bielskiej Krainy	1 z 3 celów priorytetowych

Cele główne	Przedsięwzięcia	Priorytet celu
Cel nr 5: **Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości**	**Przedsięwzięcie 1.3** Konkurencyjność sektora rybackiego Bielskiej Krainy	1 z 3 celów priorytetowych
Cel nr 6: **Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację celów RLGD, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym**	**Przedsięwzięcie 1.4** Współpraca dla rozwoju	4-ty w kolejności cel LSR

Źródło: Opracowanie RLGD.

Oparty o wskazane powyżej cztery przedsięwzięcia model interwencji uwzględnia również zidentyfikowane podczas prac nad LSR kluczowe **potencjały obszaru** oraz **potrzeby rozwojowe**. Szczegółowe informacje na temat przedstawiono przy opisie każdego z przedsięwzięć.

Przedsięwzięcie 1.1 *Dziedzictwo rybackie Bielskiej Krainy*

Alokacja: 364 000,00 euro, w tym 50 000,00 euro projekty własne
Typy operacji: Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe, projekty własne.
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celu głównego 3: *Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej*

Warunki przyznania pomocy finansowej

- **Intensywność wsparcia:**
  - ⇒ **50% kosztów kwalifikowalnych,**
  - ⇒ **100% kosztów kwalifikowalnych** - w przypadku gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139,
  - ⇒ **200 000 zł** na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3,
  - ⇒ **600 000 zł** na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie celu głównego numer 3 *Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich (…)*.Zakres przedmiotowy operacji będzie spójny z celami uzupełniającymi określonymi w podrozdziale 5.2.

Beneficjentami bezpośrednimi przedsięwzięcia będą:

- rybacy,
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych,
- osoby władające obwodem rybackim,
- organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów,
- jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne,
- organizacje pozarządowe,
- RLGD Bielska Kraina.

- **Zakres wsparcia, przykłady:**

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie par. 3 ust. 3 pkt. a, b, c, d, e „Rozporządzenia MRiRW". * m.in.:

1. Budowa lub modernizacja centrów informacyjnych, izb pamięci i muzeów poświęconych dziedzictwu kulturowemu obszarów rybackich, gdzie turyści mogą dowiedzieć się więcej o historii, tradycjach i kulturze lokalnej społeczności rybackiej, itp.
2. Tworzenie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych, itp.
3. Inwestycje w interaktywne wystawy, itp.
4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych w ramach szkoleń, warsztatów i konferencji branżowych dla sektora rybackiego itp.
5. Organizacja wizyt studyjnych w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, itp.
6. Działania edukacyjne oraz szkoleniowe mające na celu zapewnienie wymiany pokoleniowej w rybactwie, itp.
7. Promowanie zawodu rybaka np. poprzez organizację w placówkach szkolno-przedszkolnych spotkań z rybakiem, itp.
8. Propagowanie wiedzy o lokalnych zasobach kulturowo-przyrodniczych związanych m.in. z branżą rybacką.
9. Oznakowanie i promocja produktów lokalnych, itp.
10. Opracowanie Marki Lokalnej Bielskiej Krainy opartej na produktach rybnych i walorach turystycznych obszarów rybackich.
11. Działania aktywizujące lokalne społeczności, itp.
12. Organizacja zawodów wędkarskich, turniejów, działań edukacyjnych.
13. Promowanie ekoturystyki, która łączy doświadczenia związane z rybołówstwem z edukacją ekologiczną i ochroną przyrody. Edukacja ekologiczna, inicjatywy ekologiczne, takie jak sprzątanie brzegów stawu, itp.
14. Zakładanie oraz prowadzenie stron i portali internetowych poświęconych turystyce, lokalnej kulturze i produktom lokalnym.
15. Wydawanie publikacji, folderów poświęconych turystyce, lokalnej kulturze i produktom lokalnym.
16. Zakup towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycyjnych zawodów lub tradycji społeczności lokalnych, w tym kulinarnych.
17. Promocja i organizacja lokalnej twórczości kulturalnej.
18. Działania z zakresu spójnej wizualizacji (oznakowania) produktów i samego terenu LSR.
19. Oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.
20. Przygotowanie lokalnych przewodników.
21. Organizowanie wydarzeń, imprez, festiwali, jarmarków, warsztatów kulinarnych i pokazów gotowania z wykorzystaniem lokalnych produktów rybnych, które celebrują lokalne tradycje rybackie i kulinarne, itp.

Wyżej wymienione działania są jedynie przykładami, zakres wsparcia jest katalogiem otwartym, **o ile zachowa zgodność z aktualnymi wymogami prawa oraz spójność z określonym w LSR kierunkiem interwencji.**

Uzasadnienie P 1.1:

Rybackie dziedzictwo kulturowe to podstawowy, poza kwestiami ekonomicznymi, czynnik stanowiący o spójności obszaru LSR. Wielowiekowa historia hodowli ryb na tych terenach, a także związane z nimi zwyczaje i tradycje, stanowią o bogactwie Bielskiej Krainy oraz tożsamości znacznej części jej mieszkańców. Utrzymanie tego stanu rzeczy, zwłaszcza w odniesieniu do ludzi młodych, wymaga jednak konsekwentnych działań w zakresie promowania i rozwijania dziedzictwa rybackiego. RLGD Bielska Kraina prowadzi tego typu działania już od 2010 roku, a ich rezultaty potwierdzają zasadność aktywności w tym zakresie.

Zasadność realizacji P 1.1 sprowadzić można do dwóch głównych obszarów. Po pierwsze, pozwolą one na ochronę i zachowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego Bielskiej Krainy. Jest to wskazane nie tylko ze względu na swego rodzaju zobowiązanie wobec pokoleń rybaków, którzy już odeszli, ale także istotny czynnik aktualnie wzmacniający lokalną tożsamość. Wnioski wynikające z konsultacji społecznych wskazują, że czynnik tożsamościowy może wpłynąć pozytywnie na zwiększenie atrakcyjności pracy w branży rybackiej. Po drugie natomiast, tradycje i rybackie dziedzictwo kulturowe powinno pozytywnie wpłynąć na rozpoznawalność lokalnych produktów i lojalność konsumentów. Nie bez znaczenia jest również możliwość zwiększenia liczby turystów odwiedzających Bielską Krainę, a tym samym stworzenie możliwości dywersyfikacji dochodów sektora rybackiego. W tym kontekście, zasoby kulturowe stanowić będą znakomite uzupełnienie potencjału wynikającego z zasobów przyrodniczych i znakomitej lokalizacji Bielskiej Krainy.

Realizacja projektów konkursowych przewidzianych w ramach tego przedsięwzięcia pozwoli na dotarcie do szerokiej grupy potencjalnych wnioskodawców, a jednocześnie umożliwi wybór tych operacji, które w najbardziej optymalny sposób przyczynią się do realizacji założonych celów. Uzupełnieniem projektów konkursowych będą również projekty własne, których realizacja pozwoli wykorzystać pozycję RLGD w środowisku rybackim, a także jego potencjał organizacyjny.

Realizacja projektów własnych pozwoli również na wykorzystanie efektu synergii z innymi równoległymi działaniami podejmowanymi przez RLGD.

Potencjał obszaru

Kluczowym potencjałem obszaru LSR w kontekście Przedsięwzięcia 1.1 jest przede wszystkim wielowiekowe **dziedzictwo i tradycje rybackie** oraz **znakomita lokalizacja** umożliwiająca dotarcie do dużej grupy potencjalnych odbiorców, a także:

- wielowiekowe tradycje hodowli wysokiej jakości ryb (w tym związek z osobą A. Gasha),
- interesujące obiekty turystyczne (m.in. Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej, liczne zabytki architektury sakralnej, Zamek w Grodźcu),
- duże i znane wydarzenia kulturalne (Święto Karpia Polskiego, Wilamowskie Śmiergusty, Jarmarki Bożonarodzeniowe itd.),
- aktywne środowisko kulturalne i pozarządowe stanowiące dobrą bazę dla inicjatyw społeczno-kulturalnych,
- wpisane na listę produktów tradycyjnych dwa gatunki ryb „Bestwiński Karp Królewski" i „Pstrąg Górski",
- unikalna kultura Wilamowic (z własnym językiem - flamandzkim),
- lokalizacja w pobliżu uznanych destynacji turystycznych (m.in.: Beskid Śląski, Bielsko-Biała, Ustroń, Cieszyn),
- bezpośrednie sąsiedztwo z Czechami, Słowacją,
- bliskość aglomeracji śląskiej, Dolnego Śląska i Opolszczyzny,
- bardzo dobre położenie na szlaku głównych dróg komunikacyjnych oraz w pobliżu trzech lotnisk międzynarodowych umożliwia łatwy dojazd turystów.

Potrzeby rozwojowe

Zgodnie ze szczegółowym opisem przedstawionym w podrozdziale 5.1 do najważniejszych potrzeb rozwojowych należą:

- ochrona i zachowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego Bielskiej Krainy,
- wzmacnianie tożsamości lokalnej,
- wsparcie dla lokalnej gospodarki rybackiej,
- rozwój turystyki,
- zwiększenie atrakcyjności pracy w branży rybackiej,
- zwiększenie innowacyjności sektora rybackiego.

Przedsięwzięcie 1.2 ***Rozwój atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Bielskiej Krainy***

Alokacja: 1 070 000,00euro, w tym 50 000,00 euro na projekty własne
Typy operacji: Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe, projekty własne.
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celu głównego 4: ***Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich***

Warunki przyznania pomocy finansowej

- **Intensywność wsparcia:**
  - ⇒ **50% kosztów kwalifikowalnych,**
  - ⇒ **100% kosztów kwalifikowalnych -** w przypadku gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139,
  - ⇒ **200 000 zł** na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4,
  - ⇒ **600 000 zł** na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie celu głównego numer 4: *Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich*. Zakres przedmiotowy operacji będzie spójny z celami uzupełniającymi określonymi

w podrozdziale 5.2.

Beneficjentami bezpośrednimi przedsięwzięcia będą:

- rybacy,
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR zwłaszcza w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych,
- osoby władające obwodem rybackim,
- organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów,
- jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne,
- organizacje pozarządowe,
- RLGD Bielska Kraina.

- **Zakres wsparcia, przykłady:**

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie par. 3 ust. 4 pkt. a, b, c, e "Rozporządzenia MRiRW" m.in.:

1. Tworzenie miejsc wypoczynkowych, biwakowych, punktów widokowych i innej małej infrastruktury turystycznej.
2. Budowa, rozbudowa, przebudowa, remont publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych i rekreacyjnych, np.: ścieżki rowerowe i edukacyjne, szlaki turystyczne i kajakowe, tereny biwakowe, punkty widokowe, szlaki wodne, rowerowe, place zabaw i siłownie zewnętrzne z zadaszonymi miejscami grillowymi, amfiteatry plenerowe, tężnie, infokioski, itp.
3. Zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych na cele turystyczne, itp.
4. Budowa, rozbudowa, przebudowa, remont infrastruktury turystycznej przy zbiornikach wodnych, ciekach naturalnych, wyrobiskach pożwirowych wraz z tworzeniem miejsc wypoczynku na tych obszarach oraz zagospodarowaniem tych obszarów w celach turystycznych m.in. poprzez tworzenie kąpielisk wraz z elementami infrastruktury turystycznej np. podesty, plaże, boiska do sportów plażowych, itp.
5. Zakup wyposażenia do ogólnodostępnych i niekomercyjnych obiektów turystycznych i rekreacyjnych, itp.
6. Likwidacja barier architektonicznych w obiektach turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, itp.
7. Zakładanie nowych parków miejskich i ogrodów botanicznych lub modernizacja istniejących terenów zielonych, w tym wprowadzenie ścieżek spacerowych, stref wypoczynku i placów zabaw, itp.
8. Tworzenie przestrzeni do uprawy roślin przez mieszkańców, co sprzyja integracji społecznej i edukacji ekologicznej, itp.
9. Przekształcanie zdegradowanych lub zaniedbanych obszarów w przestrzenie zielone, dostępne dla mieszkańców, itp.
10. Tworzenie i modernizacja bazy gastronomicznej i noclegowej opartej na współpracy z lokalnymi rybakami, itp.
11. Obiekty okołoturystyczne (np.: wypożyczalnie sprzętu turystycznego), itp.
12. Rękodzielnictwo i rzemiosło, itp.
13. Przetwórstwo rolno-spożywcze, itp.
14. Inwestycje w targowiska, sklepy z pamiątkami i restauracje, które promują lokalne produkty rybne, rękodzieło oraz tradycyjne wyroby, wspierając jednocześnie lokalną gospodarkę, itp.
15. Organizacja warsztatów dla dzieci i młodzieży w tym dzieci lub młodzieży z trudnościami np. na gospodarstwach rybackich lub innych atrakcji turystycznych zwiazanych z gospodarką rybacką, itp.
16. Lekcje żywej przyrody w placówkach oświatowych, itp.
17. Edukacja proekologiczna, itp.
18. Organizacja akcji sprzątania ziemi np. sprzątanie brzegów stawów, itd.

Wyżej wymienione działania są jedynie przykładami, zakres wsparcia jest katalogiem otwartym, **o ile zachowa zgodność z aktualnymi wymogami prawa oraz spójność z określonym w LSR kierunkiem interwencji.**

Uzasadnienie

Wyniki wszystkich analiz oraz konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach przygotowania strategii jednoznacznie potwierdzają, że kluczowym potencjałem obszaru LSR są jego zasoby przyrodnicze i lokalizacja umożliwiająca rozwój turystyki. Wykorzystanie tego potencjału wymaga jednak konsekwentnych działań w zakresie rozwoju infrastruktury i usług. Jest to szczególnie istotne w kontekście dużej konkurencji ościennych destynacji turystycznych, również tych w Czechach i Słowacji. Warto jednocześnie zauważyć, że działania planowane w tym przedsięwzięciu będą miały również bardzo duży wpływ na dochody sektora rybackiego. Konkurencyjna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna pozwoli bowiem na zwiększenie ruchu turystycznego i przyczyni się do poprawy popytu na lokalne produkty rybackie oraz usługi świadczone przez rybaków.

Pozytywne efekty planowanych działań w kontekście rozwoju turystyki będą nie mniej istotne niż skutki dla mieszkańców, w tym również przedstawicieli sektora rybackiego. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej przyczyni się do poprawy warunków życia na obszarze Bielskiej Krainy. Jak potwierdzają to już dotychczasowe doświadczenia z realizacji poprzednich LSR, inwestycje w kulturę, sport lub rekreację nie tylko poprawiają jakość życia, ale również zwiększają poczucie związku z obszarem oraz solidarność wśród mieszkańców. W ramach planowanych działań istotne miejsce mają również operacje dotyczące programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży. Jak wynika z konsultacji społecznych jest to ważny czynnik wpływający na decyzję o wyborze miejsca zamieszkania i pracy. Warto jednocześnie podkreślić synergię tego typu działań z operacjami planowanymi w ramach Przedsięwzięcia 1.1, a polegającymi m.in. na działaniach informacyjnych i upowszechniających wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego oraz tradycji rybackich.

Realizacja projektów konkursowych przewidzianych w ramach tego przedsięwzięcia pozwoli na dotarcie do szerokiej grupy potencjalnych wnioskodawców, a jednocześnie umożliwi wybór tych operacji, które w najbardziej optymalny sposób przyczynią się do realizacji założonych celów. Uzupełnieniem projektów konkursowych będą również projekty własne, których realizacja pozwoli wykorzystać pozycję RLGD w środowisku rybackim, a także jego potencjał organizacyjny.

Realizacja projektów własnych pozwoli również na wykorzystanie efektu synergii z innymi równoległymi działaniami podejmowanymi przez RLGD.

Potencjał obszaru

Kluczowym potencjałem obszaru LSR w kontekście Przedsięwzięcia 1.2 są przede wszystkim **unikalne zasoby przyrodnicze** i **kulturowe** oraz **znakomita lokalizacja** umożliwiająca dotarcie do dużej grupy potencjalnych odbiorców, a także:

- bardzo dobre warunki przyrodnicze sprzyjające rozwijaniu agro- i aquaturystyki, oraz turystyki sportowej,
- teren znany z walorów turystycznych i zdrojowych - tradycyjna baza turystyczna mieszkańców Śląska,
- położenie w Euroregionie Beskidy oraz na Śląsku Cieszyńskim,
- obiekty noclegowe wysokiej klasy,
- Bielska Kraina, jako część Szlaku Karpia,
- obiekty turystyczne (m.in. Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej, zabytki architektury sakralnej, Zamek w Grodźcu),
- lokalizacja w pobliżu uznanych destynacji turystycznych (m.in.: Czechy, Beskid Śląski, Bielsko-Biała, Ustroń, Cieszyn),
- bliskość aglomeracji śląskiej, Dolnego Śląska i Opolszczyzny, a także Czech i Słowacji,
- bardzo dobre położenie na szlaku głównych dróg komunikacyjnych oraz w pobliżu trzech lotnisk międzynarodowych umożliwia łatwy dojazd turystów.

Potrzeby rozwojowe:

Zgodnie ze szczegółowym opisem przedstawionym w podrozdziale 5.1 do najważniejszych potrzeb rozwojowych należą:

- infrastruktura i usługi turystyczno-rekreacyjne adekwatne do oczekiwań,
- atrakcyjne miejsca zamieszkania i pracy,
- wzmacnianie więzi lokalnej społeczności,
- wsparcie dzieci i młodzieży.

Przedsięwzięcie 1.3 ***Konkurencyjność sektora rybackiego Bielskiej Krainy***

Alokacja: 927 600,00 euro
Typy operacji: Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe, projekty grantowe.
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celu głównego 5: ***Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości***

Warunki przyznania pomocy finansowej

- **Intensywność wsparcia:**
  - ⇒ **50% kosztów kwalifikowalnych,**
  - ⇒ **200 000 zł** na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5,
  - ⇒ **600 000 zł** na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję

  Granty:
  - **do 100% tych kosztów,**
  - wartość zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego realizowanego przez grant obiorcę wynosi

  nie mniej niż 5000 zł oraz nie więcej niż 30 000 zł;

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie celu głównego numer 5: *Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki (…)*. Zakres przedmiotowy operacji będzie spójny z celami uzupełniającymi określonymi w podrozdziale 5.2, przy czym warunkiem koniecznym realizacji operacji będzie związek z rozwojem sektora rybackiego.
Beneficjentami bezpośrednimi przedsięwzięcia będą:

- rybacy,
- podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych oraz przetwórstwa i dystrybucji produktów rybnych.

Zakres wsparcia, przykłady:
Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie par. 3 ust. 4 pkt. a, d, e, f, g, i "Rozporządzenia MRiRW" m.in.:

1. Podnoszenie rentowności gospodarstw rybackich przez różnicowanie ich dochodów, itp.
2. Dywersyfikacja działalności rybackiej np. budowa lub modernizacja zakładów przetwórstwa ryb, w tym wędzarni, zakładów konserwowania ryb i produkcji produktów rybnych, itp.
3. Otwarcie restauracji, barów rybnych i food trucków oferujących lokalne specjały rybne, itp.
4. Tworzenie łowisk wędkarskich, itp.
5. Tworzenie atrakcji turystycznych związanych z kulturą i tradycjami rybackimi, takich jak wycieczki edukacyjne, warsztaty kulinarne i pokazy gotowania z wykorzystaniem lokalnych produktów rybnych, itp.
6. Tworzenie zagród edukacyjnych.
7. Budowa obiektów chowu lub hodowli ryb, zakup wyposażenia, sprzętu, maszyn, urządzeń technicznych, nowoczesnych środków transportu niezbędnych do przewozu produktów akwakultury, oraz materiału obsadowego, itp.
8. Zakup sprzętu, maszyn i wyposażenia w ramach działalności rybackiej, itp.
9. Tworzenie i rozwój systemów sprzedaży bezpośredniej produktów rybactwa, itp.
10. Budowa, przebudowa lub remont obiektów służących do prowadzenia działalności rybackiej, itp.
11. Inwestycje w nowe technologie i metody hodowli ryb, itp.
12. Sprzęt do monitoringu, itp.
13. Wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości, w tym w ramach działalności uzupełniającej dochody z rybactwa, jak tworzenie i rozwój turystyki w oparciu o dziedzictwo kulturowe obszarów zależnych od rybactwa, czy działalności związanej z niebieską gospodarką np. rozwój gospodarstw agroturystycznych, które oferują zakwaterowanie, itp.

14. Tworzenie miejsc wypoczynkowych, biwakowych, punktów widokowych i innej małej infrastruktury turystycznej obiektach rybackich, itp.
15. Budowa pomostów, punktów widokowych, czy platformy obserwacyjnej na stawach, itp.
16. Tworzenie ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych, które prowadzą przez obszary o szczególnym znaczeniu ekologicznym lub kulturowym, z tablicami informacyjnymi o lokalnej florze, faunie i dziedzictwie kulturowym w tym zakup sprzętu do obkaszania grobli w celu utrzymania wyznaczonych tras, itp.
17. Rewitalizacja grobli przy akwenach wodnych zapewniająca bezpieczeństwo, funkcjonalność i estetykę otaczającego środowiska w celu poprawy dostępu do infrastruktury rekreacyjnej np.
    a. budowa ścieżek spacerowych, pomostów i punktów widokowych wzdłuż grobli, umożliwiających dostęp turystom i mieszkańcom, itp.
    b. montaż ławek, tablic informacyjnych oraz oświetlenia w celu zwiększenia bezpieczeństwa i komfortu użytkowników, itp.

Wyżej wymienione działania są jedynie przykładami, zakres wsparcia jest katalogiem otwartym, **o ile zachowa zgodność z aktualnymi wymogami prawa oraz spójność z określonym w LSR kierunkiem interwencji.**

Uzasadnienie

Realizacja Przedsięwzięcia 1.3 jest z jednej strony odpowiedzią na zgłaszane podczas konsultacji społecznych opinie o konieczności poprawy konkurencyjności lokalnego sektora rybackiego, a z drugiej strony potwierdzeniem realizacji filozofii działania RLGD Bielska Kraina polegającej na ciągłości w realizacji założonych celów. Wsparcie rybaków w modernizacji ich działalności było celem już w poprzedniej LSR. Efekty tych działań rzeczywiście pozwoliły rybakom z Bielskiej Krainy dużo skuteczniej uczestniczyć na bardzo konkurencyjnym rynku produktów spożywczych. Nie ulega jednak wątpliwości, że modernizacja musi być procesem ciągłym. Wynika to przede wszystkim z dużej dynamiki na rynku żywności. Wyraża się ona zarówno ogromnym postępem technologicznym (choćby w zakresie nowoczesnych metod marketingu i dystrybucji), jak i oczekiwaniami klientów w zakresie podaży nowych wysokiej jakości produktów. Nie bez znaczenia dla podejmowanych działań będzie również możliwość wykorzystania innowacyjnych metod zarządzania, marketingu i logistyki w kontekście odświeżenia tradycyjnych produktów rybackich.

Skutkiem planowanych działań ma być również wzmocnienie sektora rybackiego poprzez poprawę dochodowości produkcji rybackiej. Sposobem na realizację tego celu będzie między innymi zróżnicowanie produkcji zarówno pod względem asortymentu, jak i sezonowości. W ramach niniejszego przedsięwzięcia planowane są także operacje pozwalające na dywersyfikację dochodów rybaków. Będzie to możliwe między innymi poprzez zapewnienie rybakom możliwości prowadzenia działalności gospodarczej poza podstawową produkcją rybacką, np. w obszarze turystyki. W ramach tego przedsięwzięcia w wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych zaplanowano przeprowadzenie konkursów grantowych, które w znacznym stopniu pomogłyby małym gospodarstwom rybackim w modernizacji ich przedsiębiorstw i wyrównania szans rozwojowych w stosunku do większych gospodarstw rybackich, posiadających lepsze możliwości finansowe w zakresie inwestowania.

Realizacja projektów konkursowych przewidzianych w ramach tego przedsięwzięcia pozwoli na dotarcie do szerokiej grupy potencjalnych wnioskodawców, a jednocześnie umożliwi wybór tych operacji, które w najbardziej optymalny sposób przyczynią się do realizacji założonych celów. Uzupełnieniem projektów konkursowych będą również **projekty grantowe,** których realizacja jest ważna dla lokalnych podmiotów nie dysponujących wystarczającym potencjałem finansowym i organizacyjnym. Doświadczenia RLGD z poprzedniego okresu programowania potwierdzają, że tego typu projekty mają duże znaczenie dla aktywizacji społecznej obszaru LSR.

Potencjał obszaru

Kluczowym potencjałem obszaru LSR w kontekście Przedsięwzięcia 1.3 jest przede wszystkim **potencjał produkcyjny** oparty o świetne kompetencje i doświadczenie rybaków oraz **znakomita lokalizacja** umożliwiająca dotarcie do dużej grupy potencjalnych klientów, a także:

- duża liczba gospodarstw rybackich,

- duży rynek zbytu produktów rybnych ze względu na dużą liczbę mieszkańców aglomeracji śląskiej oraz liczne tereny wczasowo-rekreacyjne,
- doświadczeni i dobrze wykwalifikowani rybacy,
- bezpośredni dostęp do wysokiej jakości świeżych lokalnych produktów rybnych, wytwarzanych w sposób tradycyjny,
- rozpoznawalne produkty, w tym dwa wpisane na listę produktów tradycyjnych „Bestwiński Karp Królewski" i „Pstrąg Górski",
- lokalizacja w pobliżu uznanych destynacji turystycznych (m.in.: Beskid Śląski, Bielsko-Biała, Ustroń, Cieszyn),
- bardzo dobre położenie na szlaku głównych dróg komunikacyjnych umożliwia szybką dostawę ryb,
- bezpośrednie sąsiedztwo z Czechami, Słowacją,
- atrakcyjne tereny inwestycyjne.

Potrzeby rozwojowe:

Zgodnie ze szczegółowym opisem przedstawionym w podrozdziale 5.1 do najważniejszych potrzeb rozwojowych należą:

- poprawa dochodowości produkcji rybackiej,
- zapewnienie dostępu do nowoczesnych technologii i praktyk,
- dywersyfikacja produkcji rybackiej,
- dywersyfikacja dochodów,
- zwiększenie rozpoznawalności lokalnych produktów rybackich.

Przedsięwzięcie 1.4 *Współpraca dla rozwoju*

Alokacja: 147 600,00 euro
Typy operacji: Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty współpracy.
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celu głównego 6: *Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację przez RLGD powyższych celów, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym*

Warunki przyznania pomocy finansowej

- **Intensywność wsparcia:**
  - ⇒ **100% kosztów kwalifikowalnych.**

Pomoc przyznawana będzie na zgodne z aktualnymi regulacjami operacje w zakresie celu głównego numer 6: *Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa (…)*. Zakres przedmiotowy operacji będzie spójny z celami uzupełniającymi określonymi w podrozdziale 5.2.

Beneficjentem bezpośrednim przedsięwzięcia będzie:

- RLGD Bielska Kraina.

Uzasadnienie:

Zmiany w systemie dystrybucji, zwłaszcza e-sprzedaż, spowodowały, że produkty rybackie Bielskiej Krainy konkurują z najlepszymi produktami z innych regionów. W konsekwencji, pojawiła się silna presja związana z zapewnieniem wysokiej jakości produktów. Jedyną właściwą odpowiedzią na te zmiany jest rozwój i innowacje (również te czerpiące z tradycji). Jak potwierdzają to dotychczasowe doświadczenia RLGD znakomitym czynnikiem prorozwojowym jest bezpośredni kontakt, przykład i inspiracja ze strony innych rybaków funkcjonujących poza obszarem LSR. Projekty współpracy dają możliwość implementacji nowoczesnych rozwiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i nowoczesnego marketingu. Umożliwiają one czerpanie wiedzy od liderów i ekspertów, którzy odnieśli sukcesy w kluczowych dla sektora

rybackiego obszarach. Ponadto, prowadzenie projektów współpracy umożliwia kontakt biznesowy z partnerami z innych regionów, co w konsekwencji może doprowadzić do dywersyfikacji portfela klientów. Warto jednocześnie podkreślić, że wspólne wyjazdy i działania w ramach takich projektów sprzyjają integracji lokalnej społeczności rybackiej. W efekcie realizacja projektów współpracy prowadzi do konsolidacji lokalnej społeczności oraz budowania jej tożsamości, co jest niezwykle ważne dla długoterminowego rozwoju regionu.

Przewidziany w ramach przedsięwzięcia typ operacji **(projekty współpracy)** pozwolą wykorzystać potencjał związany z pozycją RLGD w środowisku rybackim, a także jego potencjał organizacyjny. Realizacja projektu własnego pozwoli również na wykorzystanie efektu synergii z innymi równoległymi działaniami podejmowanymi przez RLGD.

Potencjał obszaru

Kluczowym potencjałem obszaru LSR w kontekście Przedsięwzięcia 1.4 jest przede wszystkim **potencjał organizacyjny** umożliwiający sprawną realizację projektów współpracy oraz duże **zapotrzebowanie na inspiracje rozwojowe** wśród lokalnych rybaków, a także:

- wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów współpracy,
- bardzo dobre kontakty z przedstawicielami sektora rybackiego z obszaru LSR,
- doświadczona i skuteczna w realizacji projektów, w tym edukacyjno-informacyjnych, Rybacka Lokalna Grupa Działania „Bielska Kraina",
- sieć kontaktów z krajowymi i zagranicznymi RLGD.

Potrzeby rozwojowe

Zgodnie ze szczegółowym opisem przedstawionym w podrozdziale 5.1 do najważniejszych potrzeb rozwojowych należą:

- inspirowanie do rozwoju,
- budowanie relacji biznesowych,
- budowanie relacji w ramach lokalnej społeczności.

Tabela 22. Przedsięwzięcia realizowane w ramach poszczególnych celów.

	Grupy docelowe / beneficjenci	Typ operacji	Warunki finansowe (alokacja / intensywność wsparcia)
Operacje w ramach Celu 3. (Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej)			
Przedsięwzięcie 1.1 Dziedzictwo rybackie Bielskiej Krainy	**Grupa docelowa** (beneficjenci pośredni): • mieszkańcy (zwłaszcza przedstawiciele sektora rybackiego lub podmioty tego sektora, prowadzący działalność na obszarze objętym realizacją LSR lub członkowie ich rodzin, lub ich domownicy), • turyści i konsumenci. **Beneficjenci** (wnioskodawcy): • rybacy, • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych, • osoby władające obwodem rybackim, • organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów, • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne, • organizacje pozarządowe, • RLGD Bielska Kraina.	konkurs, projekt własny	**Alokacja:** 364 000,00 euro **Intensywność wsparcia:** • 50% kosztów kwalifikowalnych, • 100% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139, • 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3, • 600 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.
Operacje w ramach Celu 4. (Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich)			
Przedsięwzięcie 1.2 Rozwój atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Bielskiej Krainy	**Grupa docelowa** (beneficjenci pośredni): • mieszkańcy (zwłaszcza przedstawiciele sektora rybackiego lub podmioty tego sektora, prowadzący działalność na obszarze objętym realizacją LSR lub członkowie ich rodzin, lub ich domownicy), • turyści i konsumenci. **Beneficjenci** (wnioskodawcy): • rybacy, • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w tym zwłaszcza w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych, • osoby władające obwodem rybackim, • organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów, • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne, • organizacje pozarządowe, • RLGD Bielska Kraina.	konkurs, projekt własny	**Alokacja:** 1 070 000,00 euro **Intensywność wsparcia:** • 50% kosztów kwalifikowalnych, • 100% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139, • 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4, • 600 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.

	Grupy docelowe / beneficjenci	Typ operacji	Warunki finansowe (alokacja / intensywność wsparcia)
Operacje w ramach Celu 5. (Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości)			
Przedsięwzięcie 1.3 Konkurencyjność sektora rybackiego Bielskiej Krainy	**Grupa docelowa** (beneficjenci pośredni): • konsumenci (lokalni i spoza obszaru LSR), • przedstawiciele sektora rybackiego lub podmioty tego sektora, prowadzący działalność na obszarze objętym realizacją LSR lub członkowie ich rodzin, lub ich domownicy, • turyści. **Beneficjenci** (wnioskodawcy): • rybacy, • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych oraz przetwórstwa i dystrybucji produktów rybnych.	konkurs, projekt grantowy	**Alokacja:** 927 600,00 euro **Intensywność wsparcia:** • 50% kosztów kwalifikowalnych, • 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5, • 600 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję. Granty: • do 100% tych kosztów, • wartość zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego realizowanego przez grant obiorcę wynosi nie mniej niż 5000 zł oraz nie więcej niż 30 000 zł.
Operacje w ramach Celu 6. (Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację celów RLGD…)			
Przedsięwzięcie 1.4 Współpraca dla rozwoju	**Grupa docelowa** (beneficjenci pośredni): • przedstawiciele sektora rybackiego lub podmioty tego sektora, prowadzący działalność na obszarze objętym realizacją LSR lub członkowie ich rodzin, lub ich domownicy, • mieszkańcy, • turyści, • konsumenci. **Beneficjenci** (wnioskodawcy): • Bielska Kraina.	projekt współpracy	**Alokacja:** 147 600,00 euro **Intensywność wsparcia:** • 100% kosztów kwalifikowalnych.

Źródło: Opracowanie RLGD. RLGD

5.4. Operacje związane ze wspieraniem sektora rybackiego na obszarze realizacji LSR oraz operacje, w których beneficjentem będą podmioty sektora rybackiego

Sektor rybacki to kluczowa grupa docelowa wszystkich operacji przewidzianych w LSR. Podstawowe założenie jakie przyjęto przy opracowywaniu Strategii to doprowadzenie do sytuacji, w której każda złotówka wydana podczas wdrażania LSR doprowadzi bezpośrednio albo co najmniej pośrednio do poprawy sytuacji podmiotów sektora rybackiego. W rezultacie, przedstawiona w tym rozdziale diagnoza aktualnej sytuacji skupia się właśnie na potrzebach i potencjale sektora rybackiego. Oczywiście część inwestycji oddziaływujących pozytywnie na sektor rybacki wymaga również zaangażowania instytucji dysponujących większym potencjałem organizacyjnym i finansowym. Należą do nich zwłaszcza jednostki samorządu terytorialnego, kluczowe podmioty w kontekście inwestycji infrastrukturalnych. Co ważne jednak, nawet te operacje, w których wnioskodawcami będą przedstawiciele sektora publicznego doprowadzić mają do poprawy sytuacji sektora rybackiego.

Przedsięwzięcie 1.1 Dziedzictwo rybackie Bielskiej Krainy

Grupa docelowa: (beneficjenci pośredni): mieszkańcy (zwłaszcza przedstawiciele sektora rybackiego lub podmioty tego sektora, prowadzący działalność na obszarze objętym realizacją LSR lub członkowie ich rodzin, lub ich domownicy), turyści i konsumenci.

Beneficjenci (wnioskodawcy): wnioskodawcami w P 1.1 będą rybacy, podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych, osoby władające obwodem rybackim, organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów, jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, RLGD Bielska Kraina.

Uzasadnienie: realizacja przedsięwzięcia pozwoli na ochronę i zachowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego Bielskiej Krainy. Jest to istotny czynnik wzmacniający tożsamość podmiotów sektora rybackiego, a jednocześnie wpływający pozytywnie na zwiększenie atrakcyjności pracy w branży rybackiej. Działania w tym zakresie powinny również pozytywnie wpłynąć na rozpoznawalność lokalnych produktów rybackich i lojalność konsumentów, a także możliwość zwiększenia liczby turystów odwiedzających Bielską Krainę, a tym samym stworzenie możliwości dywersyfikacji dochodów sektora rybackiego.

Analiza potrzeb i potencjału: szczegółowe informacje dotyczące potrzeb i potencjału dotyczącego P 1.1 zostały przedstawione w rozdziale 5.3. Zwrócono tam szczególną uwagę na potencjał wynikający z wielowiekowego **dziedzictwa i tradycji rybackich** oraz **znakomitej lokalizacji** umożliwiającej dotarcie do dużej grupy potencjalnych odbiorców. Wśród potrzeb natomiast podkreślono przede wszystkim **zachowanie rybackiego dziedzictwa kulturowego** Bielskiej Krainy, **wzmacnianie tożsamości** lokalnej oraz wykorzystanie zasobów kulturowych do **wsparcia lokalnej gospodarki rybackiej** (również w kontekście dywersyfikacji dochodów przez turystykę).

Warunki przyznania i intensywność wsparcia:

- 50% kosztów kwalifikowalnych,
- 100% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139,
- 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3,
- 600 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 3, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.

Przedsięwzięcie 1.2 Rozwój atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Bielskiej Krainy

Grupa docelowa (beneficjenci pośredni): mieszkańcy (zwłaszcza przedstawiciele sektora rybackiego lub podmioty tego sektora, prowadzący działalność na obszarze objętym realizacją LSR lub członkowie ich rodzin, lub ich domownicy), turyści i konsumenci, dzieci i młodzież.

Beneficjenci (wnioskodawcy): wnioskodawcami w P 1.2 będą rybacy; podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych, osoby władające obwodem rybackim, organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów, jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, RLGD Bielska Kraina

Uzasadnienie: działania planowane w tym przedsięwzięciu będą miały duży wpływ na zwiększenie ruchu turystycznego, a w rezultacie na poprawę popytu na lokalne produkty rybackie oraz usługi świadczone przez rybaków. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej przyczyni się również do poprawy warunków życia przedstawicieli sektora rybackiego mieszkających na obszarze Bielskiej Krainy, tym bardziej, że inwestycje realizowane będą na terenach związanych z wodą.

Analiza potrzeb i potencjału: szczegółowe informacje dotyczące potrzeb i potencjału dotyczącego P 1.2 zostały przedstawione w rozdziale 5.3. Zwrócono tam szczególną uwagę na potencjał wynikający z **unikalnych zasobów przyrodniczych** i **kulturowych** oraz **znakomitej lokalizacji** umożliwiającej dotarcie do dużej grupy potencjalnych odbiorców. Wśród potrzeb

natomiast podkreślono przede wszystkim zapewnienie adekwatnej do oczekiwań **infrastruktury i usług turystyczno-rekreacyjnych**, a także **atrakcyjnych miejsc zamieszkania** i pracy.

Warunki przyznania i intensywność wsparcia:

- 50% kosztów kwalifikowalnych,
- 100% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku gdy operacja jest w interesie zbiorowym, tj. spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt i w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139,
- 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4,
- 600 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 4, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.

Przedsięwzięcie 1.3 Konkurencyjność sektora rybackiego Bielskiej Krainy

Grupa docelowa (beneficjenci pośredni): konsumenci (lokalni i spoza obszaru LSR), przedstawiciele sektora rybackiego lub podmioty tego sektora, prowadzący działalność na obszarze objętym realizacją LSR lub członkowie ich rodzin, lub ich domownicy, turyści.

Beneficjenci (wnioskodawcy): wnioskodawcami w P 1.3 będą rybacy, podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych oraz przetwórstwa i dystrybucji produktów rybnych.

Uzasadnienie: skutkiem planowanych działań ma być wzmocnienie konkurencyjności sektora rybackiego, a w konsekwencji poprawa dochodowości produkcji rybackiej. Sposobem na realizacje tego celu będzie między innymi zróżnicowanie produkcji zarówno pod względem asortymentu, jak i sezonowości. W ramach niniejszego przedsięwzięcia planowane są także operacje pozwalające na dywersyfikację dochodów rybaków. Będzie to możliwe między innymi poprzez zapewnienie rybakom możliwości prowadzenia działalności gospodarczej poza podstawową produkcją rybacką, np. w obszarze turystyki.

Analiza potrzeb i potencjału: szczegółowe informacje dotyczące potrzeb i potencjału dotyczącego P 1.3 zostały przedstawione w rozdziale 5.3. Zwrócono tam szczególną uwagę na **potencjał produkcyjny** oparty o świetne kompetencje i doświadczenie rybaków oraz **znakomitą lokalizację** umożliwiającą dotarcie do dużej grupy potencjalnych klientów. Wśród potrzeb natomiast podkreślono przede wszystkim konieczność poprawy dochodowości produkcji rybackiej, dywersyfikację dochodów oraz zapewnienie dostępu do nowoczesnych technologii i praktyk.

Warunki przyznania i intensywność wsparcia:

- 50% kosztów kwalifikowalnych,
- do 200 000 zł na jednego wnioskodawcę na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5,
- do 600 000 zł na operacje realizowane w ramach celu głównego nr 5, jeżeli realizowana operacja obejmuje inwestycję.

  Granty:
  - do 100% tych kosztów,
  - wartość zadania służącego osiągnięciu celu projektu grantowego realizowanego przez grant obiorcę wynosi
  - nie mniej niż 5000 zł oraz nie więcej niż 30 000 zł

Przedsięwzięcie 1.4 Współpraca dla rozwoju

Grupa docelowa (beneficjenci pośredni): przedstawiciele sektora rybackiego lub podmioty tego sektora, prowadzący działalność na obszarze objętym realizacją LSR lub członkowie ich rodzin lub ich domownicy, mieszkańcy, turyści, konsumenci.
Beneficjenci (wnioskodawcy): wnioskodawcą w P 1.4 będzie RLGD Bielska Kraina

Uzasadnienie: projekty współpracy dają możliwość inspirowania przedstawicieli sektora rybackiego do implementacji nowoczesnych rozwiązań umożliwiających poprawę konkurencyjności, Ponadto, prowadzenie projektów współpracy umożliwia kontakt biznesowy z partnerami z innych regionów, co w konsekwencji może doprowadzić do dywersyfikacji portfela klientów. Warto jednocześnie podkreślić, że wspólne wyjazdy i działania w ramach takich projektów sprzyjają integracji lokalnej społeczności rybackiej. W ramach zaplanowanych projektów współpracy stowarzyszenie planuje rozwój marki lokalnej opartej o produkty rybne, co ma przyczynić się również do wzrostu rozpoznawalności i dochodowości rybaków.

Analiza potrzeb i potencjału: szczegółowe informacje dotyczące potrzeb i potencjału dotyczącego P 1.4 zostały przedstawione w rozdziale 5.3. Zwrócono tam szczególną uwagę na **potencjał organizacyjny** umożliwiający sprawną realizację projektów współpracy oraz duże **zapotrzebowanie na inspiracje rozwojowe** wśród lokalnych rybaków. Wśród potrzeb natomiast podkreślono przede wszystkim inspirację do rozwoju, nawiązywanie relacji biznesowych, a także szalenie ważne w kontekście specyfiki Bielskiej Krainy budowanie relacji w ramach lokalnej społeczności.

Warunki przyznania i intensywność wsparcia:

- 100% kosztów kwalifikowalnych.

VI. WYKAZANIE SPÓJNOŚCI CELÓW LSR Z ANALIZOWANYM OBSZAREM

RLGD Bielska Kraina kładzie bardzo duży nacisk na determinację i konsekwencję w działaniu. Jest to szczególnie istotne w kontekście ograniczonych zasobów finansowych jakie są dostępne do realizacji LSR. Kluczowe zatem jest skoncentrowanie się na tym, aby realizowane cele LSR były odpowiednio dostosowane do najważniejszych potrzeb oraz lokalnych możliwości, które zostały zidentyfikowane na etapie diagnozy obszaru. W niniejszym rozdziale znajduje się szczegółowy opis zgodności wybranych celów LSR z analizowanym obszarem, oparty na wynikach analizy SWOT.

Wybór Celu 3 do realizacji w ramach LSR jest konsekwencją gruntowej analizy zasobów, deficytów oraz ryzyk dotyczących obszaru. W jej wyniku stwierdzono, że to właśnie realizacja **Przedsięwzięcia 1.1** (odpowiadającego **Celowi głównemu nr 3**) jest najlepszą odpowiedzią na potrzeby Bielskiej Krainy związane z wzmacnianiem lokalnej tożsamości, wspieraniem lokalnej gospodarki rybackiej oraz rozwijaniem turystyki opartej na dziedzictwie kulturowym. Wyniki konsultacji społecznych potwierdzają, że przynależność do obszarów rybackich jest kluczowa dla tożsamości mieszkańców, a promowanie tradycji rybackich nie tylko buduje lokalną dumę, ale także wzmacnia gospodarkę i zwiększa atrakcyjność regionu turystycznie. Przedsięwzięcie to przyczyni się również do poprawy innowacyjności sektora rybackiego, co przyczyni się do jego większej konkurencyjności na rynku.

Tabela 23. Spójność Celu nr 3 z obszarem LSR w oparciu o analizę SWOT.

Przedsięwzięcie 1.1 Dziedzictwo rybackie Bielskiej Krainy **Cel nr 3:** Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich (…)	
MOCNE STRONY (S)	**SŁABE STRONY (W)**
• Wielowiekowe tradycje hodowli wysokiej jakości ryb (związek z osobą A. Gasha), • Duża liczba gospodarstw rybackich, • Interesujące obiekty turystyczne (m.in. Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej, liczne zabytki architektury sakralnej), • Duże i znane wydarzenia kulturalne (Święto Karpia Polskiego, Wilamowskie Śmiergusty, Jarmarki Bożonarodzeniowe itd.), • Aktywne środowisko kulturalne i pozarządowe stanowiące dobrą bazę dla inicjatyw społeczno-kulturalnych,	• Zanikanie tradycyjnie silnych więzi międzyludzkich oraz aktywności społecznej mieszkańców wsi, • Zaniedbane obiekty zabytkowe, w tym mała architektura, • Niedostateczna aktywność w zakresie promocji tradycji rybackich i kultury niematerialnej, • Niedostateczny poziom różnorodności wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych (nieuwzględniający potrzeby różnych grup), • Mało aktywnych inicjatyw dotyczących środowiska rybackiego, • Niska znajomość lokalnych inicjatyw i celów rozwojowych

Przedsięwzięcie 1.1 Dziedzictwo rybackie Bielskiej Krainy **Cel nr 3:** Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich (…)	
MOCNE STRONY (S)	**SŁABE STRONY (W)**
• Żywe dziedzictwo kulturowe, • Unikalna kultura Wilamowic (z językiem flamandzkim), • Bielska Kraina, jako część Szlaku Karpia, • Certyfikat/wpis na listę produktów tradycyjnych dzięki staraniom LGR 2 gatunków ryb hodowanych na terenie Bielskiej Krainy „Bestwiński Karp Królewski" i „Pstrąg Górski", • Bardzo dobre położenie na szlaku głównych dróg komunikacyjnych - szybka dostawa ryb, dojazd turystów.	wśród mieszkańców, • Słaby potencjał organizacyjny w zakresie samodzielnego finansowania i organizacji inicjatyw lokalnych, • Niedostateczny system kształcenia i podnoszenia kompetencji rybackich, • Słabo rozwinięta sprzedaż internetowa produktów rybackich, • Niedostateczna integracja środowiska rybaków.
SZANSE (O)	**ZAGROŻENIA (T)**
• Potencjał stworzenia markowego produktu rybnego w oparciu o regionalne tradycje i doświadczenia historyczne (m.in. związane z osobą A. Gasha), • Wzrost popularności na regionalizmy i odrębności lokalne wzmocni zainteresowanie lokalnym dziedzictwem kulturowym.	• Rosnąca presja migracyjna spowoduje osłabienie tradycyjnych wartości społecznych i kulturowych, • Zamknięcie kopalni węgla spowoduje wzrost bezrobocia, • Zaprzestanie kultywowania tradycyjnej kultury regionu przez ludzi młodych.

Źródło: Opracowanie RLGD

Również w przypadku **Przedsięwzięcia 1.2** (odpowiadającego **Celowi głównemu nr 4**) dokonano analizy, która potwierdziła jego spójność z obszarem LSR. Dotyczy to zwłaszcza możliwości wynikających z realizacji celu w kontekście realizacji potrzeb związanych z rozwojem i modernizacją infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, dostosowanej do rosnących oczekiwań mieszkańców i turystów. Wzrost jakości tej infrastruktury jest kluczowy dla zwiększenia atrakcyjności regionu, co sprzyja napływowi turystów i wzmacnia lokalną gospodarkę. Dodatkowo, inwestycje te mogą przyczynić się do rozwiązania problemu niedoboru siły roboczej w sektorze rybackim poprzez uczynienie Bielskiej Krainy bardziej atrakcyjnym miejscem do życia i pracy. Przedsięwzięcie to również odpowiada na potrzeby wzmocnienia więzi społecznych oraz zapewnienia lepszych warunków edukacyjnych i kulturalnych dla dzieci i młodzieży, co jest istotnym czynnikiem podnoszącym jakość życia na tym obszarze. Syntetyczne zestawienie najważniejszych elementów SWOT potwierdzających spójność celu z wynikiem analizy obszaru ilustruje poniższa tabela:

Tabela 24. Spójność Celu nr 4 z obszarem LSR w oparciu o analizę SWOT.

Przedsięwzięcie 1.2 Rozwój atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Bielskiej Krainy **Cel nr 4:** Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich	
MOCNE STRONY (S)	**SŁABE STRONY (W)**
• Bardzo dobre warunki przyrodnicze sprzyjające rozwijaniu agro- i aquaturystyki, oraz turystyki sportowej, • Teren znany z walorów turystycznych i zdrojowych - tradycyjna baza turystyczna mieszkańców Śląska, • Położenie w Euroregionie Beskidy i na Śląsku Cieszyńskim, • Duża aglomeracja śląska w bezpośrednim sąsiedztwie, • Obiekty noclegowe wysokiej klasy (m.in.: 4-gwiazdkowy Hotel Jawor, Dwór Świętoszówka, Villa Barbara),	• Niedostateczna dywersyfikacja dochodów i wykorzystanie potencjału turystycznego przez gospodarstwa rybackie, • Niewystarczająca liczba gospodarstw agroturystycznych w stosunku do potencjału obszaru (w tym przede wszystkim związanych z gospodarstwami rybackimi), • Niewystarczająca infrastruktura kąpieliskowa, • Niedostateczna infrastruktura i wyposażenie w zakresie przestrzeni aktywności społecznej,

Przedsięwzięcie 1.2 Rozwój atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Bielskiej Krainy **Cel nr 4:** Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich	
MOCNE STRONY (S)	**SŁABE STRONY (W)**
• Bielska Kraina, jako część Szlaku Karpia, • Certyfikat/wpis na listę produktów tradycyjnych dzięki staraniom LGR 2 gatunków ryb hodowanych na terenie Bielskiej Krainy „Bestwiński Karp Królewski" i „Pstrąg Górski", • Bezpośrednia bliskość do atrakcyjnych turystycznie terenów w Czechach. • Bardzo dobre położenie umożliwia szybką dostawę ryb, a także dojazd turystów, • Dobra dostępność komunikacyjna terenów – drogi szybkiego ruchu, międzynarodowe połączenia kolejowe, lotnisko dla małych samolotów, lokalizacja w promieniu 70 km trzech lotnisk międzynarodowych.	• Niedostateczne w stosunku do potrzeb mieszkańców i potencjału turystycznego tereny rekreacyjne, • Niski poziom komercyjnego wykorzystania lokalnych produktów turystycznych, • Niski poziom innowacyjności podmiotów branży turystycznej, • Słaba współpraca sektora rybackiego i branży turystycznej, • Niedostateczna podaż, promocja produktów lokalnych, • Brak spójności i koordynacji działań promocyjnych przez podmioty rybackie z terenu Bielskiej Krainy, • Słabe oznakowanie atrakcji turystycznych, • Niedostateczna identyfikacja i promocja produktów turystycznych Bielskiej Krainy, • Sezonowość dochodów z turystyki.
SZANSE (O)	**ZAGROŻENIA (T)**
• Wzrost zainteresowania turystyką niszową (sporty ekstremalne, turystyka ornitologiczna, wędkarstwo), • Zwiększenie siły nabywczej Polaków zwiększy popyt na usługi turystyczne, w tym zwłaszcza na turystykę weekendową/całoroczną, • Wzrost zainteresowania walorami turystycznymi obszaru LSR wśród nowych grup turystów (Czechy, Austria), • Rozwój infrastruktury turystycznej, • Dostęp do środków zewnętrznych na rozwój branży rolnej, rybackiej, przedsiębiorczości, turystyki, kultury, sportu, itp.	• Realizacja inwestycji uciążliwych dla środowiska przyrodniczego i atrakcyjności turystycznej Bielskiej Krainy • Osłabienie atrakcyjności turystycznej Bielskiej Krainy w wyniku zdynamizowania działań terenów ościennych, • Zmiany klimatyczne powodujące ograniczenie dostępu do wody.

Źródło: Opracowanie RLGD

Decyzja o wyborze do realizacji **Celu głównego nr 5**, przyjętego w LSR w formie **Przedsięwzięcia 1.3**, jest efektem identyfikacji najważniejszych potencjałów i potrzeb rozwojowych obszaru. Dzięki konsultacjom społecznym oraz analizie SWOT potwierdzono, że jest to najlepszy sposób na spełnienie potrzeb związanych z poprawą dochodowości produkcji rybackiej poprzez wprowadzenie nowoczesnych technologii i dywersyfikację działalności. Niska dochodowość obecnie ogranicza konkurencyjność lokalnych producentów i zniechęca młodych do pracy w sektorze, dlatego konieczne są działania w zakresie innowacji i efektywności produkcji. Dywersyfikacja produkcji oraz dochodów, np. poprzez rozwój turystyki, pomoże uniezależnić rybaków od sezonowości i ryzyk związanych z ograniczonym popytem. Dodatkowo, zwiększenie rozpoznawalności lokalnych produktów rybackich dzięki lepszej strategii marketingowej przyczyni się do trwałego wzrostu popytu i wzmocnienia lokalnej gospodarki. Potwierdzeniem tego wniosku jest poniższa tabela wskazująca te elementy analizy SWOT, które w najpełniejszy sposób potwierdzają spójność omawianego celu z obszarem LSR.

Tabela 25. Spójność Celu nr 5 z obszarem LSR w oparciu o analizę SWOT.

Przedsięwzięcie 1.3 Konkurencyjność sektora rybackiego Bielskiej Krainy **Cel nr 5:** Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu (…)	
MOCNE STRONY (S)	**SŁABE STRONY (W)**
• Duża liczba gospodarstw rybackich, • Duży rynek zbytu produktów rybnych ze względu na dużą liczbę mieszkańców aglomeracji śląskiej oraz liczne tereny wczasowo-rekreacyjne, • Wielowiekowe tradycje hodowli wysokiej jakości ryb (związek z osobą A. Gasha), • Doświadczeni i dobrze wykwalifikowani rybacy, • Bezpośredni dostęp do wysokiej jakości świeżych lokalnych produktów rybnych, wytwarzanych w sposób tradycyjny, • Bezpośrednie sąsiedztwo z Czechami, Słowacją, • Atrakcyjne tereny inwestycyjne, • Wysoki poziom wód (góry) pozwala na uzyskanie ryby dobrej jakości.	• Relatywnie niski poziom zaawansowania technologicznego gospodarstw rybackich, • Mało innowacyjny i relatywnie nisko dochodowy system łańcucha dostaw produktów rybołówstwa, • Niski poziom rozwoju oraz mała podaż usług przetwórstwa produktów rolnych i rybnych, • Niska dochodowość lokalnych gospodarstw rybackich, wynikająca z długiego cyklu hodowli karpia, sezonowości popytu i rozdrobnienia produkcji rybackiej, • Brak wystarczających rozwiązań w zakresie marketingu i sprzedaży produktów rybackich, • System kształcenia i podnoszenia kompetencji rybackich, • Słabo rozwinięta sprzedaż internetowa produktów rybackich, • Niedostateczny poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego lokalnych przedsiębiorstw.
SZANSE (O)	**ZAGROŻENIA (T)**
• Zwiększenie przeciętnych dochodów i postępujące zainteresowanie aktywnymi sposobami spędzania wolnego czasu zwiększą zainteresowanie ofertą turystyczną BK, • Powrót do tradycyjnego i zdrowego żywienia spowoduje wzrost popytu na tradycyjnie wytwarzane produkty rybne, • Rozwój wyspecjalizowanej, ekologicznej produkcji rybnej.	• Niedostateczna podaż wykwalikowanych pracowników, • Presja płacowa ograniczy konkurencyjność lokalnych firm, • Wzrost cen energii zmniejszy konkurencyjność produkcji, • Wzrost obciążeń podatkowych lub opłat z tytułu korzystania z wody.

Źródło: Opracowanie RLGD

Również w przypadku ostatniego z realizowanych **przedsięwzięć 1.4**, które odpowiada **Celowi głównemu nr 6**, potwierdzono spójność z potencjałem i potrzebami obszaru LSR. Jak potwierdza to poniższa tabela, dzięki realizacji przedsięwzięcia możliwe będzie osiągnięcie kluczowych potrzeb Bielskiej Krainy, a związanych z inspirowaniem do rozwoju poprzez dobry przykład, budowaniem relacji biznesowych oraz wzmocnieniem więzi w lokalnej społeczności rybackiej. Udział w projektach współpracy stanowi impuls do nowych inwestycji i dywersyfikacji działalności, co sprzyja rozwojowi obszaru. Dodatkowo, projekty te umożliwiają nawiązywanie relacji z innymi rybakami, zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym, co jest szczególnie cenne dla mniejszych podmiotów. Udział w tych inicjatywach także wzmacnia więzi w ramach lokalnej społeczności, wspierając integrację i współpracę pomiędzy jej członkami.

Tabela 26. Spójność Celu nr 6 z obszarem LSR w oparciu o analizę SWOT.

Przedsięwzięcie 1.4 Współpraca dla rozwoju **Cel nr 6:** Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację celów RLGD (…)	
MOCNE STRONY (S)	**SŁABE STRONY (W)**
• Aktywne i doświadczone w zakresie funduszy UE (w tym PO RYBY) Stowarzyszenie LGR Bielska Kraina, • Aktywni samorządowcy współpracujący z LGR na rzecz Bielskiej Krainy, • Aktywne środowisko kulturalne i pozarządowe stanowiące dobrą bazę dla inicjatyw społeczno-kulturalnych.	• Niedostateczna integracja środowiska rybaków - brak grupy producenckiej, • Zbyt mało inicjatyw dotyczących środowiska rybackiego, • Relatywnie niski poziom zaawansowania technologicznego gospodarstw rybackich, • Niski poziom współpracy gospodarstw rybackich i jej instytucjonalizacji, • Niedostateczny poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego lokalnych przedsiębiorstw, • Zanikanie tradycyjnie silnych więzi międzyludzkich oraz aktywności społecznej mieszkańców.
SZANSE (O)	**ZAGROŻENIA (T)**
• Regionalne i krajowe programy wsparcia lokalnych zakładów przetwórstwa produktów rybnych i rolnych, • Poprawa aktywności społecznej mieszkańców w wyniku rozwoju komunikacji społecznościowej.	• Rosnąca presja migracyjna spowoduje osłabienie tradycyjnych wartości społecznych i kulturowych, • Niedostateczna podaż wykwalikowanych pracowników.

Źródło: Opracowanie RLGD

Jak potwierdzają to przedstawione powyżej przykłady, cele wybrane do realizacji w ramach LSR są bezpośrednim rezultatem analizy obszaru wynikającej z SWOT. Zakres przedmiotowy wyznaczonych w Strategii przedsięwzięć jednoznacznie odwołuje się do przedstawionych w podrozdziałach 4.2 i 4.3 wniosków z analizy SWOT, zgodnie z którymi najbardziej optymalne kierunki interwencji to:

- dziedzictwo kulturowe,
- turystyka i rekreacja,
- wzrost konkurencyjności podmiotów sektora rybackiego.

Bielska Kraina dysponuje bardzo dużym potencjałem w każdym z opisywanych powyżej obszarów. Co jednocześnie ważne, dostrzegalna jest czytelna synergia pomiędzy tymi obszarami.

VII. PROCES WYBORU OPERACJI ORAZ STOSOWANE KRYTERIA WYBORU

7.1. Tworzenie procedur

RLGD będzie wdrażać swoją LSR w oparciu o opracowane procedury, na które składają się przede wszystkim: *Procedura przeprowadzania naborów wniosków oraz wyboru operacji i ustalania kwoty pomocy*, *Procedura realizacji operacji własnych RLGD* oraz *Procedura realizacji projektów grantowych*. Procedury powstały w wyniku wieloletnich doświadczeń zebranych podczas wdrażania poprzednich LSR. Kluczowe znaczenie dla ich ostatecznego kształtu miały jednak opinie interesariuszy (m.in. Rada, wnioskodawcy), zebrane w toku konsultacji społecznych oraz procesów monitoringu i ewaluacji. Procedury te są, zgodnie ze *Statutem RLGD*, przyjmowane i zmieniane przez Walne Zebranie Członków i regulują sposób postępowania organów RLGD i jego Biura w związku z realizacją zadań wskazanych w tytule danej procedury. Dodatkowo *Regulamin Rady RLGD*, przyjmowany i zmieniany przez Walne Zebranie Członków RLGD, szczegółowo reguluje czynności Rady zmierzające do wyboru operacji i ustalenia kwoty pomocy dla wybranych operacji. Opisane w nim zostaną m.in. rozwiązania gwarantujące zachowanie bezstronności i wymaganych

parytetów przez organ decyzyjny RLGD w procedurze wyboru. Należy jednocześnie podkreślić, że podstawowymi założeniami przyjętymi w zakresie tworzenia procedur było zachowanie zgodności z wymogami formalnymi oraz dostosowanie formy dokumentów do specyfiki i oczekiwań wnioskodawców. Dzięki temu możliwe jest spełnienie zarówno kryterium skuteczności jak i legalności działań podejmowanych w ramach realizacji LSR.

7.2. Proces wyboru operacji

RLGD przeprowadzać będzie nabory ogłaszane zgodnie z przepisami ustawy o EFMRA. Za ogłoszenie naboru, w tym określenie poszczególnych warunków jego przeprowadzenia (termin, limit środków, dodatkowe warunki) i ich zgodność z przepisami ustawy o EFMRA oraz rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty pomocy odpowiedzialny będzie Zarząd RLGD. Techniczne czynności związane z ogłoszeniem naboru realizować będzie Biuro RLGD. Wnioski w naborze składane będą za pomocą systemu IT, o którym mowa w przepisach ustawy o EFMRA. Ze strony RLGD za obsługę systemu odpowiedzialne będzie Biuro RLGD, które działać będzie pod nadzorem Zarządu RLGD. Po zakończeniu terminu przyjmowania wniosków Rada wraz z Biurem RLGD przeanalizuje, czy istnieje konieczność uzyskania wyjaśnień lub dokumentów niezbędnych do dokonania oceny zgodności operacji z LSR, wyboru operacji lub ustalenia kwoty pomocy. Jeżeli tak będzie, Wnioskodawcy zostaną wezwani do złożenia stosownych wyjaśnień lub dokumentów w trybie art. 16 ust. 5 ustawy o EFMRA. Następnie na posiedzeniu Rady zostanie przeprowadzona ocena zgodności operacji objętych wnioskami złożonymi w naborze z LSR, wybór operacji oraz ustalenie kwoty pomocy, dla tych operacji, które uzyskały pozytywne rozstrzygnięcie w zakresie wyboru. Posiedzeniem Rady kierować będzie jej Przewodniczący przy pomocy Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Rady – dbać będą oni o przestrzeganie przez Radę zasad określonych w przepisach prawa i Regulaminie Rady, w tym o zachowanie wymaganych parytetów, quorum oraz wyłączenie członków Rady jeżeli zachodzić będą okoliczności wpływające na ich bezstronność, które zostały wymienione w Regulaminie Rady. Powyższe czynności Rada powinna zakończyć w terminie określonym w art. 16 ust. 1 ustawy o EFMRA.

Wnioskodawcom przysługuje prawo do wniesienia protestu na zasadach określonych w art. 17 ustawy o EFMRA. Za rozpatrywanie protestu odpowiedzialna będzie Rada RLGD, przy czym w przyjmowanie protestu, wysyłanie pism do Wnioskodawców i techniczne czynności niezbędne do realizacji zadań opisanych w art. 16 i 17 ustawy o EFMRA zaangażowane będzie również Biuro RLGD. Na dalszym etapie Rada dokonywać będzie także oceny zmiany wniosku o dofinansowanie, o której mowa w § 10 ust. 4 rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty pomocy.

Rada będzie również odpowiedzialna za ocenę zadań objętych wnioskami o powierzenie grantu, które zostaną złożone w związku z wdrażaniem przez RLGD projektów grantowych, a także za ocenę zgodności z LSR operacji własnej RLGD, o której mowa w art. 16 ust. 4 ustawy o EFMRA, przed złożeniem przez Zarząd RLGD wniosku o dofinansowanie tej operacji.

Procedury podejmowania decyzji przez Radę RLGD spełniać będą wymagania określone w art. 33 ust. 3 lit b. rozporządzenia 2021/1060 tj. przyjęte w/w procedury i kryteria wyboru będą niedyskryminujące i przejrzyste, pozwolą uniknąć konfliktu interesów i zapewnią, aby żadna pojedyńcza grupa interesu nie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru. Wszystkie wskazane powyżej rozwiązania, poparte jednocześnie doświadczeniami z poprzednich okresów programowania, potwierdzają zdolność RLGD do rzetelnego i skutecznego przeprowadzania naborów wniosków.

7.3. Kryteria wyboru operacji

Wynik konsultacji społecznych odegrał decydującą rolę w **ustanowieniu kryteriów wyboru** operacji. Cały proces składał się z dwóch głównych etapów. W pierwszym etapie opinie mieszkańców i lokalnych liderów opinii przyczyniły się do wyników diagnozy obszaru oraz analizy SWOT. Na podstawie tych analiz opracowano projekt kryteriów, który w drugim etapie konsultacji został przedstawiony Grupie Roboczej ds. LSR, a następnie stał się jednym z tematów konsultacji społecznych z mieszkańcami. W wyniku tych konsultacji opracowano i zaakceptowano ostateczną wersję kryteriów, która z jednej strony stanowi efekt diagnozy obszaru, a z drugiej ma zapewnić skuteczność realizacji założonych celów. Ważne jest również podkreślenie, że w procesie określania

kryteriów kluczowe znaczenie miały opinie sektora rybackiego, jako grupy szczególnie istotnej dla LSR. Wyodrębniono trzy główne rodzaje kryteriów:

1. *Kryteria zgodności z LSR* - są to kryteria, które zgodnie z Regulaminem Rady muszą być bezwzględnie spełnione przez każdą operację wybraną do realizacji. Zgodnie z tymi kryteriami:
   - operacja przyczynia się do realizacji przedsięwzięcia LSR (czyli de facto celu głównego), a tym samym do osiągnięcia przypisanego do tego przedsięwzięcia wskaźnika produktu,
   - operacja jest zgodna z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków,
   - operacja jest objęta wnioskiem o udzielenie wsparcia, który został złożony w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia, oraz operacja jest zgodna z warunkami udzielenia wsparcia dodatkowo wskazanymi w ogłoszeniu o naborze wniosków,
   - operacja jest zgodna z zasadami horyzontalnymi określonymi w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym: poszanowania praw podstawowych oraz przestrzegania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zasadą równości kobiet i mężczyzn, zasadą równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadą dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, zgodności działań z celami zrównoważonego rozwoju, o których mowa w rozporządzeniu 2021/1060.
2. *Kryteria podstawowe* - są to kryteria wyboru operacji stosowane we wszystkich naborach, takie same dla wszystkich przedsięwzięć zaplanowanych w LSR.
3. *Kryteria strategiczne* - są to kryteria wyróżniające poszczególne przedsięwzięcia. Ich zastosowanie ma spowodować wybór operacji o szczególnym znaczeniu dla LSR.

Warto jednocześnie podkreślić, że zgodnie z przyjętymi w RLGD zasadami mechanizm konsultacji społecznych dotyczy również procesu **zmiany kryteriów wyboru**, który w dużej mierze opiera się na sprawdzonych metodach, które przyniosły pozytywne rezultaty w poprzednim okresie programowania. Na początku tego procesu, Zarząd Stowarzyszenia konsultuje treść projektu zmiany kryteriów z Radą, członkami RLGD i lokalną społecznością. Szczególną troską RLGD jest zwłaszcza zapewnienie aktywnego udziału rybaków w tym procesie. Konsultacje z Radą polegają na przesłaniu do Przewodniczącego Rady projektu zmiany kryteriów oraz wyznaczeniu terminu na ustosunkowanie się do tego projektu. Przewodniczący Rady konsultuje treść projektu zmian z Członkami Rady i w terminie wyznaczonym przez Zarząd przedstawia pisemne stanowisko Rady na ten temat. Natomiast konsultacje z członkami RLGD i społecznością, a zwłaszcza sektorem rybackim polegają na:

- opublikowaniu na stronie internetowej RLGD projektu zmiany kryteriów wraz z uzasadnieniem wprowadzanych zmian, z możliwością zgłaszania przez zainteresowane osoby drogą elektroniczną uwag do projektu;
- przeprowadzeniu otwartego spotkania konsultacyjnego dotyczącego zmiany kryteriów (stacjonarnie lub zdalnie).

Jak szczegółowo ilustruje poniższa tabela, wszystkie kryteria wyboru wynikają z diagnozy obszaru i są ściśle związane z określonymi w LSR celami i wskaźnikami.

Tabela 27. Kryteria podstawowe.

Lp.	Kryterium	Wynik diagnozy	Zastosowanie (cele)	Wskaźniki[6]	Typy operacji
1.	**Gotowość realizacyjna operacji**	Kryterium stanowi odpowiedź na problem zidentyfikowany w poprzednim okresie, a polegający na składaniu wniosków niedostatecznej jakości. Celem kryterium jest spełnienie postulatu z konsultacji o wybieraniu operacji najbardziej zaawansowanych do realizacji. Stanowi również odpowiedź na postulat koncentracji na najważniejszych działaniach w ramach LSR. (Rozdział 4 LSR, SWOT.)	Kryterium podstawowe	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 1.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty grantowe Projekty współpracy[7]
2.	**Wsparcie sektora rybackiego**	Przyjęcie kryterium jest konsekwencją analiz wskazujących sektor rybacki jako kluczową grupę docelową wszystkich operacji przewidzianych w LSR. (Rozdział 5.4 oraz 4.1 i 4.2 LSR, SWOT.)	Kryterium podstawowe	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 1.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty grantowe Projekty współpracy
3.	**Utrzymanie lub tworzenie miejsc pracy**	Kryterium jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy dotyczące niewystarczającej podaży pracowników dysponujących odpowiednimi kompetencjami w zakresie produkcji rybackiej. (4.1 i 4.2 LSR, SWOT.)	Kryterium podstawowe	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 2.) Liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Konkurs Projekty własne Projekty grantowe
4.	**Wkład własny wnioskodawcy**	Przyjęcie kryterium wynika z dużych potrzeb rozwojowych obszaru LSR, a jednocześnie ograniczonych środków na ten cel. Zastosowanie kryterium pozwoli na zwiększenie środków na realizację LSR. (Rozdział 2 i 4 LSR, SWOT.)	Kryterium podstawowe	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 1.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty grantowe
5.	**Czas realizacji operacji**	Kryterium zgłaszane podczas konsultacji z liderami opinii jako sprawdzony mechanizm wyboru dobrej jakości projektów, których szybka realizacja pozwoli na planowe wdrożenie LSR. Poza tym, ma zapewnić wybór podmiotów zdolnych do szybkiego dostarczenia grupom docelowym efektów wdrażania LSR i rozwiązywania zgłaszanych przez nich problemów. Stanowi tym samym odpowiedź na problem przeciągania realizacji operacji w czasie i niedostosowania tempa ich realizacji do aktualnych potrzeb. (Rozdział 2 i 4 LSR, SWOT.)	Kryterium podstawowe	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 1.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty grantowe Projekty współpracy

Źródło: Opracowanie RLGD.

[6] Choć często kryterium odnosi się do więcej niż jednego wskaźnika w tabeli uwzględniono jednak maksymalnie dwa przykładowe wskaźniki: produktu i rezultatu.
[7] Zasadność i sposób wykorzystania kryteriów wyboru w odniesieniu do projektów własnych i współpracy zostanie doprecyzowana po określeniu zasad wyboru tego rodzaju operacji.

Tabela 28. Kryteria strategiczne.

Lp	Kryterium	Wynik diagnozy	Zastosowanie (cele)	Wskaźniki[8]	Typy operacji
1.	**Innowacyjność**	Kryterium jest spójne z wnioskami konsultacji o potrzebie modernizacji m.in. poprzez wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań na obszarze LSR. Poza tym, jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby w zakresie sprostania konkurencji z innych regionów. (Rozdział 2, 4 i 5 LSR.)	Kryterium strategiczne, dotyczy: P 1.1, P. 1.2, P. 1.3 P.1.4	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 1.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty grantowe Projekty współpracy[9]
2.	**Pozasezonowa podaż produktów rybnych**	Kryterium jest odpowiedzią na zdiagnozowane w analizie SWOT problemy z sezonowością popytu na produkty rybackie. (Rozdział 2 i 4 LSR, SWOT.)	Kryterium strategiczne, dotyczy: P 1.3	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 2.) Liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Konkurs Projekty grantowe
3.	**Wykorzystanie lokalnych zasobów**	Kryterium stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy ekonomiczne i społeczne obszaru LSR. Wykorzystywanie lokalnych zasobów ma wpłynąć pozytywnie na lokalnych przedsiębiorców oraz poprawić tożsamość lokalną. Poza tym, wykorzystanie unikalnych zasobów Bielskiej Krainy, stanowi element zapewniający realizację postulatu o preferowaniu operacji wprowadzających innowacyjne rozwiązania. (Rozdział 2 i 4 LSR, SWOT.)	Kryterium strategiczne, dotyczy: P 1.1, P 1.2, P 1.3, P 1.4	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 1.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty grantowe Projekty współpracy
4.	**Wielkość gospodarstwa rybackiego**	Kryterium jest spójne z wnioskami konsultacji o potrzebie wspierania procesu modernizacji gospodarstw rybackich zwłaszcza tych, które z racji mniejszej skali swojej produkcji mają ograniczony potencjał inwestycyjny. (Rozdział 2 i 4 LSR, SWOT.)	Kryterium strategiczne, dotyczy: P 1.3	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 2.) Liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Konkurs Projekty grantowe

[8] Choć często kryterium odnosi się do więcej niż jednego wskaźnika w tabeli uwzględniono jednak maksymalnie dwa przykładowe wskaźniki: produktu i rezultatu.
[9] Zasadność i sposób wykorzystania kryteriów wyboru w odniesieniu do projektów własnych i współpracy zostanie doprecyzowana po określeniu zasad wyboru tego rodzaju operacji.

Lp	Kryterium	Wynik diagnozy	Zastosowanie (cele)	Wskaźniki[8]	Typy operacji
5.	**Stopień przetworzenia produktów rybnych**	Kryterium stanowi odpowiedź na zdiagnozowany w analizie SWOT problem niskiego poziomu rozwoju oraz małej podaży usług przetwórstwa produktów rybnych (Rozdział 4 LSR, SWOT.)	Kryterium strategiczne, dotyczy: P 1.3	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 2.) Liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Konkurs Projekty grantowe
6.	**Promocja produktu lokalnego**	Kryterium jest jednym z kilku komplementarnych działań (w tym innych kryteriów), które stanowią odpowiedź na artykułowaną przez uczestników konsultacji, a zwłaszcza rybaków, potrzebę rozwijania potencjału związanego z produktami lokalnymi. Jest też spójne z wynikiem analiz wskazujących na to, że zapewnienie unikalnego charakteru oferowanych produktów wzmacnia ich rozpoznawalność i lojalność klientów. (Rozdział 2 i 4 LSR.)	Kryterium strategiczne, dotyczy: P 1.1, P 1.2, P 1.3, P. 1.4	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 1.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty grantowe Projekty współpracy
7.	**Doświadczenie wnioskodawcy**	Kryterium jest spójne z potrzebą zapewnienia wysokiej jakości projektów, których wnioskodawcy są w stanie zapewnić ich skuteczną i terminową realizację. Poza tym, kryterium jest zgodne z podstawowym założeniem LSR o kluczowym znaczeniu konsekwencji w realizacji założonych celów. (Rozdział 4 i 5 LSR.)	Kryterium strategiczne, dotyczy: P 1.1, P 1.2, P 1.3, P 1.4	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 1.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Konkurs Projekty własne Projekty grantowe Projekty współpracy
8.	**Dostęp do produktów rybnych**	Kryterium jest bezpośrednią odpowiedzią na określone w analizie SWOT problemy związane z brakiem wystarczających rozwiązań w zakresie marketingu i sprzedaży produktów rybackich na terenie LSR (Rozdział 4 LSR, SWOT.)	Kryterium strategiczne, dotyczy: P 1.3	Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania Wskaźnik rezultatu (wR 2.) Liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Konkurs Projekty grantowe

Źródło: Opracowanie RLGD

7.4. Kwalifikowanie operacji jako realizowanych w interesie zbiorowym

Zgodnie z określonymi w LSR warunkami przyznawania pomocy finansowej (Rozdział V) istnieje możliwość przyznania pomocy w wysokości do 100% tych kosztów jeżeli **operacja jest w interesie zbiorowym**, co oznacza, że spełnia kryterium, o którym mowa w ppkt (i) w wierszu 13 w załączniku III do rozporządzenia 2021/1139. Przez operację, która służy interesowi zbiorowemu należy rozumieć **takie projekty, które służą całej społeczności lub znaczącej jej części**, a nie tylko wąskiej grupie beneficjentów. Realizacja projektów zbiorowych powinna przyczyniać się przede wszystkim do poprawy jakości życia, dobrostanu społeczności, rozwoju gospodarczego lub ochrony środowiska, a nie służyć wyłącznie prywatnym korzyściom.

Weryfikacja tego czy operacja spełnia kryterium „interesu zbiorowego" prowadzona będzie według następującego dwuetapowego procesu:

Tabela 29. Proces kwalifikowania operacji jak realizowanych w interesie zbiorowym.

Etap	Zakres weryfikacji	Mechanizmy kontrolne
Etap I: weryfikacja formalno-merytoryczna Biura RLGD	• ***Weryfikacja formalna*** - weryfikacja czy we wniosku znajdują się informacje dotyczące tego, że operacja jest w interesie zbiorowym. Brak takich informacji uniemożliwia zakwalifikowanie operacji jako realizowanej w interesie zbiorowym. Efektem weryfikacji formalnej będzie informacja dla Rady dotycząca wyniku oceny. • ***Weryfikacja merytoryczna*** - weryfikacja treści przedstawionych we wniosku pod kątem spójności, rzetelności i kompletności informacji potwierdzających to, że operacja jest w interesie zbiorowym. ⇒ *spójność* – przedstawione przez wnioskodawcę uzasadnienie jest zgodne z przedstawionymi przez niego informacjami o celach, rezultatach i wskaźnikach operacji, ⇒ *rzetelność* - przedstawione przez wnioskodawcę uzasadnienie jest wiarygodne, co oznacza, że jego argumentacja jest poparta odpowiednimi dowodami lub faktami, które potwierdzają zasadność realizacji projektu zgodnie z zadeklarowanymi celami i przewidywanymi korzyściami dla społeczności. ⇒ *kompletność* - przedstawione przez wnioskodawcę informacje zawierają dane oraz szczegóły, które są wystarczające aby potwierdzić, że operacja jest w interesie zbiorowym. Kompletność informacji umożliwia osobom dokonującym późniejszej weryfikacji dojście do tych samych wniosków, do których doszły osoby weryfikujące. Efektem weryfikacji merytorycznej będzie informacja dla Rady dotycząca wyniku oceny.	W celu zapewnienia rzetelności procesu weryfikacji i odpowiedniej ścieżki audytu stosowane będą następujące rozwiązania: ⇒ *zasada dwóch par oczu* - weryfikację prowadzi dwóch pracowników Biura. Ewentualna różnica w ocenie między nimi jest odnotowywana w Informacji dla Rady. ⇒ *zasada pisemności* - wynik weryfikacji i materiał dowodowy utrwala się w formie pisemnej lub elektronicznej. ⇒ *zasada obiektywizmu* - osoby dokonujące weryfikacji nie mogą być w sytuacji konfliktu interesów tj. relacji, która uniemożliwia wykonanie zadań w sposób niezależny i obiektywny.
Etap II: ocena zgodności prowadzona przez Radę	• ***Ocena zgodności*** - Rada RLGD, jako organ decyzyjny, przeprowadzi ocenę zgodności operacji pod kątem realizacji interesu zbiorowego. Punktem wyjścia do oceny będą przedstawione przez Biuro informacje na temat weryfikacji formalno-merytorycznej, przy czym decyzja ostateczna należy do Rady.	⇒ *zasada pisemności* - jw. ⇒ *zasada obiektywizmu* - jw.

Źródło: Opracowanie RLGD.

VIII. PROCES REALIZACJI LSR I ZDOLNOŚĆ RLGD DO JEJ REALIZACJI

8.1. Proces realizacji LSR

Planując proces realizacji LSR uwzględniono doświadczenia wynikające z poprzednich okresów programowania, zgodnie z którymi harmonogram realizacji Strategii powinien uwzględniać dwa podstawowe czynniki:

- **możliwości wnioskodawców** w zakresie przygotowania operacji pod kątem formalnym (m.in.: dokumentacja, wniosek) i finansowym (m.in.: wkład własny),
- **potencjał organizacyjny RLGD** w zakresie sprawnej obsługi naborów lub realizacji operacji (projekty własne i współpracy).

Zastosowanie ww. czynników pozwala na skuteczne osiąganie założonych celów oraz efektywne rozłożenie wysiłku organizacyjnego i finansowego. Efektem opisanych powyżej założeń jest określenie harmonogramu wdrażania LSR, który obejmuje okres całych pięciu lat (2025-2029), rozkładając jednocześnie wysiłek wnioskodawców i RLGD w taki sposób, aby zapewnić dla:

- operacji „miękkich" – coroczną realizację projektów mających wpływ na aktywizację społeczną mieszkańców lub wzmacnianie atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej obszaru LSR,
- operacji inwestycyjno-infrastrukturalnych – odpowiedni zasób czasowy pozwalający na przygotowanie dokumentacji projektowej i późniejsze rozliczenie inwestycji.

W rezultacie określono szczegółowy plan realizacji LSR (vide: Rozdział IX), zgodnie z którym czas osiągania efektów poszczególnych przedsięwzięć przedstawia się następująco:

Tabela 30. Czas osiągnięcia efektów wdrażania LSR.

Przedsięwzięcie	Początek realizacji (pierwszy nabór)	Koniec realizacji (osiągnięcie wskaźników)
Przedsięwzięcie 1.1 Dziedzictwo rybackie Bielskiej Krainy *W ramach celu nr 3: Promowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturowego i tradycji obszarów rybackich, w tym promowanie zawodów branży rybackiej*	IV kwartał 2025	III kwartał 2029
Przedsięwzięcie 1.2 Rozwój atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Bielskiej Krainy *W ramach celu nr 4: Podnoszenie poziomu życia na obszarach rybackich*	IV kwartał 2025	III kwartał 2029
Przedsięwzięcie 1.3 Konkurencyjność sektora rybackiego Bielskiej Krainy *W ramach celu nr 5: Rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki lub gospodarki obiegu zamkniętego przez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości*	I kwartał 2026	III kwartał 2029
Przedsięwzięcie 1.4 Współpraca dla rozwoju *W ramach celu nr 6: Współpraca międzyterytorialna i międzynarodowa, która wspiera realizację celów RLGD, przez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie sieci kontaktów o charakterze międzyterytorialnym lub międzynarodowym*	I kwartał 2026	III kwartał 2029

Źródło: Opracowanie RLGD.

Jak to już wielokrotnie podkreślano w Strategii jedną z głównych zasad stosowaną przez RLGD jest maksymalne możliwe zaangażowanie lokalnej społeczności zarówno na etapie przygotowania LSR jak i również jej późniejszej realizacji. W odniesieniu do tego drugiego etapu – realizacji LSR – planowane działania mają zapewnić realizację dwóch głównych celów:

- rozpowszechnianie informacji dotyczących realizacji LSR,
- aktywizacja społeczności lokalnej.

W podrozdziale 3.3 niniejszego dokumentu zawarto Szczegółowy opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR. Uzupełnieniem tych informacji jest poniższa tabela przedstawiająca planowane metody i efekty działań, a także grupy docelowe.

Tabela 31. Działania zapewniające rozpowszechnianie informacji o realizacji LSR oraz aktywizujące społeczność lokalną.

Zadanie	Metoda działania	Grupa docelowa	Efekt działań
Rozpowszechnianie informacji dotyczących realizacji LSR	1. Informacje na stronach www i w mediach społecznościowych, 2. Obecność w kanałach komunikacyjnych instytucji partnerskich (np.: JST, NGO), 3. Umieszczanie informacji o naborach na tablicach informacyjnych, 4. Konsultacje indywidualne – prowadzone w Biurze, 5. Spotkania z mieszkańcami podczas lokalnych wydarzeń sportowych i kulturalnych, 6. Spotkania informacyjno-konsultacyjne - zarówno stacjonarne jak i zdalne, 7. Wizyty w placówkach oświatowych, 8. Informowanie o zrealizowanych projektach w mediach lokalnych i własnych kanałach komunikacji, 9. Dystrybucja materiałów drukowanych.	Ogół lokalnej społeczności, w tym zwłaszcza: • wnioskodawcy i beneficjenci pośredni, • przedstawiciele sektora rybackiego, ich pracownicy, członkowie ich rodzin, domownicy, • lokalni liderzy opinii (osoby aktywne i rozpoznawalne na terenie LSR).	• upowszechnienie wśród społeczności lokalnej wiedzy o LSR, jej głównych celach i kierunkach interwencji, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR, • zbudowanie pozytywnego wizerunku RLGD jako organizacji wspierającej rozwój lokalny ze szczególnym uwzględnieniem upowszechnienia efektów wdrażania LSR, w tym promocji dobrych praktyk. • wzrost wiedzy rybaków jako grupy szczególnie istotnej dla LSR o realizacji Strategii.
Aktywizacja społeczności lokalnej	1. Udział w wydarzeniach informacyjno-promocyjnych - targi, wystawy, imprezy kulturalne i sportowe, 2. Konkursy - aktywizacja mieszkańców (w tym dzieci i młodzieży) poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów kulturowych, 3. Projekty współpracy - wspólne wyjazdy do organizacji partnerskich pozwolą zarówno na inspirację rozwojową jak i integrację społeczną uczestników, 4. Współpraca z lokalnymi mediami - wykorzystanie wieloletnich kontaktów medialnych z dziennikarzami prasowymi, radiowymi i telewizyjnymi.	Ogół lokalnej społeczności, w tym zwłaszcza: • dzieci i młodzież, • seniorzy, • przedstawiciele sektora rybackiego, ich pracownicy, członkowie ich rodzin, domownicy.	• zwiększenie liczby uczestników wydarzeń i projektów organizowanych przez RLGD, • wzmocnienie tożsamości lokalnej, • zapewnienie świadomości znaczenia branży rybackiej dla obszaru LSR.

Źródło: Opracowanie RLGD.

W kontekście przedstawionych powyżej informacji należy jednocześnie podkreślić, że zgodnie ze szczegółowym opisem przedstawionym w podrozdziale 2.6, Stowarzyszenie zobowiązuje się do uwzględnienia zasad horyzontalnych zgodnych z art. 9 rozporządzenia 2021/1060 na każdym etapie realizacji LSR. W szczególności przestrzegamy praw podstawowych, zasady równości kobiet i mężczyzn, równości szans i niedyskryminacji oraz zapewniamy dostępność dla osób z niepełnosprawnościami. Ponadto, wszystkie nasze działania będą zgodne z celami zrównoważonego rozwoju.

8.2. Zdolność RLGD do realizacji LSR

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju przez RLGD wymaga szerokiego zakresu zasobów, które umożliwią jej wdrażanie. RLGD Bielska Kraina składa się z Członków Zarządu, Członków Rady, pracowników oraz partnerów, którzy posiadają wiedzę, kompetencje i kilkunastoletnie doświadczenie w zakresie tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym. Są również ekspertami w przygotowywaniu i realizacji dokumentów strategicznych w okresach programowania 2007-2013 oraz 2014-2020 w ramach programów rybackich. Wiedza i doświadczenie osób zaangażowanych w pełnienie funkcji w Zarządzie, Radzie oraz w biurze RLGD odpowiadają merytorycznym wymaganiom LSR. RLGD posiada szeroki wachlarz zasobów umożliwiających realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) tj.:

- **Zatrudnienie pracowników**:

RLGD zatrudnia wykwalifikowanych pracowników, w tym specjalistów **ds. doradztwa, szkoleń i animacji lokalnej, konkursów, promocji i współpracy**. Zespół ten jest odpowiedzialny za zarządzanie projektami, doradztwo oraz wsparcie beneficjentów. Liczba pracowników na poszczególnych stanowiskach jest optymalna i wynika z wieloletniego doświadczenia Stowarzyszenia. Osoby zatrudnione w RLGD i zaangażowane w pracę na rzecz rozwoju Bielskiej Krainy posiadają odpowiednie kompetencje, umiejętności i zasoby do tworzenia oraz zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym. W związku z tym, szczegółowy opis wymaganych kwalifikacji i umiejętności na poszczególnych stanowiskach został zawarty w Regulaminie Biura LGR. W trakcie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) na lata 2023-2027, pracownicy Biura będą uczestniczyć w szkoleniach, dostosowanych do pojawiających się potrzeb.

- **Działanie biura**:

RLGD posiada siedzibę/biuro, które jest centralnym punktem kontaktowym dla interesariuszy. Biuro jest odpowiednio wyposażone technicznie i administracyjnie, zapewniając wysoki standard obsługi klienta poprzez profesjonalny personel oraz dostosowane do potrzeb klientów procedury i systemy wsparcia. Dzięki temu RLGD zapewnia sprawną obsługę interesantów oraz efektywną realizację wszystkich działań związanych z obsługą klienta i zarządzaniem projektami. Siedziba od początku powstania LGR znajduje się w Bielsku-Białej.

- **Prowadzenie strony internetowej**:

Organizacja prowadzi profesjonalną stronę internetową www.bielskakraina.pl, która pełni funkcję informacyjną i komunikacyjną. Strona zawiera aktualności, ogłoszenia, dokumenty do pobrania oraz informacje o naborach wniosków. RLGD aktywnie prowadzi również profil na Facebooku www.facebook.com/LGR.BielskaKraina, gdzie regularnie zamieszcza aktualności, zdjęcia z wydarzeń, informacje o naborach oraz inne istotne komunikaty. Profil na Facebooku umożliwia również bezpośrednią interakcję z użytkownikami, co zwiększa zasięg i skuteczność komunikacji.

- **Prowadzenie obsługi wniosków o dofinansowanie**:

RLGD przeprowadzać będzie nabory ogłaszane zgodnie z przepisami ustawy o EFMRA. Za ogłoszenie naboru, w tym określenie poszczególnych warunków jego przeprowadzenia (termin, limit środków, dodatkowe warunku) i ich zgodność z przepisami ustawy o EFMRA oraz rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty pomocy odpowiedzialny będzie Zarząd RLGD. Techniczne czynności związane z ogłoszeniem naboru realizować będzie Biuro RLGD. Wnioski w naborze składane będą za pomocą systemu IT, o którym mowa w przepisach ustawy o EFMRA. Prowadzenie naborów oparte będzie na procederze opracowanej przez RLGD. Głównym celem tych procedur jest zapewnienie rzetelności, sprawności i przejrzystości w całym procesie aplikowania o dofinansowanie - od złożenia wniosków, poprzez ocenę i wybór operacji, aż do przekazania ich Instytucji Zarządzającej lub zawarcia umów z grantobiorcami i rozliczenia zadań w przypadku projektów grantowych. Prowadzenie obsługi wniosków o dofinansowanie będzie kontrolowane na bieżąco zgodnie z zasadami i procedurami dokonywania ewaluacji i monitorowania wdrażania LSR i funkcjonowania RLGD.

- **Obsługa wnioskodawców i beneficjentów**:

RLGD jak dotychczas będzie prowadziło regularne konsultacje i spotkania informacyjne oraz doradztwo dla wnioskodawców i beneficjentów na każdym etapie, począwszy od przygotowania wniosków, aż po rozliczenie projektów.

LGR Bielska Kraina przyjęło świadczenie doradztwa w czterech formach: konsultacji bezpośredniej, telefonicznej, pisemnej i e-mailowej.

Dzięki tym zasobom RLGD skutecznie zrealizuje cele i założenia LSR, wspierając lokalne inicjatywy oraz rozwój regionalny. Dzięki odpowiednio zorganizowanej pomocy i wsparciu RLGD, wnioskodawcy i beneficjenci mogą mieć pewność, że ich projekty są właściwie zarządzane i realizowane zgodnie z ustalonymi wymogami i standardami. To również przyczyni się do lepszego wykorzystania dostępnych środków oraz zwiększenia efektywności działań na rzecz rozwoju lokalnego.

IX. PLAN FINANSOWY (BUDŻET) LSR

9.1. Opis finansowania działalności RLGD

Całkowita wielkość budżetu LSR wynosi **2 952 000,00 mln EURO** zgodnie z umową ramową nr 5/2025 z dnia 05.03.2025 r. o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027 ze środków europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury. Przy opracowaniu budżetu LSR uwzględniono również wymogi wynikające z Rozporządzenia o Priorytecie 3, zgodnie z którymi na działanie 3.3 (Funkcjonowanie RLGD) przeznacza się maksymalnie 15% całości środków na realizację LSR, a na działanie 3.1 (Realizacja LSR) pozostałe otrzymane środki. Ograniczenia kwotowe wynikające z Rozporządzenia zastosowano również w odniesieniu do planowanych operacji własnych, projektów grantowych oraz projektów współpracy. Poniższa tabela przedstawia podział środków na Działania 3.1 i 3.3.

Tabela 32. Opis finansowania działalności RLGD.

Zakres wsparcia	Procentowy udział w całościowym budżecie (%)	Środki ogółem (EUR)
Działanie 3.1 Realizacja LSR, w tym:	**85%**	**2 509 200 EUR**
a) projekty konkursowe i grantowe	76,6%	2 261 600 EUR
b) projekty własne	3,4%	100 000 EUR
c) projekty współpracy	5%	147 600 EUR
Działanie 3.3 Funkcjonowanie RLGD	**15%**	**442 800 EUR**
Razem	**100%**	**2 952 000 EUR**

Źródło: Opracowanie RLGD.

9.2. Powiązanie budżetu z celami LSR

LSR zakłada maksymalną możliwą koncentrację środków na najważniejszych dla rozwoju obszaru kierunkach interwencji. Diagnoza obszaru wykazała oczywiście wiele potrzeb rozwojowych. Jednak szacunki budżetowe jednoznacznie wskazały, że realizacja ich wszystkich jest niemożliwa. Stąd właśnie zdecydowano o realizacji tylko czterech, najważniejszych dla przyszłości Bielskiej Krainy przedsięwzięć. Dzięki temu, ograniczone środki związane z realizacją LSR będą mogły rzeczywiście spowodować odczuwalną przez mieszkańców zmianę.

W rezultacie, powiązanie budżetu z poszczególnymi przedsięwzięciami (tj. celami głównymi) przedstawia się następująco:

- **Przedsięwzięcie 1.1** (Cel główny nr 3) *Dziedzictwo rybackie Bielskiej Krainy* – kluczowe dla rozwoju obszaru działania wykorzystujące potencjał kulturowy. Na realizację operacji w ramach tego celu przeznaczono **364 000 EUR**, co stanowi **14,51% budżetu na działanie 3.1** (Realizacja LSR), a jednocześnie **10,6% całkowitej kwoty budżetu LSR**.

- **Przedsięwzięcie 1.2** (Cel główny nr 4) *Rozwój atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Bielskiej Krainy* – działania pozwalające wykorzystać bogactwo zasobów turystycznych obszaru. Na realizację operacji w ramach tego celu przeznaczono **1 070 000 EUR**, co stanowi **42,64% budżetu na działanie 3.1** (Realizacja LSR), a jednocześnie **34,6% całkowitej kwoty budżetu LSR**.

- **Przedsięwzięcie 1.3** (Cel główny nr 5) *Konkurencyjność sektora rybackiego Bielskiej Krainy* – kluczowe działania w kontekście dobrostanu społeczno-ekonomicznego sektora rybackiego. Na realizację operacji w ramach tego celu przeznaczono **927 600 EUR**, co stanowi *36,97***% budżetu na działanie 3.1** (Realizacja LSR), a jednocześnie **31,4% całkowitej kwoty budżetu LSR**.

- **Przedsięwzięcie 1.4** (Cel główny nr 6) *Współpraca dla rozwoju* – unikalne w swojej formie działania wzmacniające współpracę z innymi podobnymi obszarami. Na realizację operacji w ramach tego celu przeznaczono **147 600 EUR**, co stanowi **5,88% budżetu na działanie 3.1** (Realizacja LSR), a jednocześnie **5% całkowitej kwoty budżetu LSR**.

Szczegółowe informacje na temat powiązania budżetu z celami LSR ilustruje poniższa tabela.

Tabela 33. Powiązanie budżetu z celami LSR.

Cel główny / Przedsięwzięcia	Projekty konkursowe i grantowe		Projekty współpracy		Projekty własne		Razem realizacja LSR (3.1)	
	Środki (EUR)	Procentowy udział całego budżetu (%)	Środki (EUR)	Procentowy udział całego budżetu (%)	Środki (EUR)	Procentowy udział całego budżetu (%)	Środki (EUR)	Procentowy udział budżetu realizacji LSR 3.1 (%)
P 1.1 / Cel 3	314 000 EUR	10,6%	0 EUR	0,00%	50 000 EUR	1,7%	364 000 EUR	14,51%
P 1.2 / Cel 4	1 020 000 EUR	34,6%	0 EUR	0,00%	50 000 EUR	1,7%	1 070 000 EUR	42,64%
P 1.3 / Cel 5	927 600 EUR	31,4%	0 EUR	0,00%	0 EUR	0,00%	927 600 EUR	36,97%
P 1.4 / Cel 6	0 EUR	0,00%	147 600 EUR	5,00%	0 EUR	0,00%	147 600 EUR	5,88%
Razem	**2 261 600**	**76,6%**	**147 600**	**5,00%**	**100 000**	**3,4%**	**2 509 200**	**85,00%**

Źródło: Opracowanie RLGD.

9.3. Plan realizacji budżetu

W niniejszym dokumencie wielokrotnie podkreślano, że jednym z dużych wyzwań stojących przed Bielską Krainą jest konkurencja na rynku produktów spożywczych, a także ze strony innych destynacji turystycznych. Zaniechania inwestycyjne skutkować więc będą realnymi stratami dla regionu, a zwłaszcza dla sektora rybackiego, który szczególnie dotkliwie odczuwa potrzebę szybkiej modernizacji. W związku z tym kluczowe jest, aby procesy modernizacyjne opisane w Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wdrożone możliwie jak najszybciej. Jednoznaczną opinię w tym zakresie przedstawiono również podczas konsultacji społecznych. Odpowiedzią na te postulaty jest harmonogram realizacji budżetu, który zakłada pierwsze nabory już w 2025 roku.

Jak obrazują to poniższe tabele, w roku 2025 odbędą się nabory w dwóch przedsięwzięciach (tj. w dwóch priorytetowych celach głównych), w których przewidziano konkursy. Poza tym, Stowarzyszenie planuje również uruchomienie w tym samym roku projektu własnego. Wzmożoną intensywność naborów przewidziano w roku 2026, gdzie ogłoszone zostaną nabory we wszystkich trzech przedsięwzięciach (tj. trzech priorytetowych celach głównych), w których przewidziano konkursy. W 2026 r. LGR planuje również urochomienie kolejnych projektów własnych i pierwszego projektu współpracy. Tylko trochę mniejszą intensywność naborów Stowarzyszenie zaplanowało w roku 2027. Taka dynamiczna realizacja LSR w trzech pierwszych latach wdrażania pozwoli na pozostawienie odpowiedniego marginesu czasowego na realizację operacji przez beneficjentów, co – jak pokazuje doświadczenie RLGD – znacząco przyczynia się do skutecznego wdrażania Strategii. Planowane w roku 2028 projekt współpracy i własny pozwolą na dalszą aktywną obecność Stowarzyszenia w życiu sektora rybackiego, wykorzystując jednocześnie dojrzałość organizacyjną i doświadczenie RLGD w realizacji tego typu operacji.

Tabela 34. Plan realizacji budżetu LSR.

	Środki na operacje wybrane do realizacji (w euro)									
	do 31.12.2025		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (euro)	% wykorzystania budżetu LSR
Cel 3 Przedsięwzięcie 1.1 Dziedzictwo rybackie Bielskiej Krainy	150 000 EUR	41%	194 000 EUR	95%	0 EUR	95%	20 000 EUR	100%	0 EUR	100%
Cel 4 Przedsięwzięcie 1.2 Rozwój atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Bielskiej Krainy	520 000 EUR	49%	550 000 EUR	100%	0 EUR	100%	0 EUR	100%	0 EUR	100%
Cel 5 Przedsięwzięcie 1.3 Konkurencyjność sektora rybackiego Bielskiej Krainy	0 EUR	0%	531 100 EUR	57%	396 500 EUR	100%	0 EUR	100%	0 EUR	100%
Cel 6 Przedsięwzięcie 1.4 Współpraca dla rozwoju	0 EUR	0%	77 600 EUR	53%	0 EUR	53%	70 000 EUR	100%	0 EUR	100%
RAZEM	**670 000 EUR**	**27%**	**1 352 700 EUR**	**81%**	**396 500 EUR**	**96%**	**90 000 EUR**	**100%**	**0 EUR**	**100%**

Źródło: Opracowanie RLGD.

Tabela 35. Harmonogram planowanych naborów wniosków o dofinansowanie.

Lp.	Typ operacji	Wnioskodawcy	Planowany termin naboru	Limit środków finansowych na dany nabór wniosków o dofinansowanie (euro)
1.	**Projekt własny nr 1 w ramach P 1.1**	• RLGD Bielska Kraina	10.2025	20 000 euro
2.	**Konkurs P 1.1**	• rybacy; • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; • osoby władające obwodem rybackim; • organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów; • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; • organizacje pozarządowe.	11.2025	130 000 euro
3.	**Konkurs P 1.2**	• rybacy; • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w tym zwłaszcza w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; • osoby władające obwodem rybackim; • organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów; • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; • organizacje pozarządowe.	11.2025	520 000 euro
4.	**Projekt własny nr 1 w ramach P 1.2**	RLGD Bielska Kraina	02.2026	50 000 euro
5.	**Projekt współpracy nr 1**	RLGD Bielska Kraina	03.2026	77 600 euro

Lp.	Typ operacji	Wnioskodawcy	Planowany termin naboru	Limit środków finansowych na dany nabór wniosków o dofinansowanie (euro)
6.	**Konkurs P 1.1**	• rybacy; • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; • osoby władające obwodem rybackim; • organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów; • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; • organizacje pozarządowe.	03.2026	184 000 euro
7.	**Konkurs P.1.3**	• rybacy; • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych oraz przetwórstwa i dystrybucji produktów rybnych.	03.2026	531 100 euro
8.	**Projekt własny nr 2 w ramach P 1.1**	RLGD Bielska Kraina	09.2026	10 000 euro
9.	**Konkurs P 1.2**	• rybacy; • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w tym zwłaszcza w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych; • osoby władające obwodem rybackim; • organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów; • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne; • organizacje pozarządowe.	10.2026	500 000 euro
10.	**Konkurs P.1.3**	• rybacy; • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych oraz przetwórstwa i dystrybucji produktów rybnych.	02.2027	350 000 euro

Lp.	Typ operacji	Wnioskodawcy	Planowany termin naboru	Limit środków finansowych na dany nabór wniosków o dofinansowanie (euro)
11.	**Konkurs grantowy w ramach P. 1.3**	• rybacy; • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych oraz przetwórstwa i dystrybucji produktów rybnych.	06.2027	46 500 euro
12.	**Projekt współpracy nr 2**	RLGD Bielska Kraina	02.2028	70 000 euro
13.	**Projekt własny nr 3 w ramach P 1.1**	RLGD Bielska Kraina	02.2028	20 000 euro

Źródło: Opracowanie RLGD.

X. WSKAŹNIKI REALIZACJI LSR

Każdy z zastosowanych w LSR wskaźników dedykowany jest do poszczególnych celów głównych realizowanych przez konkretne przedsięwzięcia. Przy wyborze wskaźników kierowano się następującymi zasadami:

- wskaźniki muszą być adekwatne do związanego z nimi kierunku interwencji,
- wszędzie tam gdzie to zasadne, należy uwzględnić ustalone w Programie wskaźniki dotyczące realizacji Priorytetu 3,
- wskaźniki są mierzalne i określone w jednostkach, a nie procentowo,
- wartości wskaźników wynikają z planowanej alokacji środków i okresu realizacji.

Efektem powyższych założeń było przyjęcie następujących wskaźników produktu i rezultatu:

Tabela 36. Opis wskaźników.

Nazwa wskaźnika	Sposób ustalania i adekwatność
Wskaźnik produktu (wP 1.) Liczba operacji planowanych do zrealizowania	Ustalony w Programie **obligatoryjny wskaźnik produktu** dotyczący realizacji Priorytetu 3. Wskaźnik w sposób jednoznaczny, czytelny i rzetelny określa poziom realizacji LSR, dając jednocześnie możliwość oceny skuteczności podejmowanych działań. Zastosowanie wskaźnika obligatoryjnego umożliwia również prowadzenie analiz porównawczych w odniesieniu do innych LSR.
Wskaźnik rezultatu (wR 1.) Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Ustalony w Programie **obligatoryjny wskaźnik rezultatu** dotyczący realizacji Priorytetu 3. Wskaźnik w sposób jednoznaczny, czytelny i rzetelny określa poziom realizacji LSR, dając jednocześnie możliwość oceny skuteczności podejmowanych działań. Zastosowanie wskaźnika obligatoryjnego umożliwia również prowadzenie analiz porównawczych

Nazwa wskaźnika	Sposób ustalania i adekwatność
	w odniesieniu do innych LSR.
Wskaźnik rezultatu (wR 2.) Liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Ustalony w Programie **obligatoryjny wskaźnik rezultatu** dotyczący realizacji Priorytetu 3. Wskaźnik w sposób jednoznaczny, czytelny i rzetelny określa poziom realizacji LSR, dając jednocześnie możliwość oceny skuteczności podejmowanych działań. Zastosowanie wskaźnika obligatoryjnego umożliwia również prowadzenie analiz porównawczych w odniesieniu do innych LSR.
Wskaźnik rezultatu (wR 3.) Liczba operacji w zakresie współpracy, w których uczestniczy więcej niż jedna RLGD	Ustalony w Programie **obligatoryjny wskaźnik rezultatu** dotyczący realizacji Priorytetu 3. Wskaźnik w sposób jednoznaczny, czytelny i rzetelny określa poziom realizacji LSR, dając jednocześnie możliwość oceny skuteczności podejmowanych działań. Zastosowanie wskaźnika obligatoryjnego umożliwia również prowadzenie analiz porównawczych w odniesieniu do innych LSR.

Źródło: Opracowanie RLGD.

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych wskaźników znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 37. Zastosowane wskaźniki

Lp	Nazwa operacji	Wnioskodawcy/ beneficjenci	Typ operacji	Nazwa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Typ wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Jednostka miary wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Wartość początkowa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Wartość końcowa wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu	Źródło danych / sposób pomiaru wskaźnika produktu/ wskaźnika rezultatu
1.	**Przedsięwzięcie 1.1** Dziedzictwo rybackie Bielskiej Krainy **(Cel 3)**	• rybacy, • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych, • osoby władające obwodem rybackim, • organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów, • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne, • organizacje pozarządowe, • RLGD Bielska Kraina.	Konkurs Projekty własne	wP 1. Liczba operacji planowanych do zrealizowania wR 1. Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik produktu Wskaźnik rezultatu	Operacja Osoby	0 0	15 575	Dane z monitoringu wewnętrznego RLGD. Pomiar na podstawie dokumentacji projektowej. Narastająco.
2.	**Przedsięwzięcie 1.2** Rozwój atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Bielskiej Krainy **(Cel 4)**	• rybacy, • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR zwłaszcza w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych, • osoby władające obwodem rybackim, • organizacje rybackie, producentów lub związki organizacji producentów, • jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne, • organizacje pozarządowe, • RLGD Bielska Kraina.	Konkurs Projekty własne	wP 1. Liczba operacji planowanych do zrealizowania wR 1. Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji	Wskaźnik produktu Wskaźnik rezultatu	Operacja Osoby	0 0	12 500	Dane z monitoringu wewnętrznego RLGD. Pomiar na podstawie dokumentacji projektowej. Narastająco.

3.	**Przedsięwzięcie 1.3** Konkurencyjność sektora rybackiego Bielskiej Krainy **(Cel 5)**	• rybacy; • podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze realizacji LSR, w zakresie chowu lub hodowli organizmów wodnych oraz przetwórstwa i dystrybucji produktów rybnych.	Konkurs Projekty grantowe	wP 1. Liczba operacji planowanych do zrealizowania wR 1. Liczba osób bezpośrednio korzystających z operacji wR 2. Liczba osób (utrzymanych miejsc pracy) w wyniku inwestycji	Wskaźnik produktu Wskaźnik rezultatu Wskaźnik rezultatu	Operacja Osoby Osoby	0 0 0	22 22 8	Dane z monitoringu wewnętrznego RLGD. Pomiar na podstawie dokumentacji projektowej. Narastająco.
4.	**Przedsięwzięcie 1.4** Współpraca dla rozwoju **(Cel 6)**	• RLGD Bielska Kraina	Projekt współpracy	wP 1. Liczba operacji planowanych do zrealizowania wR 3. Liczba operacji w zakresie współpracy, w których uczestniczy więcej niż jedna RLGD	Wskaźnik produktu Wskaźnik rezultatu	Operacja Operacja	0 0	2 2	Dane z monitoringu wewnętrznego RLGD. Pomiar na podstawie dokumentacji projektowej. Narastająco.

Źródło: Opracowanie RLGD.

XI. MONITOROWANIE I EWALUACJA REALIZACJI LSR PRZEZ RLGD

Planowanie strategiczne z tak długą perspektywą czasową, jak pięć lat realizacji LSR (2025-2029), wymaga uwzględnienia różnorodnych czynników, w tym możliwych sytuacji pozytywnych i negatywnych, które mogą wpłynąć na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju Bielskiej Krainy. Istotne jest zapewnienie wysokiej skuteczności i efektywności podejmowanych działań poprzez szczegółowy monitoring i ewaluację. Monitoring i ewaluacja są immanentnymi elementami procesu planowania strategicznego. Gromadzenie danych, ich analiza i interpretacja pozwalają ocenić stopień realizacji LSR oraz wprowadzić ewentualne zmiany i korekty.

Dla zapewnienia prawidłowości i zgodności z założeniami LSR Stowarzyszenie LGR Bielska Kraina, przyjęło zasady i procedury dokonywania monitoringu i oceny własnej (ewaluacji). Lokalna Strategia Rozwoju Bielskiej Krainy wytycza cele, określa kierunki, które mają dać określony efekt. W związku z tym niezbędne jest monitorowanie podejmowanych działań i analizowanie ich pod kątem założenie-rezultat. Taka ocena umożliwi określenie czy LSR jest wdrażana prawidłowo i czy sposób funkcjonowania Stowarzyszenia przebiega w sposób gwarantujący wypełnienie założeń. Zasady i sposób dokonywania oceny stanowi: **metodologię oceny własnej funkcjonowania LGR i oceny procesu wdrażania LSR.**

11.1. Zasady i procedury monitorowania

Monitoring – oznacza regularne jakościowe i ilościowe pomiary lub obserwacje zjawiska czy obecności np. substancji, przeprowadzane przez z góry określony czas.
Zasady monitoringu opisują proces systematycznego zbierania i analizowania informacji dotyczących funkcjonowania Lokalnej Grupy Rybackiej oraz realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Podczas monitoringu zbierane będą dane finansowe, koncentrujące się na realizacji budżetu, oraz rzeczowe informacje dotyczące stanu realizacji celów i wskaźników LSR. Proces monitoringu szczegółowo określa wewnętrzny dokument LGR tj.: Procedura monitoringu i ewaluacji. Monitoring LSR prowadzony będzie na bieżąco, na podstawie: rejestru danych biura, ankiet, danych zebranych z przeprowadzonych konkursów.

1. Monitoring obejmuje:
    a. Zebranie danych na temat elementów wdrażania LSR tj.: realizacji wskaźników, celów i przedsięwzięć LSR, stanu realizacji budżetu LSR, harmonogramu ogłaszania konkursów, liczby podpisanych umów o dofinansowanie, efektywności działań komunikacyjnych,
    - czas pomiaru i okres objęty pomiarem: na bieżąco, Raportowanie do Zarządu co pół roku.
    b. Zebranie danych na temat elementów funkcjonowania LGR tj.: efektywność usług doradczych, intensywność animacji lokalnej i współpracy, realizacja budżetu na koszty bieżące i aktywizację,
    - czas pomiaru i okres objęty pomiarem: na bieżąco, Raportowanie do Zarządu co pół roku.

Do gromadzenia danych i prowadzenia monitorowania uprawniono biuro Stowarzyszenia, przy wsparciu Zarządu LGR Bielska Kraina. Poza zbieraniem danych, procedura obejmuje także mechanizmy analizy i wykorzystania wyników monitoringu. Dane monitoringowe wykorzystane zostaną do oceny pracy pracowników odpowiedzialnych za doradztwo, zgodnie z załącznikiem nr 1 do Regulaminu biura LGR, opracowania raportu ewaluacyjnego oraz sporządzenia sprawozdania rocznego z działalności Stowarzyszenia, przedkładanego do Walnego Zebrania Członków oraz Komisji Rewizyjnej, celem wydania pozytywnej opinii Komisji Rewizyjnej nt. funkcjonowania Stowarzyszenia i wdrażania LSR oraz zatwierdzenia sprawozdania rocznego przez WZCZ. W ten sposób, dzięki systematycznemu i kompleksowemu monitorowaniu, LGR może efektywnie zarządzać realizacją LSR, monitorować postęp oraz dostosowywać działania w celu osiągnięcia założeń, jakie zostały przyjęte przez LGR na etapie tworzenia strategii.

11.2. Zasady i procedury ewaluacji

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania (eksperymentu) bądź obiektu z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia.
W procesie realizacji LSR, LGR przyjęła następujące kryteria ewaluacyjne:

- Trafność – związek pomiędzy przyjętymi rozwiązaniami (w zakresie celów, przedsięwzięć, sposobu funkcjonowania LGR) realnymi potrzebami społeczności lokalnej;
- Skuteczność – ocena stopnia, w jakim osiągnięto zaplanowane cele i przedsięwzięcia;
- Efektywność – stosunek uzyskanych efektów do poniesionych nakładów finansowych;
- Użyteczność – informacja czy realizacja LSR spełnia potrzeby i oczekiwania mieszkańców;
- Trwałość – ocena, czy osiągnięty pozytywny efekt wdrażania LSR jest w stanie się utrzymać do wyczerpania finansowania z zewnątrz oraz czy wpłynie na rozwój regionalny i krajowy.

Ewaluacja działań wynikających z LSR będzie się opierać na trzech podstawowych rodzajach:

1. Ewaluacja ex-ante (ocena przed realizacją działań) - ewaluację tą stosuje się przy ocenie sytuacji wejściowej, czy i w jaki sposób strategia wpłynie na grupy docelowe oraz przyczyni się do poprawy sytuacji w obrębie obszaru. W ramach tego procesu dokonano oceny jakości rozwiązań organizacyjnych i proceduralnych LGR, szczególnie tych dotyczących funkcjonowania Biura i procedury składania wniosków. Dodatkowo, ewaluacja ex ante obejmowała weryfikację istotności i spójności założonych celów. Do dokonania tej oceny wykorzystano Raport ze Spotkań informacyjno – konsultacyjnych dotyczących tworzenia nowej Lokalnej Strategii Rozwoju Bielskiej Krainy na lata 2021 - 2027, analizę SWOT oraz wyniki ankiet z mieszkańcami obszaru oraz dane z konsultacji społecznych zebrane w trakcie przygotowania nowej LSR.
2. Ewaluacja on-going/bieżąca (ocena w trakcie realizacji działań) - odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku. Ewaluacja bieżąca będzie realizowana przez Biuro i Zarząd w pierwszym kwartale każdego roku od 2026 do 2029. Ocena obejmie wydarzenia z poprzedniego roku, skupiając się szczególnie na realizacji Planu działania, Planu komunikacji oraz budżetu LSR. Jej celem jest systematyczna ocena realizacji LSR oraz inicjowanie działań korygujących, jeśli będzie to konieczne. Ewaluacja będzie miała charakter zarówno formatywny (ocena funkcjonowania RLGD), jak i konkluzywny (ocena wdrażania LSR). Szczegółowe informacje dotyczące zakresu i elementów objętych badaniem oraz metod oceny są zawarte w wewnętrznej procedurze monitoringu i ewaluacji oraz tabeli nr 38 *Zasady ewaluacji funkcjonowania LGR i procesu wdrażania LSR*.
3. Ewaluacja ex post - cena obejmować będzie wydarzenia z całego dotychczasowego okresu wdrażania strategii. Ewaluacja zostanie przeprowadzona na końcu wdrażania LSR w 2029 r. Celem badania będzie przede wszystkim ocena skuteczności i efektywności podjętych działań oraz ocena i analiza efektywności i trwałości osiągniętych rezultatów w odniesieniu do specyficznych potrzeb obszaru LSR. Ewaluacja ex post tak jak ewaluacja bieżąca będzie miała zarówno charakter formatywny (funkcjonowanie Biura, Rady i Zarządu), jak i konkluzywny (wdrażanie LSR). Ewaluacja obejmie wszystkie wskaźniki rzeczowe i finansowe określone w LSR, jak również mierniki monitorujące funkcjonowanie LGR. Aby zapewnić bezstronność i pełen obiektywizm, badanie zostanie przeprowadzone przez firmę zewnętrzną. Szczegółowe informacje dotyczące zakresu i elementów objętych badaniem oraz metod oceny są zawarte w wewnętrznej procedurze monitoringu i ewaluacji oraz tabeli nr 38 Zasady ewaluacji funkcjonowania LGR i procesu wdrażania LSR.

Tabela 38 Zasady ewaluacji funkcjonowania LGR i procesu wdrażania LSR.

Co się bada?	Kiedy? Termin	Wykonawca pomiaru	Jak? Źródło danych	Sposób wykorzystania wyników ewaluacyjnych
Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji				
Ewaluacja bieżąca				
1. Stopień realizacji celów LSR **2. Stopień realizacji wskaźników** **3. Stopień realizacji budżetu LSR** **4. Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR** **5. Jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur**	Czas pomiaru: I kwartał każdego roku: 2026-2029 Okres objęty pomiarem: rok poprzedni.	biuro LGR (ocena własna)	- Analiza dokumentacji i danych z monitoringu oraz dokumentów wewnętrznych LGR, - Opinie Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, - zgodność z umową i LSR, - ankieta, - powszechność dokumentu (LSR) na obszarze LGR, - zgodność ogłaszanych konkursów z harmonogramem, - analiza zgłaszanych uwag w biurze LGR oraz analiza ankiet	Dane ewaluacyjne wykorzystane zostaną do opracowania raportu z przeprowadzonej ewaluacji oraz sporządzenia sprawozdania rocznego z wdrażania LSR oraz z wdrażania programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa przez Stowarzyszenie. Raport zostanie przedłożony do Walnego Zebrania Członków oraz Komisji Rewizyjnej, celem wydania pozytywnej opinii Komisji Rewizyjnej oraz zatwierdzenia sprawozdania rocznego przez WZCZ. W przypadku pojawienia się rażących błędów we wdrażaniu LSR, zwoływane będzie Walne Zebranie Członków celem podjęcia stosownych kroków do sprawnej realizacji LSR.
Ewaluacja ex post (końcowa)				
1. Stopień realizacji celów LSR **2. Stopień realizacji wskaźników** **3. Stopień realizacji budżetu LSR** **4. Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR** **5. Jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur**	Czas pomiaru: II połowa 2029 Okres objęty pomiarem: dotychczasowy okres wdrażania	Ewaluacja partycypacyjna przy udziale ewaluatora zewnętrznego	- Analiza dokumentacji i danych z monitoringu oraz dokumentów wewnętrznych LGR, - Opinie Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, - zgodność z umową i LSR, - powszechność dokumentu (LSR) na obszarze LGR, - zgodność ogłaszanych konkursów z harmonogramem, - Biały wywiad – analiza przekazów medialnych, - Badanie ankietowe, - Wywiady indywidualne, - Warsztaty podsumowujące moderowane z udziałem mieszkańców obszaru, wnioskodawców, beneficjentów, uczestników szkoleń lub doradztwa.	Wyniki z przeprowadzonej ewaluacji końcowej zostaną zawarte w raporcie ewaluacyjnym w celu dokonania podsumowania i oceny działalności LGR Bielska Kraina oraz wpływu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) na cały obszar. Raport ten zostanie przedłożony Walnemu Zebraniu Członków oraz Komisji Rewizyjnej, w celu uzyskania pozytywnej opinii Komisji Rewizyjnej oraz zatwierdzenia raportu końcowego przez Walne Zebranie Członków.

co się bada?		Kiedy? Termin	Wykonawca pomiaru	Jak? Źródło danych	Sposób wykorzystania wyników ewaluacyjnych
Elementy funkcjonowania LGR Bielska Kraina podlegające ewaluacji					
<u>Ewaluacja bieżąca</u>					
Działalność LGR, pracowników i funkcjonowanie biura	Efektywność pracy Zarządu RLGD	<u>Czas pomiaru:</u> I kwartał roku następującego po roku ocenianym <u>Okres objęty pomiarem:</u> rok kalendarzowy (np. cały 2025)	Komisja Rewizyjna (ocena własna)	- wypełnianie obowiązków statutowych, - decyzyjność, - sprawne zarządzanie RLGD, - uczestnictwo z Zebraniach Zarządu.	Opracowanie opinii Komisji Rewizyjnej nt. pracy Zarządu oraz przygotowanie wniosku o udzielenie bądź nieudzielenie absolutorium dla Zarządu. W przypadku rażących uchybień pracy Zarządu – Komisja Rewizyjna wystąpi do WZCZ Stowarzyszenia z wnioskiem o zmianę składu Zarządu)
	Efektywność pracy Rady RLGD		- Zarząd RLGD, - Komisja Rewizyjna (ocena własna)	- wypełnianie obowiązków statutowych, - kompetencje, - uczestnictwo w posiedzeniach, - przestrzeganie regulaminu rady.	Opracowanie opinii Zarządu i Komisji Rewizyjnej nt. pracy Rady RLGD. W przypadku rażących uchybień pracy poszczególnych członków Rady – Komisja Rewizyjna lub Zarząd wystąpi do WZCZ Stowarzyszenia z wnioskiem o zmianę składu Rady.
	Efektywność pracy biura, ocena pracowników biura RLGD		biuro / Dyrektor RLGD (ocena własna)	- wypełnianie obowiązków wskazanych w umowie, - zaangażowanie, - rzetelność, - realizacja LSROR zgodnie z harmonogramem, - jakość świadczonych usług, - skuteczność i efektywność pozyskiwania informacji od mieszkańców, wnioskodawców i beneficjentów, - ankieta.	Kontrola pracy podległych pracowników, sporządzenie arkusza oceny pracownika dla całego personelu. W przypadku złego wykonywania obowiązków przez pracowników otrzymuje on pisemne upomnienie, które wpinane jest do jego akt osobowych.
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej			- biuro RLGD (ocena własna)	- ankieta, - ocena zastosowanych metod promocji, - trafność dobranych programów aktywizacyjnych dla społeczności lokalnej, - jakość i poziom wydarzeń organizowanych dla lokalnej społeczności.	Wyniki ewaluacyjne wykorzystane zostaną do opracowania na kolejne lata projektów, które zrealizowane zostaną dla lokalnej społeczności z uwzględnieniem kanałów promocji, które będą nośnikiem informacji dla lokalnej społeczności o organizowanych wydarzeniach.

Przebieg konkursów		- biuro RLGD (ocena własna)	- dostępność informacji o prowadzonych konkursach, - kontakt z pracownikami biura podczas ogłoszonego konkursu, - zgodność ogłaszanych konkursów z harmonogramem, - ankieta badanie satysfakcji dotychczasowych wnioskodawców oraz osób korzystających z doradztwa.	Wyniki ewaluacyjne pozwolą na opracowanie ulepszeń w pracy biura oraz wypracowania najlepszych kanałów przepływu informacji pomiędzy biurem a petentami.
Komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna (realizacja planu komunikacji)		- biuro RLGD (ocena własna)	- ankieta badanie satysfakcji dotychczasowych wnioskodawców oraz osób korzystających z doradztwa, - skuteczność i efektywność pozyskiwania informacji od mieszkańców, w tym zwłaszcza wnioskodawców, - komunikacja z mieszkańcami tj. przekazywanie informacji o realizacji LSR, celów, wskaźników, budżetu itp., - częstotliwość informowania opinii publicznej o funkcjonowaniu LGR, podejmowanych działaniach, realizowanych projektach itd. poprzez kampanie informacyjną w mediach, kampanie informacyjną – spotkania, udział w imprezach i wydarzeniach promocyjnych.	Wyniki ewaluacyjne pozwolą na opracowanie ulepszeń i skorygowanie ewentualnych błędów w komunikacji zewnętrznej i wewnętrznej Obiektywną oceną będzie przede wszystkim informacja zwrotna od mieszkańców obszaru działania LGR Bielska Kraina.
Efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej pomiędzy RLGD		- biuro RLGD (ocena własna)	- zgodność zaplanowanych do realizacji zadań z rzeczywistym wykonaniem, - ilość zaplanowanych do realizacji projektów współpracy z rzeczywistą ilością zrealizowanych projektów, - ocena wykonanych wskaźników wskazanych w projektach współpracy, - ankieta.	Wyniki ewaluacyjne wykorzystane zostaną do określenia stopnia wykonalności wskaźników określonych w LSR dla współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, sporządzenia sprawozdania i wniosku o płatność.

Ewaluacja ex post (końcowa)				
1. Działalność RLGD, pracowników i funkcjonowanie biura **2. Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej** **3. Przebieg konkursów,** **4. Komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna (w tym plan komunikacji)** **5. Efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej pomiędzy RLGD**	Czas pomiaru: II połowa 2029 Okres objęty pomiarem: dotychczasowy okres wdrażania	Ewaluacja partycypacyjna przy udziale ewaluatora zewnętrznego	- realizacja umowy ramowej i regulacji wewnętrznych LGR, - analiza dokumentacji i danych z monitoringu oraz ewaluacji bieżącej, - biały wywiad - analiza przekazów medialnych, - badanie ankietowe, - częstotliwość informowania opinii publicznej o funkcjonowaniu LGR, podejmowanych działaniach, realizowanych projektach itd. poprzez kampanie informacyjną w mediach, kampanie informacyjną – spotkania, udział w imprezach i wydarzeniach promocyjnych, - wywiady indywidualne, - warsztaty moderowane z udziałem mieszkańców obszaru, wnioskodawców, beneficjentów, uczestników szkoleń lub doradztwa.	Wyniki z przeprowadzonej ewaluacji końcowej zostaną zawarte w raporcie ewaluacyjnym końcowym w celu dokonania podsumowania i oceny funkcjonowania LGR Bielska Kraina oraz wpływu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) na cały obszar działania. Raport ten zostanie przedłożony Walnemu Zebraniu Członków oraz Komisji Rewizyjnej, w celu uzyskania pozytywnej opinii Komisji Rewizyjnej oraz zatwierdzenia raportu końcowego przez Walne Zebranie Członków.

Źródło: Opracowanie RLGD.

11.3. Wykorzystanie wyników ewaluacji i monitorowania

Sposób wykorzystania wyników ewaluacyjnych został szczegółowo opisany w tabelach powyżej. Wyniki ewaluacji i monitoringu będą kluczowe dla Lokalnej Grupy Rybackiej Bielska Kraina w planowaniu i zarządzaniu realizacją Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR). Wykorzystane zostaną w następujący sposób:

- Zwiększenie wiedzy i świadomości:
  - zwiększenie wiedzy LGR oraz mieszkańców obszaru na temat mechanizmów wdrażania LSR, a także ocena efektów strategii, obejmująca jej sukcesy i wyzwania,
  - wsparcie procesu wypracowywania decyzji strategicznych przez LGR,
  - przekazywanie wyników ewaluacji mieszkańcom obszaru LSR w ramach realizacji Planu komunikacji.
- Ocena realizacji celów, wskaźników i budżetu:
  - regularne monitorowanie i ocenianie realizacji założonych celów, postępu wdrażania LSR oraz uzyskanych efektów. Identyfikowanie ewentualnych problemów we wdrażaniu LSR i proponowanie środków eliminujących te problemy, usprawniających proces wdrażania.
- Decyzje na podstawie danych:
  - wykorzystanie wyników monitoringu i ewaluacji do podejmowania decyzji dotyczących realizowanych operacji oraz strategii jako całości,
  - kluczowe znaczenie uzyskanych danych przy podejmowaniu decyzji dotyczących działań promocyjno-informacyjnych, finansowych (wybór projektów zgodnie z założonymi wskaźnikami), a także organizacyjnych (optymalizacja procesów decyzyjnych i administracyjnych w LGR),
  - procedura monitoringu i ewaluacji, opracowana na potrzeby realizacji LSR, zakłada regularne zbieranie danych przez biuro LGR oraz ich szczegółową analizę przez Zarząd raz w roku.
- Sprawność działania LGR:
  - regularne zbieranie i analiza danych pozwolą ocenić skuteczność działań podejmowanych przez LGR w ramach wdrażania LSR. Dzięki temu możliwe będzie identyfikowanie mocnych stron oraz obszarów wymagających usprawnień,
  - budowanie i rozszerzanie Partnerstwa: LGR będzie monitorować postępy w procesie rozwijania Stowarzyszenia. Regularna ocena pozwoli na śledzenie, jak skutecznie LGR przyciąga nowe podmioty do współpracy oraz integruje je w realizację przedsięwzięć. Na podstawie wyników monitoringu i ewaluacji, LGR będzie mogła lepiej dostosować swoje działania promocyjno-informacyjne, aby skuteczniej zachęcać nowe podmioty do włączenia się w realizację LSR. Działania te mogą obejmować kampanie informacyjne, warsztaty oraz bezpośrednie spotkania z potencjalnymi partnerami,
  - współpraca między Partnerami: informacje z monitoringu i ewaluacji pomogą w usprawnieniu komunikacji między partnerami zaangażowanymi w realizację LSR. Dzięki lepszej wymianie informacji i doświadczeń, partnerzy będą mogli skuteczniej współpracować i realizować wspólne cele. LGR będzie mogła lepiej koordynować działania różnych podmiotów zaangażowanych w realizację LSR, co przyczyni się do bardziej spójnego i efektywnego wdrażania strategii.
  - wzmacnianie zaufania i zaangażowania: regularne informowanie o wynikach monitoringu i ewaluacji oraz o podjętych działaniach i osiągnięciach zwiększy transparentność pracy LGR. To z kolei wzmocni zaufanie i zaangażowanie mieszkańców oraz partnerów w proces wdrażania LSR. Jasna komunikacja o sukcesach i postępach w realizacji LSR będzie motywować zarówno obecnych, jak i potencjalnych partnerów do dalszej współpracy i zaangażowania w realizację strategii.

Takie podejście zapewni LGR Bielska Kraina kompleksowe narzędzie do oceny i doskonalenia działań w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. W przypadku zidentyfikowania ewentualnych problemów we wdrażaniu LSR, Biuro proponować będzie adekwatne środki zaradcze, których celem będzie weliminowanie ewentualnych problemów dotyczących procesu wdrażania. Ostatecznej weryfikacji skuteczności tych środków dokonywać będzie Zarząd we współpracy z Komisją Rewizyjną. Doświadczenia z poprzednich okresów wdrażania wskazują, że tego typu rozwiązanie jest najskuteczniejsze w kontekście kluczowych ryzyk tj. – właściwej realizacji rzeczowej i finansowej LSR oraz dobrej komunikacji z interesariuszami.

W rezultacie, wspomoże to również zarządzanie projektami, zwiększy zaufanie i zaangażowanie mieszkańców, a także zapewni efektywne wykorzystanie środków finansowych z programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa.

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY:

1. Rozporządzenie 2021/1060 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159, z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i wypłaty pomocy finansowej na realizację operacji w ramach Priorytetu 3. Sprzyjanie zrównoważonej niebieskiej gospodarce na obszarach przybrzeżnych, wyspiarskich i śródlądowych oraz wspieranie rozwoju społeczności rybackich i sektora akwakultury objętego programem Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021–2027 (Dz. U. poz. 2655).
3. Ustawa o EFMRA – ustawę z dnia 26 maja 2023 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021-2027 (Dz. U. poz. 1273).
4. Analiza obszaru rybackiego w ramach Europejskiego Funduszu morskiego, Rybołówstwa i Akwakultury na lata 2021-2027 opracowana przez Instytut Rybactwa Śródlądowego Im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie, z października 2021.
5. Analiza sektora rybackiego na potrzeby realizacji rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybołówstwa i Akwakultury na lata 2021-2027 opracowana przez Instytut Rybactwa Śródlądowego Im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie, z czerwca 2023.
6. Michael Mankins and Richard Steele, "Turning Great Strategy into Great Performance," Harvard Business Review, July-August 2005. Robert S. Kaplan, David P. Norton, "The Strategy-Focused Organization," 2000.
7. Rozporządzenie MRiRW z dnia 20 lutego 2024 r. w sprawie punktacji kryteriów oceny strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz sposobu podziału środków przeznaczonych na realizację tych strategii w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na lata 2021–2027.
8. Wytyczne dotyczące realizacji zasad horyzontalnych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027.
9. Akwakultura 2027 Plan strategiczny rozwoju chowu i hodowli ryb w Polsce w latach 2021-2027, opracowana przez Instytut Rybactwa Śródlądowego Im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie, z czerwca 2023.
10. Strategia Karp 2020, czerwiec 2013.
11. Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego, opublikowana przez Komisję Europejską, w dniu 20 maja 2020 r.
12. Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 r. pod nazwą „Przywracanie przyrody do naszego życia” opublikowana przez Komisję Europejską w dniu 20 maja 2020 r.